

Notulen

van het verhandelde in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Midden-Delfland, gehouden op dinsdag 11 november 2025, 19.30 uur.

Voorzitter : mevrouw F.I. Noordermeer-van Slageren (burgemeester)

Griffier : de heer A. de Vos

Aanwezig : de heer B.J. Ammerlaan (Mijn Partij), de heer J. van der Eijk (VVD), de heer A.J. Gebben (VVD), de heer J.G. Jongsma (OGP Midden-Delfland), de heer N.C. Knaap (OGP Midden-Delfland), mevrouw S.A. Koppert (OGP Midden-Delfland), mevrouw D. Langeveld (CDA), de heer F.J. van Lier (Mijn Partij), de heer J.J.C. Moerman (VVD), de heer P.W. van Rijs (CDA), de heer R.H.P. Ringeling (ChristenUnie), de heer H. Rodenburg (CDA), de heer E.N.H. Roeling (Mijn Partij), de heer P.W. Scholtes (D66), de heer J.P. van der Spek (Mijn Partij), de heer R.E. Vieira (D66) en de heer R.H.G. Zwaard (CDA)

Afwezig : -

Tevens aanwezig: de heer M. Klijmij-van der Laan, mevrouw M. Oderwald-Ruijsbroek, de heer F.A. Voskamp, wethouders

1. Opening van de vergadering

De **voorzitter**: Goedenavond. Welkom allemaal, in het bijzonder alle raadsleden. We zijn mooi voltallig. Mensen op de tribune, college, bodes en uiteraard ook onze inwoners thuis die met ons meekijken en meeluisteren vanavond.

Vanavond hebben we de begrotingsvergadering. Dat is een van de belangrijkste vergaderingen en momenten van het jaar voor de raad, want vanavond stelt de raad, na de bespreking en besluitvorming over de gemeentelijke begroting 2026-2029, de financiële kaders vast waarmee college en ambtenaren volgend jaar aan de slag kunnen. Ik wil iedereen ook bedanken voor de inzet die vooraf hierop is geleverd, van de ambtenaren vanuit de organisatie tot de fracties die stukken hebben voorbereid en bestudeerd en die ook voor vanavond de voorstellen hebben voorbereid. Ik wens de raad en het college dan ook een goede vergadering toe voor vanavond in een open, respectvolle sfeer, waarin ieders uitstekende bijdrage het gezamenlijke doel voor ogen heeft, namelijk een gezonde en leefbare samenleving voor onze inwoners van deze mooie gemeente. Niet alleen voor nu, maar ook voor in de toekomst. Daarmee open ik de vergadering.

2. Spreekrecht voor belangstellenden

De **voorzitter**: Op het spreekrecht voor belangstellenden is geen aanspraak gemaakt, dus daarbij is agendapunt 2 gesloten. We gaan door naar agendapunt 3.

3. Vaststellen van de agenda

De **voorzitter**: Ik wil u vragen of u kunt instemmen met de agenda zoals deze nu voorligt. Dan stellen we ook deze vast. Ik zie geen opmerkingen, dus dan hebben we hiermee de agenda vastgesteld.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Bespreking begroting 2026-2029

De **voorzitter**: Dan gaan we over op het belangrijkste, en ook het enige onderwerp voor vanavond: de bespreking van de begroting 2026-2029.

Even een toelichting vooraf. In september heeft de raad de ontwerpbegroting 2026-2029 mogen ontvangen. Deze is opgesteld met inachtneming van de kadernota en de raadsbesluitvorming van begin juli 2025. Nu is het aan de raad om te debatteren en te besluiten, zoals ik al noemde, over de begroting 2026-2029. Het is ook het moment voor het indienen van amendementen en moties. Per fractie, praktisch, is circa vijftien minuten spreektijd beschikbaar. Het voorlezen van de teksten van de amendementen en moties gaat niet ten koste van de spreektijd. Vlak voor de vergadering is zoals goed gebruik boven op mijn kamer de volgorde van de fracties die direct gaan spreken met lootjes getrokken. De volgorde is in ieder geval zo dat ik vanavond als eerste de fractievoorzitter

van het CDA, mijnheer Zwaard, uit mag nodigen. Ik wil u verzoeken met uw pasje ook, inderdaad, gebruik te maken van het spreekgestoelte. Dat is ook de bedoeling, dat iedereen vanavond ook bij het spreekgestoelte betoog houdt. Er is maximaal een kwartier spreektijd. Hierbij geef ik van harte het woord aan de heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Ja, voorzitter, dank u wel. Het is heel wat om af te mogen trappen, zeker als je achternaam met 'Zw' begint. Op school was ik altijd de laatste, tenzij er een Zwinkels was, maar daar hebben we hier geen last van.

Onze Algemene Beschouwingen. Het CDA kent vier kernwaarden. Het CDA gelooft dat verantwoordelijkheid voor de samenleving breed gedragen moet worden. Iedereen draagt daaraan bij en waar nodig ondersteunt de overheid. Bij het CDA noemen we dat de gespreide verantwoordelijkheid. Wij geloven dat het in onze samenleving draait om rechtvaardigheid en gelijke behandeling: een fatsoenlijke gemeente waar we respectvol met elkaar omgaan. Wij dragen verantwoordelijkheid voor elkaar en vooral voor de meest kwetsbaren. Wij staan voor een samenleving waarin mensen elkaar ondersteunen. Wij noemen dat het solidariteitsbeginsel. Het CDA staat voor zorgvuldig en duurzaam omgaan met de aarde, zodat ook toekomstige generaties van de gezonde leefomgeving kunnen genieten. Goed rentmeesterschap is voor duurzame ontwikkeling en een verantwoord economisch beleid. Bovenstaande kernwaarden vormen voor het CDA Midden-Delfland de basis van het beleid, waarin zowel individuele vrijheid als gemeenschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan. In deze Algemene Beschouwingen willen wij u meenemen in een korte terugblik van het afgelopen jaar, in onze speerpunten voor het komende jaar en in de uitdagingen die wij voor de komende jaren zien, maar allereerst wil ik een woord van dank en waardering uitspreken aan alle ambtenaren en het college voor de voorliggende sluitende begroting. Wij realiseren ons dat dit ieder jaar veel van eenieder vraagt. Onze complimenten dat het ook dit jaar weer gelukt is.

Een korte terugblik op het afgelopen jaar en wat er mede door de inzet van het CDA bereikt is. Voor het CDA geldt dat iedereen in onze gemeente mee kan doen. Voor inwoners met geldzorgen is het niet gemakkelijk om de juiste regelingen hiervoor te vinden. Mede door de inzet van het CDA zijn de informatiepunten, de zogenaamde WIJ-pleinen, in alle drie de kernen gerealiseerd. Onze inwoners kunnen hier terecht voor vragen en adviezen over allerlei onderwerpen. Op initiatief van het CDA is vervoersmiddel De Mus gratis gebleven. Het CDA heeft voor het azc gestemd. Wij beschouwen het als een morele verplichting om mensen een veilige haven te bieden. Daarom hebben wij ingestemd met het plan om opvang voor vluchtelingen in Midden-Delfland te realiseren, om daarmee de landelijke druk op het huidige opvangsysteem te verlichten.

Sport staat bij het CDA hoog in het vaandel. De afgelopen periode zijn subsidies en/of leningen verstrekt aan onder andere de handbalvereniging DIOS voor een nieuwe opblaashal, voetbalvereniging Den Hoorn voor een nieuw veld, handbalvereniging Schipluiden, ook voor een nieuw veld en integratie met de voetbalvereniging en aan tennisvereniging De Commandeur, waar padelbanen aangelegd zijn.

Deze periode heeft de raad besluiten genomen voor de nieuwbouw van meer dan 250 woningen, zoals Centrumplan Den Hoorn, de Woudselaan, de Maaslandse Zoom, Keenenburg V en Centrumplan Schipluiden. Inmiddels is project De Houve in Maasland opgeleverd. Het rijk kort alle gemeenten op de rijksbijdrage. Dat heeft ons ertoe gedwongen om bezuinigingen door te voeren. Dankzij intensieve voorbereiding door onze ambtenaren is voor een evenwichtig pakket aan bezuinigingen gekozen.

De debatten over de kadernota zijn met name door inspanning van het CDA in een uitstekende harmonie verlopen. Het CDA is gericht op samenwerking. Er staat nu een solide sluitende begroting tot 2029, waarbij investeringen in de gemeenten centraal staan. Wij bedanken ook onze collega-fracties voor de prettige samenwerking betreffende het opstellen van de kadernota.

Wat zijn onze speerpunten voor de komende jaren? Allereerst controle houden op het sluitend blijven van de begroting. De lasten voor inwoners proberen we zoveel mogelijk te beperken. Zo blijft de ozb-verhoging op 3% per jaar en is de riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend en dus niet hoger dan nodig. Er staat een positieve begroting van de jaren 2026-2029 met een gezonde reserve om tegenvallers op te vangen.

De afgelopen periode heeft de gemeenteraad belangrijke besluiten genomen om de jaarlijks beoogde zeventig tot negentig nieuwe woningen in onze gemeente te realiseren: een belangrijke stap vooruit, want wonen in Midden-Delfland willen we voor iedereen bereikbaar hebben. Het CDA

ziet het als kerntaak om ervoor te zorgen dat deze plannen niet alleen op papier blijven staan. Wij zullen de voortgang van de projecten nauwlettend volgen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van Mijn Partij. De heer Roeling, aan u het woord.

De heer **Roeling**: Ja, ik wil een stukje terug in het betoog van de heer Zwaard. Hij had het over een sluitende begroting en dat dat belangrijk is. Dat vinden wij ook, maar ik vraag me wel af wat het CDA dan onder een sluitende begroting verstaat. Dat is het namelijk niet.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wil de heer Zwaard vragen te vervolgen.

De heer **Zwaard**: De begroting zoals die nu aan u voorligt, beschouwen wij als een sluitende begroting. Ik ga door met het betoog.

De **voorzitter**: Er is een interruptie van de heer Roeling.

De heer **Roeling**: Ja, dank u wel. Maar wat is dan een sluitende begroting bij het CDA? Is dat dat uitgaven en inkomsten gelijk zijn? Hoe moet ik het zien? U zegt: we hebben hard gewerkt aan de kadernota. Maar wat blijkt nu? Voor 2026 gaat er weer €1,2 miljoen aan eigen vermogen doorheen. Is dat wat het CDA verstaat onder een sluitende begroting? Ik probeer daar een beetje een beeld bij te krijgen, want als het gaat over uitgaven van inkomsten, zijn die absoluut niet gelijk. Dus waar moet ik het zien bij het CDA?

De **voorzitter**: De heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dank u wel, voorzitter. U heeft mij niet horen zeggen dat we niet uit de algemene reserves kunnen putten. Voor ons is een sluitende begroting dat er een positief resultaat staat of dat we minimaal op nul eindigen. Algemene reserves zijn er om aan te wenden voor investeringen in onze gemeente. Daar is onze algemene reserve voor in onze optiek. Het CDA ziet het als kerntaak om ervoor te zorgen dat deze plannen niet alleen op papier blijven staan. Wij zullen de voortgang van de projecten nauwlettend volgen en aandringen op tempo. Actief grondbeleid, zoals bij de Kasteellaan, is daarbij een welkom instrument. Daarom blijven wij ons inzetten voor kwaliteit, duurzaamheid en een goede mix van woningtypen, zodat Midden-Delfland een plek blijft waar iedereen kan leven. Nu de bouw van het azc bijna is afgerond, moet onze aandacht volledig gaan naar een goede integratie van onze nieuwe inwoners. Het CDA vindt dat dit niet alleen een taak is voor de gemeente; dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Binnen onze gemeenschap is een grote groep mensen bereid hierbij te helpen, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten, door taalondersteuning en door het bieden van een warm welkom. Samen zorgen wij ervoor dat de nieuwe inwoners zich thuis voelen in Midden-Delfland en actief...

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de VVD. Aan u het woord, mijnheer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik hoor het CDA zeggen dat zij het zien als taak van de gemeente om de integratie van de nieuwe inwoners van het asielzoekerscentrum te regelen. Ik had altijd begrepen dat het COA dat zou doen. Is het CDA het daarmee eens of komt het ook weer op ons bordje terecht?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Nee, zoals ik net al vertelde, zit daar uiteraard ook een stukje taak voor de overheden in. Dat kan het COA zijn en daar zal ook onze gemeente wellicht iets aan bijdragen, maar daar ligt ook een grote verantwoording bij onze inwoners zelf. Gelukkig kunnen wij constateren dat die bereidheid er zeker bij een aantal mensen is. Zoals ik net al zei, is binnen onze gemeenschap een grote groep mensen bereid hierbij te helpen, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten, door taalondersteuning en door het bieden van een warm welkom. Samen zorgen we ervoor dat de nieuwe inwoners zich thuis voelen in Midden-Delfland en actief kunnen deelnemen aan het sociale leven. Dit versterkt onze gemeenschap en laat zien waarvoor wij staan: gastvrijheid, betrokkenheid en verbinding.

Inwoners hebben aangegeven dat de kwaliteit van het grijs- en groenbeheer in onze gemeente beter moet. Dit heeft niet alleen invloed op de uitstraling van onze kernen, maar ook op het gevoel van leefbaarheid en trots bij onze inwoners. Het CDA vindt dat een verzorgde openbare ruimte essentieel is voor een prettige woonomgeving. Met de nieuwe contracten, die op 1 oktober dit jaar zijn ingegaan, verwachten wij wat dit betreft een duidelijke verbetering. Een belangrijke wijziging is dat er nu per kern één aannemer verantwoordelijk is voor zowel het grijs- als het groenbeheer. Deze aanpak zorgt voor meer overzicht, betere afstemming en een hogere kwaliteit van het werk. Wij zullen toezien op de uitvoering van deze afspraken. Het is onze inzet dat inwoners daadwerkelijk merken dat de openbare ruimte beter wordt onderhouden en dat klachten sneller en adequaat worden opgepakt. Een nette omgeving is niet alleen een visitekaartje voor onze gemeente, maar draagt ook bij aan veiligheid, duurzaamheid en het welzijn van onze inwoners. Inwoners worden geholpen bij het verduurzamen van hun woningen. Deze ondersteuning zetten we in 2026 voort. Midden-Delfland loopt voorop in de duurzame melkveehouderij, met het nieuwe Kringloopcertificaat 2.0 als voorbeeld. Het CDA Midden-Delfland wil dat deze aanpak breder wordt toegepast bij alle veehouderijbedrijven. Mede hierdoor wordt invulling gegeven aan het Bijzonder Provinciaal Landschap. De komende jaren staan bodem, water en vervoer centraal in onze gemeente. Grote projecten zoals de spoorverdubbeling of extra waterberging brengen uitdagingen met zich mee. Het CDA wil dat deze ontwikkelingen niet alleen gecompenseerd worden, maar ook kansen bieden voor onze veehouderij. Bedrijven mogen niet op slot gaan. Zij moeten juist ontwikkelmogelijkheden krijgen waarbij biodiversiteit en weidevogelbeheer vanzelfsprekende onderdelen van de bedrijfsvoering zijn. Daarom vinden wij het belangrijk dat de gemeente agrarische ondernemers ondersteunt, zodat zij een sterke onderhandelingspositie hebben. Wij zetten in op het versterken van grondgebonden veehouderij, bijvoorbeeld door verkaveling te verbeteren in de nieuwe situatie. In Den Hoorn wordt, als het aan het CDA ligt, de Hoornsekade gereconstrueerd en niet de Hoornseweg. De doorgaande fietsroute komt immers op de Hoornsekade te liggen, zoals de plannen er nu bij liggen. Een goed uitgewerkt plan in samenspraak met omwonenden moet hier de verkeersveiligheid aanzienlijk verbeteren. Het wegdek op de Hoornsekade laat al langer te wensen over en wat het CDA betreft ligt hier de prioriteit. De vraag die wij hierbij hebben aan zowel het college als aan onze collega-fracties is hoe hier door het college en andere fracties naar wordt gekeken.

Het CDA vindt dat wij ons als gemeente sterk moeten maken voor een betere dienstverlening, waarin de inwoner centraal staat. Een positieve houding en open communicatie moeten de basis zijn tussen de gemeente en haar inwoners. De openstelling van de WIJ-locaties in de drie kernen draagt hieraan bij. Door problemen actief op te lossen en door te denken in mogelijkheden zorgen wij ervoor dat onze inwoners zich gehoord en geholpen voelen. Een goede dienstverlening bestaat bij ons uit het betrouwbaar zijn, het toegankelijk zijn en het klantgericht zijn.

Wat betreft de glastuinbouw in onze gemeente vragen wij het college te onderzoeken of bij die glastuinbouwgebieden in onze gemeente die nog niet als duurzaam aangemerkt zijn, de bestemming aangepast kan worden. De huidige status in die gebieden zorgt ervoor dat er een rem staat op de investeringen. Er staat een rem op innovaties en het verduurzamen van deze bedrijven. Kredieten worden nu niet verstrekt. Dit zorgt voor een rem op de betreffende bedrijven en zorgt voor grote onzekerheid bij de betreffende ondernemers en hun gezinnen.

Verschillende jongeren in Midden-Delfland geven aan dat er weinig plekken zijn waar ze samen kunnen komen en activiteiten kunnen ondernemen. Er is geen buurthuis of vergelijkbare voorziening, terwijl juist in deze levensfase sociale contacten en gezamenlijke activiteiten belangrijk zijn voor hun ontwikkeling. Het CDA vindt het wenselijk dat het college in gesprek gaat met jongeren van 12 tot 18 jaar, om te horen waar hun behoeften liggen. Samen kunnen we zoeken naar mogelijkheden. Dit is niet alleen goed voor de jongeren zelf, maar versterkt ook de sociale samenhang in onze gemeente, want investeren in jongeren is investeren in de toekomst van Midden-Delfland. Hiertoe heeft het CDA een motie voorbereid. Daarvan lees ik, denk ik, alleen het dictum voor. Het dictum luidt: "verzoekt het college in gesprek te gaan met jongeren van 12 tot 18 jaar, om hun wensen en behoeften in kaart te brengen; te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om hieraan invulling te geven, zowel in de vorm van fysieke ontmoetingsplekken als georganiseerde activiteiten; daarbij een budgetverkenning uit te voeren voor de verschillende opties, inclusief mogelijke samenwerking met verenigingen, onder andere sport en welzijn, en inwonersinitiatieven; en de raad hierover uiterlijk in Q2 van 2026 te informeren." Die motie is tot op heden ondertekend door zowel het CDA, de ChristenUnie als OGP Midden-Delfland.

Geweld tegen vrouwen is een ernstig probleem dat ook in onze samenleving de aandacht verdient. Iedereen moet zich veilig kunnen voelen, zowel in de openbare ruimte als achter de eigen voordeur. Helaas zien we dat er nog te vaak sprake is van intimidatie, mishandeling of andere vormen van geweld en dat slachtoffers niet altijd de weg naar hulp weten te vinden. Het CDA Midden-Delfland wil dat het college inzet op preventie, signalering en een goede samenwerking met hulporganisaties. Daarnaast vragen wij om een proactieve bewustwordingscampagne, waarbij duidelijk wordt gemaakt dat dit probleem ook in onze gemeente kan voorkomen. Het is belangrijk dat we niet weggijken of denken dat het hier niet speelt. Door actief het gesprek aan te gaan en inwoners bewust te maken, kunnen we samen zorgen voor een veilige omgeving. Midden-Delfland moet een gemeente zijn waar respect en veiligheid vooropstaan en waar geweld tegen vrouwen niet wordt genegeerd, maar krachtig wordt aangepakt. De vraag vanuit het CDA aan het college is dan ook hoe het college actief gaat inzetten op een bewustwordingscampagne rondom geweld tegen vrouwen.

Dan kom ik bij het laatste stukje van ons betoog. Voor welke uitdagingen staan wij de komende jaren? Voor 2026 staan wij er financieel gezond voor. Dit zorgt voor een goede uitgangspositie voor de toekomst. Dit is van cruciaal belang, vooral nu we als gemeente steeds meer verantwoordelijkheden van het rijk over moeten nemen, maar wel met een lagere bijdrage vanuit diezelfde rijksoverheid. Om onze goede financiële positie te behouden, moeten we kritisch kijken naar investeringen. Investeren we wel in het juiste? Het is belangrijk dat we scherp blijven op de keuzes die we maken en de impact hiervan op onze langetermijnfinanciën goed in de gaten houden. Iedere uitgave moet bijdragen aan een duurzame en gezonde financiële positie voor onze gemeente. Wij staan voor de opgave om verantwoord om te gaan met de publieke middelen zonder onze inwoners en de kwaliteit van onze diensten tekort te doen. Alleen op die manier kunnen we als gemeente onze taken de komende jaren goed uitvoeren.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Vieira. Ik wil verzoeken aan de heer Zwaard of hij toch nog even bij het spreekgestoelte plaats wil nemen. Hierbij het woord aan de heer Vieira van D66.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter. Nou ja, interruptie... Het gaat er met name om dat de heer Zwaard op een gegeven moment vroeg om een mening van de raadscollega's en het college over een specifiek punt. Hij zei het kort naar de Hoornsekade, maar het is mij even niet scherp wat u exact wilt weten. Kunt u dat nog even toelichten?

De **voorzitter**: Aan u het woord, mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dank u wel, voorzitter. Vanuit het CDA vinden wij dat de reconstructie van de Hoornsekade de hoogste prioriteit verdient. Daar komt een nieuwe doorgaande fietsroute op te liggen. Nu ligt er een voorstel om de Hoornseweg te gaan reconstrueren. Dat is in onze optiek minder noodzakelijk, omdat die fietsroute daar niet overheen komt te lopen. Omdat die fietsroute over de Hoornsekade komt te lopen, denken wij dat het verstandig is om die Hoornsekade te reconstrueren. Op het gebied van fietsveiligheid is het wegdek daar in een niet al te beste staat. Dat willen we doen in samenspraak met omwonenden, zodat we daar netjes participeren. De vraag is aan zowel het college als onze collega-fracties of dat een denkrichting is die jullie kunnen volgen.

De **voorzitter**: Dank u wel voor de beantwoording, mijnheer Zwaard. Dan zijn wij toe aan het uitnodigen van de tweede fractievoorzitter, de heer Vieira van D66. Ik wil u verzoeken om ook uw betoog te maximeren tot vijftien minuten, exclusief de interrupties. Gaat uw gang.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter. Een moment, alstublieft.

De **voorzitter**: Dat gaat niet van uw tijd af.

De heer **Vieira**: Nee? Dat maakt niet uit. Ik red het ook binnen veertien minuten, voorzitter, maar goed. Allereerst, voorzitter, wil ik u, collega's, onze inwoners en alle aanwezigen danken voor al het werk dat tot nu toe gedaan is. In de opsomming is het niet gegaan over alle technische vragen die er

geweest zijn, maar ook dat alleen al waren volgens mij wel een paar honderd vragen, dus dank voor die toelichting daar nog op. Dat heeft ook nog geholpen in de voorbereiding. De heer Zwaard heeft al veel genoemd. Ik ga kijken of ik er wat dubbelingen uit kan krijgen, maar ik kan dat niet garanderen. Overigens is het voor mij met de achternaam Vieira ook wennen om relatief aan het begin te zijn. Maar goed, dat terzijde. Los van wat er gedaan is bij het opstellen van de begroting wil ik met name onze collega's hier in de raad hartelijk bedanken. Wat wij zagen bij de kadernota, is eigenlijk wat we hier in de raad feitelijk nog weinig hebben gezien. Of het is niet iets dat we weinig hebben gezien, maar iets wat niet zo intensief heeft plaatsgevonden: de samenwerking op behoorlijk detailniveau. Over meer dan honderd punten beslissen of we dit wel gaan doen of niet gaan doen en welke bezuiniging we doorvoeren. Wat ons betreft is dat ontzettend goed gegaan. De fracties hebben met elkaar in redelijkheid en met oog voor algemeen belang voor een evenwichtig en gedragen begroting gezorgd. Dus een compliment aan u allen hier. Tot slot nog een wens voor de toekomst wat betreft de begroting. Wat wij in de begroting zagen - dat gaat eigenlijk over de transparantie en over de bezuinigingen - is dat er op een gegeven moment een hele opsomming wordt gegeven van zaken waarop we gaan bezuinigen en waarop we niet gaan bezuinigen. Wij zouden verwachten dat je, wanneer je op heel veel punten als raad hebt gezegd ze terug te gaan draaien, dat op een gegeven moment terug kunt zien, of dat dit in een aparte bijlage is verwerkt. Of dat het staat in een van de hoofdstukken, zo van: 'Deze bezuiniging heeft hier plaatsgevonden.' Nu zien we heel erg hoog over: de bezuinigingen van de fiches zijn verwerkt, punt. En dan zien wij die niet zo goed landen. Dit is met name een oproep naar de toekomst en wij denken dat het expliciet benoemen hiervan een stap is richting meer inzicht en vertrouwen rondom de begroting.

Dan ga ik de programma's langs. Een aantal thema's zal ik aanstippen. Ik begin daarbij bij onze dorpen, waarbij ik allereerst wil zeggen over de begroting dat het wat ons betreft niet alleen een boekhoudkundig iets is, maar met name, of eigenlijk vooral, een verhaal over onze inwoners, ondernemers en verenigingen die onze dorpen levendig houden. Zij staan centraal in Den Hoorn, Maasland, Schipluiden en het buitengebied. Zij hebben elk hun energie maar elk dorp deelt ook hetzelfde, namelijk het verlangen om leefbaarheid, verbondenheid en toekomstbestendig te blijven. De dorpensies waarover in de begroting ook gesproken wordt, kunnen daarbij helpen en bepalen hoe wij willen wonen, van jong tot oud, in opleiden, werken en elkaar ontmoeten. Wij kijken dus enorm uit naar het opstellen van deze dorpensie, niet over, maar met name ook samen met onze inwoners.

Wonen. Wie hier opgroeit, wil hier vaak blijven wonen. Daarom blijft D66 zich inzetten voor het bouwen en ontwikkelen binnen de contouren, zodat Midden-Delfland groen blijft, maar ook leefbaar. Als we even terugblikken, zien we dat in Maasland gevorderd wordt met de Maaslandse Zoom met zo'n honderd woningen. Er zijn volgens mij al wat projecten in Schipluiden genoemd door mijn voorganger, maar we hebben bijvoorbeeld De Kroon, met zo'n 24 tot 28 seniorenappartementen. De ontwikkelingen bij de huisartsen kunnen enorm bijdragen aan de woningbouwopgave waar we mee te maken hebben.

Dan kom ik bij landbouw en tuinbouw. Wij blijven en zijn ook trots op ons open landschap, het groen tussen de steden. Met het programma Duurzaam Boer Blijven en de status van het Bijzonder Provinciaal Landschap investeren wij in de toekomst van onze boeren en wat ons betreft ook tuinders. Onze tuinbouwbedrijven zijn namelijk net zo goed dragers van innovatie, circulaire teelt en lokale werkgelegenheid. Boeren en tuinders houden samen dit gebied vitaal. D66 gelooft niet in tegenstellingen tussen landbouw en natuur, maar in samenwerking, innovatie en waardering voor waarvoor gewerkt wordt binnen onze gemeente.

Je hebt dezelfde begroting, dus dan heb je ook dezelfde thema's die je een beetje terug laat komen. We komen bij WIJ Midden-Delfland en de bibliotheken. In Midden-Delfland is er gebouwd en werken wij aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen, ook als dat niet vanzelf gaat. Met WIJ Midden-Delfland en de bibliotheek worden taal, digitale vaardigheid, ontmoeting en praktische hulp bij elkaar samengebracht. In Den Hoorn begon het, in Schipluiden groeide het en komende week vieren we de opening van de nieuwe bibliotheekvestiging in Maasland of die hebben we gehad. Het lijkt iets kleins, een plek waar je hulp krijgt met een brief of een app, maar juist daar begint het verschil. Wie leert lezen en schrijven, en digitaal vaardiger wordt, vindt vaak ook de weg naar werk, vrijwilligerswerk en meer zelfvertrouwen. Dat is de koers die wat ons betreft past bij Midden-Delfland en sowieso bij D66. Ruimte voor eigen kracht en steun waar het nodig is. Toch zien wij in de laatste bibliotheek die geopend is dat er boeken zijn voor volwassenen en niet voor kinderen. Daarom hebben wij een vraag aan het college. Kunt u dat toelichten? In de

toelichting die in het AD stond, stond er dat kinderen ook naar Maasland kunnen gaan. Maar dan denken wij: ja, maar volwassenen kunnen dat feitelijk ook. Dus graag een toelichting van college op dit punt.

Dan gaan we graag naar bereikbaarheid, buitenruimte en leefomgeving. Wij willen een veilige verbinding tussen de dorpen en een buitenruimte waar inwoners trots zijn. Daarom vragen wij het college expliciet - dat is nu een concrete vraag aan het college - hoe het inwoners wil gaan betrekken bij het inrichten en schouwen van de buitenruimte. De beste ideeën komen vaak van mensen die er dagelijks lopen of fietsen. Verder zien wij graag aandacht voor de impact van de langdurige werkzaamheden van de N468 en de Molenweg in Maasland. Dat is natuurlijk al vaker voorbijgekomen, maar nog steeds raakt het niet alleen het verkeer, maar ook het sociale en economische leven. Ondernemers zien klanten wegblijven en speelafspraken en bezoeken gaan niet door. Het wegvallen van de buslijn richting Schipluiden en Den Hoorn heeft groot gevolg voor scholieren en ziekenhuisbezoeken. Onze vraag aan het college is wat op dit moment de status is en waar inwoners op kunnen rekenen wat betreft alternatieven. Welke zijn dat en wanneer kunnen wij die verwachten?

Zit ik nog binnen de tijd, voorzitter? Ja? Oké, goed. Ik heb nog twee punten die ik wil aanstippen, namelijk het bestuur, werkgeverschap en de menselijke maat. Midden-Delfland is een kleine organisatie met grote opgaven. Daarom is het belangrijk dat wij onze medewerkers blijven ondersteunen, blijven opleiden en ruimte blijven geven om met plezier hun werk te doen. We willen een gemeente die niet alleen goed luistert naar inwoners, maar ook goed zorgt voor de eigen mensen die het beleid uitvoeren. D66 wil dat Midden-Delfland een organisatie blijft waar vertrouwen, flexibiliteit en vakmanschap centraal staan. Inwoners merken namelijk het verschil wanneer medewerkers de ruimte krijgen om mee te denken, maatwerk te bieden en uitleg te geven. Een regel, bijvoorbeeld in de pas aangenomen participatieverordening, kan nog zo goed bedoeld zijn, maar als iemand, een inwoners of ondernemer, die als muur ervaart, hebben we toch iets te verbeteren. Onze samenleving verandert. En bij die veranderingen in Midden-Delfland voelen sommigen van onze inwoners onzekerheid of angst. Daar moeten we ruimte voor geven met goede informatie en betrokkenheid vanuit onze gemeente. Want alleen door de openheid ontstaat vertrouwen en daarom blijven we pleiten voor duidelijke openheid en voor de menselijke maat in beleid en uitvoering.

Voorzitter, deze begroting is geen eindpunt wat ons betreft, maar een goede samenwerking bij de kadernota, zoals ik al eerder zei. Dit proces laat zien dat wij als raad, college en organisatie samen koers kunnen houden in financieel spannende tijden. D66 kiest voor die samenwerking boven scherpste, voor het vertrouwen boven wantrouwen en voor het perspectief boven stilstand. We blijven investeren in onze dorpen, in goed onderwijs, in duurzaamheid en in de mensen die Midden-Delfland dragen: van boer tot tuinder, van ondernemer tot vrijwilliger, van leerling tot leraar, van jong tot oud. Zij staan centraal. Voor hen doen we dit werk. Met hen bouwen we verder aan een gemeente die blijft kloppen, groen, betrokken en toekomstgericht. Binnen de tijd. Ik zie een interruptie. O ja, waarschijnlijk over de Hoornseweg.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Zwaard.

De heer **Vieira**: Ja, die had ik inderdaad bij blokje 5 over bereikbaarheid kunnen geven.

De **voorzitter**: Eerlijk gezegd weet ik de vraag nog niet, volgens mij, van de heer Zwaard. Het kan zo zijn dat die hierop, maar non-verbaal hebben jullie al gecommuniceerd. Ik wil de heer Zwaard toch even verzoeken om de vraag even te stellen, zodat wij hem met z'n allen begrijpen. Aan u het woord.

De heer **Zwaard**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil de vraag nog wel een keer herhalen. Ik heb hem net expliciet uitgelegd aan meneer Vieira, dus ik neem aan dat hij weet wat de vraag is en ik ben inderdaad benieuwd of hij al een antwoord heeft.

De heer **Vieira**: Ja. Ik krijg het woord?

De **voorzitter**: U neemt ons mee. Aan u het woord.

De heer **Vieira**: Ja, zeker. Ik zei al, voorzitter: ik ben gewend om als laatste in de les aan de beurt te komen en dan vergeet je soms dingen. Ja, nu zijn er twee keuzes op dat vlak. Er zijn allerlei bureaus die daar ontwerpen doen en dan voor- en nadelen afzetten tegen elkaar. Wat we bij de Hoornsekade zien, is dat dat ook een hele drukke weg is, waar je normaal gesproken met twee auto's amper langs kan. Als dat een snelfietsroute wordt, is dat een uitdaging. Aan de andere kant heb je weer met die knip te maken. Dus om nu uitgesproken te zeggen dat het of dit of dat moet worden, vinden wij lastig. Wij zien graag eerst de informatie die tot ons komt om daar een goed beeld van te krijgen.

De **voorzitter**: Dank u wel voor de beantwoording. Dat betekent ook dat u aan het einde van uw betoog bent. Ook daarvoor wil ik u bedanken. Dan mag u plaatsnemen. Ik ga de volgende fractievoorzitter, de heer Ringeling, uitnodigen namens de ChristenUnie. Aan u het woord.

De heer **Ringeling**: Voorzitter, dank. Ik ga niet herhalen dat ik achter in het alfabet zit en zo. De crux is - volgens mij had u dat nog niet door - dat we van achter naar voren zijn gegaan. Dus eerst de Z, de V, de R. Na mij komt waarschijnlijk de andere R. O, u bent het. En dan gaan we naar de J en de E. Dus we zijn achter, bewust achter, van achter naar voren gegaan in het alfabet. Dus niet bij A, maar we beginnen achterin. Dus dan is dat bij deze opgelost.

Voorzitter, dit is de laatste programmabegroting van deze raadsperiode. Het is de laatste van deze raadsperiode, maar de eerste van dit college in deze samenstelling. Ik denk dat deze raadsperiode de geschiedenis ingaat als een op meerdere vlakken unieke periode. Uniek, bijvoorbeeld omdat we bij de jaarlijkse programmabegroting de afgelopen periode elk jaar, elk van de vier jaar, een andere samenstelling in vak K hadden. Dus elke keer had je een andere samenstelling van het college: vier keer in deze afgelopen periode. Dan kun je zeggen dat dat redelijk uniek is. We hebben twee keer van burgemeester gewisseld. We hebben drie keer van wethouder gewisseld. Positief is dat we als raad een zorgvuldig proces hebben gehad om te komen tot een nieuwe burgemeester: een burgemeester waar we trots op mogen zijn, zeg maar de Lionel Messi onder de burgemeesters.

Voorzitter, we hebben ook in deze afgelopen periode een vergadering gehad waarin de publieke tribune veel te klein was voor de belangstelling voor de raadsvergadering. Zelfs de kantine was redelijk gevuld tijdens die raadsvergadering. Ik denk dat dat eigenlijk een van de hoogtepunten was voor D66, een partij die bij uitstek participatie hoog in het vaandel heeft. Dus dat daar zoveel mensen op een raadsvergadering afkomen is een hoogtepunt. Een felicitatie trouwens. En voorzitter, ergens in deze periode... Ja, dat was het eigenlijk wat betreft het terugkijken naar deze periode.

Voorzitter, dan kom ik bij de programmabegroting op zich. Voor de ChristenUnie is de programmabegroting - dat zei volgens mij de vorige spreker ook al - niet alleen een financieel document. Het is eigenlijk een soort moreel kompas om te kunnen zien wat de gemeente belangrijk vindt. Dat zie je in zo'n programmabegroting. Daarom zijn wij vooral ook blij met het doorlopen proces van de programmabegroting. Het proces is gestart in juni met de informatieavond en daarna de behandeling van de kadernota en een bijzonder gedetailleerde kadernota, waarvoor nogmaals dank aan het ambtelijk apparaat voor de uitstekende voorbereiding, en ook aan het college. We hebben toen als raad ook dankzij de inzet van de heer Van Rijs een prima gesprek kunnen voeren op basis van de feiten. Iedere fractie of iedere partij kon vanuit haar perspectief of met een andere bril op naar de begroting kijken en daar het goede gesprek over voeren tijdens de commissie- en de raadsvergadering. Daar zijn we blij om. De bril van de ChristenUnie is die van een sociaal-christelijk of christelijk-sociale partij waarbij het belangrijk is dat mensen die hulp nodig hebben die hulp ook krijgen en ondersteund worden. We hebben daarom tijdens de behandeling van de kadernota voorgestelde bezuinigingen op het gebied van het sociaal domein, het welzijnswerk en het tegengaan van onderwijsachterstanden niet gesteund. Positief vonden wij in die hele discussie dat bijvoorbeeld het amendement dat het college opriep om bezuinigingen op de subsidie, onder andere de subsidie op de Stichting Welzijn Midden-Delfland en kunst en cultuur, door alle fracties werd ingediend en dus raadsbreed werd ondersteund. Bij een ander amendement, over onderwijs, ging het vooral over de bezuinigingen op het lokaal onderwijsbeleid en de bezuinigingen op het onderwijsachterstandenbeleid. Bij het eerste amendement over het Lokaal Onderwijsbeleid hadden wij het voortouw en bij het tweede amendement over het onderwijsachterstandenbeleid had de OGP Midden-Delfland het voortouw. Beide amendementen hebben het gehaald en die hebben we beide ook ondersteund. Het Lokaal

Onderwijsbeleid gaat om het ondersteunen van kinderen die tussen wal en schip dreigen te raken. Bij het onderwijsachterstandenbeleid ging het om het regelen van de nodige ondersteuning voor kinderen die voorschoolse opvang nodig hebben. Bij de behandeling - dat sprak mij wel aan, want ik heb even bij de voorbereiding ook teruggekeken naar de behandeling van de kadernota - sprak een zin van de heer Jongsma mij ook aan, over waarom we voor het amendement over het tegengaan van de bezuinigingen op het onderwijsachterstandenbeleid moesten kiezen. Ik ga de heer Jongsma nu even citeren: "Als we nu op het achterstandenbeleid bezuinigen, maken we de problemen niet kleiner, maar juist groter, en schuiven we ze door naar later, tegen hogere maatschappelijke en financiële kosten." Mijnheer Jongsma doelde daarmee dus op het feit dat het nu preventie is en dat je het zo dus gaat doorschuiven naar verder. Nu zijn gelukkig door de meicirculaire de bezuinigingen die we toen in juni voorzagen eigenlijk van de baan, doordat de meicirculaire meeviel. Maar de oproep vanuit de ChristenUnie is om ook in de toekomst kritisch te zijn, te blijven, op bezuinigingen op welzijnswerk, bezuinigingen op het onderwijs en bezuinigingen op het onderwijsachterstandenbeleid.

Voorzitter, nu kort nog even op wat inhoudelijke dossiers. Dan kom ik bij verkeer en dan ga ik gelijk in, voordat ik het vergeet, op de vraag van het CDA. Wij zijn het met het CDA eens dat de Hoornsekade opgepakt moet worden en niet de Hoornseweg. Eens.

Voorzitter, vorig jaar tijdens de begrotingsbehandeling hebben wij een motie ingediend, die ook is aangenomen, over de knip bij de Kristalweg, zeg maar bij de grens tussen Den Hoorn en Delft. We hebben een nieuwe wethouder. Volgens mij is hij, de wethouder, nu verantwoordelijk voor verkeer. Dus even een korte toelichting nog. Om van Den Hoorn naar Delft te gaan, moet je door de knip en daar is er maar een beperkt aantal inwoners binnen een bepaald postcodegebied. Er is dus een beperkt postcodegebied dat van die knip gebruik mag maken. Dat betekent dat een grote groep mensen uit Den Hoorn gewoon dwars door de kern heen moet, willen ze richting Delft gaan, en dus om moet rijden. Dus dat is voor zowel de verkeersveiligheid als het milieu geen goede zaak. De vraag was toen, middels de motie, of het gesprek met Delft aangegaan kon worden, om het postcodegebied waar de toestemming voor zou moeten zijn om door die knip te gaan, iets te verruimen, waardoor meer inwoners vanuit Den Hoorn gebruik zouden kunnen maken van die kortere route. Ik denk dat het feit er nog niets is gebeurd ook mede komt doordat we van wethouder hebben gewisseld, maar misschien is er iets gebeurd. Dus dat hoor ik dan graag.

Voorzitter, een ander punt ten aanzien van de verkeersveiligheid. De situatie op de Maassluiseweg. Dit is nou typisch een voorbeeld dat elke keer om de zoveel tijd terugkomt op de agenda en dan bespreken we het. En dan komt er weer een onderzoek en dan komt er weer een rapport en dan komt er weer een bureau dat dan de resultaten van het vorige onderzoek voor een deel kopieert en de factuur opnieuw stuurt naar de gemeente. Dan is het weer even stil maar er gebeurt buiten niets en dan komt het weer. Het is dus een repeterend verhaal dat we al een hele poos horen. Kortom: er gebeurt buiten heel weinig aan de situatie. Het is een verhaal dat al twintig jaar of vijfentwintig jaar zo voort blijft gaan. We besteden dus geld aan rapporten, aan bureaus, maar buiten gebeurt er concreet niet zo veel. Ik heb in de laatste commissievergadering, toen dit onderwerp ook weer ter sprake kwam, gezegd dat er iets fundamenteels moet gebeuren. Ik heb het idee — dat zei ik ook toen — dat dit voor de gemeente Maassluis prima is. De gemeente Maassluis heeft de lusten, maar niet de lasten. De lasten liggen bij ons, de lusten daar. Wij betalen die onderzoeken en zo. Ik heb het idee dat het fundamentele gesprek met Maassluis over wat we willen, wat we concreet gaan doen en wie wat gaat betalen, uitblijft.

In De Schakel Midden-Delfland van 9 oktober - dat is dus iets meer dan een maand geleden - was er een paginagroot artikel van Hans Vis in de krant. Ik moet zeggen: hij kijkt terug, een stukje historie, een stukje van hoe is het nu, en hij geeft ook een oplossingsrichting aan, maar dat is voor zijn rekening. Met de rode draad van het artikel ben ik het wel eens, moet ik zeggen. Vraag aan het college: kent u dat artikel? En zo ja, als u dat artikel ook gelezen heeft: kunt u zich ongeveer vinden in de inhoud van het artikel, of ziet u dat heel anders?

Voorzitter, ook een onderwerp dat met enige regelmaat...

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie vanuit de OGP Midden-Delfland van de heer Jongsma. Aan u het woord.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag de heer Ringeling willen vragen wat volgens hem de rode draad van dat artikel is.

De heer **Ringeling**: Nou, de rode draad — dan vertaal ik hem vrijuit — was ook enigszins, zoals ik zei, dat over de lusten bij Maassluis en de lasten bij ons. Maassluis heeft flinke woningbouw verricht en heeft daar alle revenuen van, maar is niet genegen om te investeren in de infrastructuur die bij zo'n uitbreiding hoort.

De **voorzitter**: Ik zie wederom de heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. De tweede vraag is dan wat volgens de ChristenUnie een dan een passende oplossing zou zijn.

De heer **Ringeling**: Nou, wat ook een beetje de rode draad in het artikel is - in het artikel worden ook bedragen genoemd, maar ik hou me even ver, ver van die bedragen - is dat met Maassluis moet worden gekeken naar een fundamentele oplossing, al dan niet met de provincie. De vorige keer in de raadsvergadering, toen het ging over de MRDH-zienswijze, werd door Mijn Partij ook gerefereerd naar dit stukje, zo van: we moeten het bij de MRDH betrekken. Of met de MRDH of met de provincie erbij, samen met Maassluis zitten, om te bekijken hoe we dit fundamenteel kunnen oplossen. Een fietspad aanpassen en zo is leuk en dat helpt een beetje, maar dan heb je het probleem nog niet fundamenteel opgelost. Is dat een antwoord op uw vraag? Ook al bent u het er niet mee eens hoor.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland.

De heer **Jongsma**: Het antwoord is kort en duidelijk nee en ik zal er in de tweede termijn op terugkomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Ringeling, u mag vervolgen.

De heer **Ringeling**: Dan zien we daarnaar uit. Ik ben benieuwd. Voorzitter, ook een onderwerp dat met enige regelmaat terugkomt op deze agenda, al jaren, is de jeugdzorg. Voor de ChristenUnie staat als een paal boven water dat er zorg moet zijn voor mensen die dat echt nodig hebben. De cijfers over het gebruik van de jeugdzorg stemmen wel tot nadenken. Is de maatschappij daadwerkelijk zoveel complexer geworden in de afgelopen jaren dat dit een dergelijke stijging van de kosten van jeugdzorg legitimeert? Gaat dit echt over jongeren die absoluut zorg nodig hebben? Of is hier ook sprake van uitdagingen waar ouders primair voor aan de lat staan en waar we nu als maatschappij voor worden aangeslagen? Wat de ChristenUnie betreft moeten we opnieuw vaststellen of alle zorg daadwerkelijk verleend wordt aan mensen die het echt ook nodig hebben. Dit is geen gemakkelijk gesprek en daarom wordt dat waarschijnlijk ook niet echt gevoerd, maar gezien de rekening die we moeten betalen, is dit wel onvermijdelijk. Positief vinden wij het ingezette traject om samen met andere gemeenten te werken aan nieuwe contractvormen. Of wij hiermee de verwachte besparing van ongeveer een € 500.000,00 per jaar voor onze gemeente gaan halen, is voor de ChristenUnie nog onzeker. Wij waarderen de inzet van de wethouder en kijken vol spanning hiernaar uit. We pleiten daarom om naast dit traject van de nieuwe contractvormen ook het fundamentele gesprek aan te gaan over de instroom. Uiteraard zijn we van harte bereid als ChristenUnie om hier ook een bijdrage aan te leveren. Voorzitter, nu mijn laatste onderwerp: het azc. Dat is geen onbekend onderwerp in dit kader de afgelopen maanden of jaren. Na de zomer, of rond de zomer van 2022, werd in het presidium gesproken, op initiatief van de toenmalige interim-burgemeester, over de mogelijke opvang van een aantal vluchtelingen: mensen die op de vlucht waren en hier in Nederland asiel hadden aangevraagd en van wie de procedure nog liep.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de VVD. Mijnheer Gebben, aan u het woord.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. Ik heb niet zo'n zin om oude koeien uit de sloot te halen, maar u bent aanwezig geweest bij die voorgesprekken waar alles al een beetje voorgekookt was voordat het naar de raad ging. Wat is eigenlijk uw mening over dat het op die manier gelopen is? Daar ben ik eigenlijk wel benieuwd naar, nu u er toch zelf over begint.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Ringeling.

De heer **Ringeling**: De gesprekken die gevoerd zijn — ik refereer nu naar het eerste gesprek van rond of na de zomer — waren goed. Volgens mij waren we daar aan tafel met z'n achten: de burgemeester, zes fractievoorzitters en de griffier. Het was een goed gesprek waarin er onder de acht mensen eensgezindheid was.

De **voorzitter**: Mijnheer Gebben, aan u het woord.

De heer **Gebben**: Dan ga ik een hele flauwe vraag stellen. Volgens mij bestaat de raad uit zeventien personen. Ik heb ook een keer bij dat gesprek gezeten en ik dacht: hoe kan het dat er van de zeventien raadsleden maar acht aanwezig zijn en de rest er eigenlijk niks van weet? Daarom was ik erg benieuwd naar wat u nou vond van deze gang van zaken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Ringeling.

De heer **Ringeling**: Ik begon er op deze manier over, omdat je het hele onderwerp, zoals het in de gemeente is gelopen, ook in zijn context moet zien. We waren op dat moment allemaal, iedereen in dit land, geschokt over het feit dat er daar groepen mensen, tientallen mensen op een veld in de open lucht in weer en wind moesten slapen. In een geciviliseerd rijk land als Nederland was er geen onderdak voor tientallen mensen die dat nodig hadden op dat moment. Daar was iedereen terecht zeer ontsteld of verbaasd over, om het maar netjes te zeggen. En daar kwam het initiatief vandaan, denk ik. Het initiatief kwam niet alleen hier; op meerdere plekken in het land zag je initiatieven ontstaan om hier iets aan te doen. Zeer terecht, hè? Zo is het initiatief ook de eerste keer na de zomer ontstaan — ik denk dat we eind augustus bij elkaar zijn gekomen, of begin september; hou me de precieze datum ten goede — en volgens mij werd de verwondering van wat er daar in Ter Apel gebeurde breed gedeeld.

Maar ik merk dat ik nog een interruptie heb, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Van der Eijk. Aan u het woord.

De heer **Van der Eijk**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik was ook bij dat gesprek, voorzitter, en ik heb daar toch wel een andere indruk van. De fractievoorzitters daar werden overrompeld door een stelling van een burgemeester. Dan wil ik vragen waarom de heer Ringeling niet refereert aan de geheimhouding die hij oplegde. Want de heer Van Hemmen vroeg ons wel terdege niet buiten de kamer over dit plan te spreken met de personen die er waren, om geen onrust te veroorzaken of iets dergelijks. Maar wij werden monddood gemaakt. Herkent u dat ook, mijnheer Ringeling?

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Van der Eijk. Mijnheer Ringeling.

De heer **Ringeling**: Ik herken niet dat er een strikte geheimhouding is opgelegd daarvoor. Dat kan ik mij niet herinneren. Wel is gezegd: 'We moeten nog verder uitwerken, we staan aan het begin van een proces, dus het is niet de bedoeling dat we allemaal met een eigen verhaal naar buiten gaan.' Maar een strikte geheimhouding heb ik daar niet van overgehouden. Laten we het even zo zeggen. Er waren meer mensen; ik zie de heer Zwaard ook nee schudden. Dus ik heb daar geen strikte geheimhouding van overgehouden. Die actieve herinnering heb ik daar niet aan.

De **voorzitter**: Mijnheer Ringeling, ik wil u verzoeken om uw betoog met twee minuten af te ronden.

De heer **Ringeling**: Oh, oké. Dan gaan we snel door het azc-verhaal, want dat was mijn laatste punt. Maar dan ga ik even grote stappen snel thuis doen. Even een paar stukken overslaan. Een meerderheid van de raad heeft hier eind oktober, 25 oktober, gekozen voor het azc. Ik heb ook op die raadsvergadering gezegd dat ik liever een spreiding van de mensen over de drie kernen had gezien. Daar was geen meerderheid voor. Prima. Maar wat ik ook nog wil zeggen, is dat ik vond dat het proces ook niet heel soepel verliep, met ook een heel ongelukkige informatiebijeenkomst in De Hoornbloem. Dat verdiende allemaal niet de schoonheidsprijs. Wij hebben wel voorgestemd, puur uit humaniteit, zoals ook de heer Zwaard aan het begin zei. Wij zijn solidair met hen die hulp nodig hebben. Dus daar was ook onze eerste prioriteit. Daarom hebben wij ook voorgestemd bij dit

verhaal. Nu de komst van de nieuwe bewoners dichtbij is, wil ik wel een paar dingen zeggen. Ik ga nu heel snel door mijn tekst heen. Ik sla dus stukken over. Ik merk hier dat er in de vorige raadsvergadering werd gezien dat er, als we de uitgaven en de inkomsten van elkaar aftrekken, onderaan de streep toch een negatief saldo uitkomt. We hebben hier in de raad besloten — dat moet mij wel van het hart — om mensen te helpen. Als ik iemand ga helpen, hoef ik er zelf niet beter van te worden, want anders ga ik niet iemand helpen, maar ga ik mijn eigen portemonnee helpen. Dus we gaan iemand helpen, maar onderaan de streep is nul het maximale wat je dan kunt vragen. Ook als het negatief zou zijn, is het ook nog steeds prima. Maar de winst die je eruit haalt, is dat je een groep mensen of iemand hebt geholpen.

Dat brengt mij op het tweede punt, mijn laatste punt over het azc. Nu de bewoners aanstaande zijn, zal mijn oproep aan het college zijn om tijd noch moeite, of geld noch moeite te besparen om een snelle integratie of een snelle inburgering van de mensen te bevorderen. Een snelle inburgering van onze nieuwe mede-inwoners is goed voor de gemeente en voor de nieuwe inwoners, maar ook voor de bestaande inwoners. Alle risico's die er genoemd zijn en sommige van de reacties van mensen die je per mail of persoonlijk spreekt, de mensen die er dicht tegenaan wonen, zijn heel terecht en heel begrijpelijk. En die kan je alleen maar wegnemen door een snelle inburgering te bevorderen. Dus mijn oproep zou zijn om geld noch moeite te besparen om tot een snelle, duurzame inburgering van de nieuwe inwoners te komen. Voorzitter, ik sluit met uw goedkeuring.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Nog een vraag aan de ChristenUnie. Wanneer is volgens de ChristenUnie die snelle inburgering geslaagd? Waar moet die aan voldoen?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Ringeling.

De heer **Ringeling**: Als de nieuwe bewoners snel bijvoorbeeld een dagactiviteit hebben. Als jongeren dus werk, school of wat dan ook hebben, zodat ze niet uit verveling gaan rondzwerven. Want veel van de dingen komen ook uit verveling. We laten mensen aan hun lot over en van het een komt het ander. Dat zouden wij ook hebben, hè, als we in een ander land zouden zitten. Dus dat.

Voorzitter, ik sluit af met een Bijbeltekst uit het Bijbelboek Jeremia. Die luidt als volgt: "Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont. De bloei van de stad is ook jullie bloei." Dat zijn de woorden van de profeet Jeremia.

En dan nog helemaal als allerlaatste, als het nog even mag. Nog één ding. Ik begon mijn verhaal met 'de eerste, de laatste', met daarbij de mededeling dat dit mijn laatste programmabegroting is. Ik ga mij dus na deze periode niet op een verkiesbare plaats verkiesbaar stellen. Voorzitter, tot zover mijn bijdrage.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Ringeling. En die laatste zin maakt wel dat ik echt op een bijzondere manier naar u kijk, nu u terug naar uw stoel gaat. Ja. Dank u wel voor uw betoog. Dat betekent dat ik nu de vierde fractievoorzitter naar voren wil vragen. Dat is de heer Roeling van Mijn Partij, die ook de vijftien minuten spreektijd krijgt. Mijnheer Roeling, aan u het woord.

De heer **Roeling**: Dank u wel, voorzitter. Ik moest ook nog even over de opmerking van de heer Ringeling, dat hij even zegt: 'joh, dit was de laatste keer.' Laten we die laatste paar maanden dan nog goed gebruiken, mijnheer Ringeling.

Voorzitter, de begroting. U gaf zelf ook al aan dat het belangrijk is, maar wij zijn ons door de jaren heen wel af gaan vragen hoe belangrijk de rest van het college deze begroting vindt. Dat is toch wel voor ons een punt dat we vanavond hierbij willen aankaarten. Wat zien we? Kijkende naar de kadernota - daar is eerder een opmerking over gemaakt - hebben wij dat een hele plezierige samenwerking gevonden, met ook een avondje met toelichting vanuit onze medewerkers.

Uiteindelijk bleek het ravijnjaar 2026 minder een ravijn te zijn, want we kregen meer geld van de rijksoverheid. Daarom hoefden we minder te bezuinigen dan waar we vooraf rekening mee hadden gehouden. Wat schetste onze verbazing, voorzitter? Dat wij over 2026, het ravijnjaar, niet alleen hebben bezuinigd, maar dat we er ook op pagina 186 van de begroting ook € 1,2 miljoen eigen vermogen doorheen jassen. Dan is toch de vraag waar die bezuinigingen dan voor waren bedoeld.

Wat was het oorspronkelijke doel van het aan de slag gaan met die bezuinigingen? Wanneer je komt met € 1,2 miljoen eigen vermogen, vraag ik me toch af wat dan een sluitende begroting is. Dat vroeg ik ook aan het CDA. Bij ons is dat gewoon dat de inkomsten en uitgaven overeenkomen en niet dat je elk jaar maar weer eigen vermogen uit de kas haalt.

De **voorzitter**: Ik zie achter de koffieschenkerij een interruptie van de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland. Aan u het woord.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag van de heer Roeling willen weten wat hij nou precies bedoelt met '€ 1,2 miljoen erdoorheen jassen'. Dat klinkt wel echt alsof we gewoon naar een avondje casino gaan en het geld erdoorheen brassen, maar ik kan me niet voorstellen dat hij dat ermee bedoelt. Ik zou graag wel wat meer duiding willen over wat hij nou precies bedoelt met '€1,2 miljoen erdoorheen jassen'. Volgens mij worden er hele goede dingen van gedaan voor deze gemeente en dat is wat anders dan iets erdoorheen jassen.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Jongsma. Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Maar wat die goede dingen dan zijn, kunnen we niet opmaken uit die € 1,2 miljoen. Het gaat erom dat wij het standpunt hebben dat inkomsten en uitgaven gelijk moeten zijn. Als de raad het heel belangrijk vindt dat we het aan een specifiek doel gaan besteden en dat je daar dan het eigen vermogen voor aanwendt, is dat prima, maar dit verdwijnt nu via de exploitatie gewoon geruisloos. Dus als u zegt dat we er goede dingen voor hebben gedaan, dan zou ik niet weten wat. Dat valt niet af te leiden uit die € 1,2 miljoen, maar we zijn het wel kwijt. Dat is een beetje het probleem dat wij hebben: dat we een hele exercitie hebben gedaan om tot een kadernota te komen en we vervolgens in de begroting lezen dat er € 1,2 miljoen eigen vermogen verdwijnt.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Vieira van D66.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter. Begrijp ik van de heer Roeling dat hij met een amendement komt om die € 1,2 miljoen terug te draaien? Zo ja, op welke gebieden?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Nee, nee. Nee, daar is zo weinig steun voor. Dat hebben we al zo vaak geprobeerd. Wij houden er hier meer een politiek betoog over. Voor de moties en amendementen passen wij, want D66 zal het niet steunen. Nog één keer.

De **voorzitter**: Mijnheer Vieira.

De heer **Vieira**: Er wordt gezegd dat er een amendement is dat niet gesteund wordt, en dat het dus niet wordt ingediend. Welk amendement is dat?

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Vieira.

De heer **Roeling**: Nee, dit jaar doen wij niet aan moties en amendementen. Duidelijker kan ik het niet maken. Dit jaar doen we niet aan amendementen en moties.

De **voorzitter**: Dat is duidelijk. U mag uw betoog vervolgen.

De heer **Roeling**: Ja, de begroting. We hebben het de laatste maanden ook al vaker aangekaart: vorig jaar hebben we bijvoorbeeld besloten tot een nieuwe wijze van omgaan met het restafval. De diftar. Daar hebben we geld voor vrijgemaakt. Vorige maand zei de wethouder: 'het is allemaal duurder geworden, het is een jaar verzet en we hebben zo'n financiële tegenslag'. Het gaat dan uit mijn hoofd gezegd over € 180.000,00 wat het duurder zou zijn. Dan verwachten wij wel een beetje discipline, dat de wethouder dan in ieder geval bekijkt waar hij dat binnen zijn eigen begroting, of binnen de gemeentelijke begroting, kan vinden, om die financiële tegenslagen weg te nemen. Het is wat ons betreft te makkelijk om naar de raad te gaan en te zeggen: 'Het is allemaal wat duurder

geworden. Gemeenteraad, betaal even.' Dat zijn wel twee voorbeelden waarvan wij zeggen dat wij het, en dat zijn wij eens met de voorzitter, een belangrijk document vinden, maar dat ons eraan houden nog niet altijd meevalt.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Knaap van de OGP Midden-Delfland. Aan u het woord.

De heer **Knaap**: Dank u wel, voorzitter. Ik ken het verhaal van de heer Roeling de afgelopen jaren steeds. Die groef van de sluitende begroting is vanuit de mening van de heer Roeling inmiddels ook dieper dan de Grand Canyon, zou ik bijna willen zeggen. Maar ik ben wel nieuwsgierig. Elke keer is het mijn beeld dat de heer Roeling het heeft over dat inkomsten en uitgaven gelijk moeten blijven en dat je niks uit je spaarpot mag gebruiken. Dus mijn vraag aan de heer Roeling: als morgen uw auto kapotgaat en u heeft niet genoeg salaris, vindt u het dan niet goed dat u het uit uw spaarpot haalt? Want dat is wat er gewoon gebeurt. Een eenmalige tegenvaller kan gewoon uit je spaarpot en daar spaart de gemeente ook voor. Dus als morgen uw auto kapotgaat, mijnheer Roeling, laat u hem dan staan of haalt u het van uw spaargeld af?

De **voorzitter**: Dank u wel, de heer Knaap. Het woord is aan de heer Roeling.

De heer **Roeling**: Nee, dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat wij, als je het er als raad over eens bent dat je een grote investering doet - dan kunnen we het hebben over wat dat dan zal zijn; er zal ook politiek verschil zijn - altijd bereid zijn om daar een stuk eigen vermogen in te steken. Dat heb ik gezegd. Ik heb niet gezegd dat het nooit mag. Ik heb alleen gezegd dat het nu wegsluit zonder dat wij een goed beeld hebben van wat we allemaal voor nuttige dingen gaan doen. Dat heb ik gezegd. Daar blijf ik bij.

Voorzitter, onze boeren, belangrijk. Maar als we kijken naar wat er nou daadwerkelijk voor gebeurt...

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Gebben van de VVD.

De heer **Gebben**: Ja, dank u wel. Ik denk dat de hele raad even op zoek is naar wat u nou exact bedoelt. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat wij als raad hier de besluiten nemen. Dus ik weet niet helemaal wat u bedoelt met 'er wordt niets besloten en weggesluisd.' Kunt u dat toelichten? Want ik snap het gewoon even echt niet.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Gebben. Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Het is heel simpel. Wanneer je gewoon een sluitende begroting hebt, dus waarin de inkomsten en uitgaven overeenkomen... We willen hier wat doen in het centrum van Schipluiden. Dat kost fors. Als je daarvan zegt dat je dat als raad belangrijk vindt, kun je zeggen dat je bereid bent om dat geld - dan heb je het ook over meer dan € 1 miljoen - vanuit ons eigen vermogen te financieren. Wat er nu gebeurt, is dat er een programmabegroting wordt gepresenteerd. Nou, voorop loopt de wethouder in de media van: hé, dat ziet er allemaal gezond en prima uit. Maar als je dan kijkt naar het verloop van het eigen vermogen, is het een heel ander verhaal. En dan kunnen wij niet gewoon oké zeggen. Onder de verantwoordelijkheid van deze wethouder heb je het voor 2023, vorig jaar, dit jaar en de komende vier jaar toch over € 13 miljoen. Nou, dat kunnen wij niet rijmen met een goed financieel beheer van de belastingcenten. Dus het gaat er echt om dat je inzichtelijk maakt dat we iets heel belangrijk vinden en er geld voor willen uittrekken. Dan zijn we bereid om dat via het eigen vermogen te doen. Voor de rest is het gewoon zo dat de inkomsten en uitgaven gelijk moeten zijn. Zo benaderen wij dat. Dan kunnen we dat ook uitleggen aan onze inwoners. Nu is het toch elk jaar weer dat eigen vermogen verminderen. Dat vinden wij niet goed.

Ik was over de boeren begonnen, voorzitter. Er zijn natuurlijk dingen die wij als gemeente zelf ook wel kunnen. Neem ganzenbeheer. Dat is toch een wens van vele boeren. Waarom zijn we daar niet als gemeente actief in? Waarom gaan we niet naar de provincie en vragen we niet om ontheffing om dat ganzenbeheer uit te voeren? Wat betekent het terugdraaien van de derogatie, de mest, voor onze kringlooplandbouwbedrijven? Dat is wat ons betreft nog steeds niet inzichtelijk gemaakt. Wij hebben het vorig jaar al gehad over de uitbetaling van het weidevogelbeheer. De boeren

moeten nu een jaar wachten op uitbetaling van dat weidevogelbeheer. Kunnen we daar niet iets op verzinnen waarmee we zeggen dat dat geld een zekerheidje is en we dat als gemeente voorschieten, zodat de boeren ook daadwerkelijk boter bij de vis krijgen?

PAS-melders hebben we ook nog een aantal in deze gemeente. Wij hebben geen idee wat de gemeente daar zelf mee doet of zou willen doen.

Voorzitter, de Willemoordseweg. Afgelopen voorjaar, zomer, hebben wij een presentatie gekregen over de Willemoordseweg. De gemeente wil daar grond aankopen en saneren. Ik zie dat niet in de begroting, dus mijn concrete vraag is of deze aankoop in de begroting staat. We hebben van de eigenaar begrepen dat het een dezer dagen toch naar de raad zal komen. Dan is het ook nog maar even de vraag of dat in de begroting staat of dat dat alvast weer een voorproefje is voor een greep uit het eigen vermogen.

Voorzitter, voor ons komt gras voor glas. We hebben natuurlijk de A4 geaccepteerd. Je kon hem niet horen, niet zien en niet ruiken. Nou, dat valt een beetje tegen. Maar dat gras voor glas was natuurlijk vooral bedoeld voor geïsoleerde glastuinbouwbedrijven in de polder, het veenweidegebied, om die daarmee op te kopen. Op nummer één van die lijst stond De Beeldenkas. Die is duidelijk zichtbaar voor iedereen in het gebied. Die mensen willen ook verder, dus onze concrete vraag is of het college bereid is om met die mensen van De Beeldenkas, op Gaagweg 15, in ieder geval aan tafel te gaan zitten, omdat dat nou juist het bedrijf is waar we het zicht en alles kunnen verbeteren. Dat.

Ik heb er nog een paar. De verkeerstechnische kant hebben we ook nog voorbij zien komen vanavond. Het CDA begon over de Hoornseweg en de Hoornsekade. Dat hebben ze waarschijnlijk van ons geleend, want wij hebben die suggestie gedaan, die € 600.000,00 in de begroting. Die hoeft wat ons betreft niet, want dat ging over het omzetten van de Hoornseweg naar een 30km-zone of -weg. Dat moet je niet doen. In die zin: bedankt voor de steun van het CDA.

De andere kwestie is de Maassluiseweg. Wat moet je daar nu mee? Maassluis vindt het prima. Ik geloof dat het de heer Ringeling was die dat zei. Maassluis gaat niet bewegen. Ik vind het prima voor haar inwoners. Als we dan bekijken wat we nu direct kunnen doen, dan zouden we zeggen dat we nog eens goed moeten kijken naar de suggestie die gedaan is door het bedrijf Boekestijn. Dan neem je een verkeersbesluit en dan kom je wat minder snel vanuit Maassluis. Dan kunnen we bij Maasland zelf daar gewoon goed gebruik maken van de wegen. Dus als u vraagt wat we nu moeten doen - want alles wordt maar weer vooruitgeschoven - zeggen wij: kijk nog een keer naar dat kaartje van Boekestijn en ga daar direct mee aan de slag. Dan zal het college zeggen dat de gemeente Maassluis naar de rechter gaat. Laat ze maar lekker naar de rechter gaan, dan zoeken we het daar wel uit, maar er moet nu wat gebeuren en dat ontbreekt al jarenlang.

Voorzitter, ik ga niet het azc aantippen, maar wel de flexwoningen die beloofd zijn voor onze inwoners, die daar ook zouden komen. We kregen een brief dat dat niet op het terrein van het azc zelf zou gebeuren. Kort en bondig. Aan het azc wordt nu hard gewerkt, maar aan de flexwoningen voor onze inwoners niet. Hoe staat het daarmee?

Voorzitter, wat hebben we nog meer? Dat gaat ook over specifieke projecten zoals de familie Wubben, die al iets van 25 jaar bezig is om tot een oplossing te komen. Dus ik denk, we gaan richting de begroting; ik zal eens vragen aan de familie Wubben hoe het ervoor staat. Ik kreeg een mail doorgestuurd en die is ook gericht aan de heer Voskamp. Die is van 29 augustus dit jaar. En die mail luidt als volgt. "Beste medewerker, we zijn inmiddels ruim vijf maanden verder sinds ons overleg van 20 maart jl. Ondanks de toezeggingen en onze verzoeken is er van gemeentezijde taal noch teken vernomen. Het goede gevoel dat overbleef na het constructieve overleg is bij ons inmiddels dan ook totaal verdwenen. Wij wensen voor eind september 2025 een inhoudelijke reactie in combinatie met een interne toetsing binnen de gemeentelijke afdelingen die relevant zijn in dezen. Neem ons alsjeblieft serieus."

Aangezien wethouder Voskamp in de cc staat, is hij bekend met deze mail. Dus mijn concrete vraag is waarom er nog steeds niets gebeurt met de familie Wubben, die de beste intenties heeft om ook woningen te bouwen voor onze inwoners, maar blijkbaar - de mail zegt het al - geen poot aan de grond krijgt. Waarom is dat? Wat heeft de wethouder vanaf 25 augustus dit jaar gedaan om dit toch vlot te trekken? Dat is niet gebeurd, voorzitter.

Wat hebben we nog meer? Ja, woningbouw. Daar willen we ook wel een kanttekening plaatsen over het grote succes van wat er allemaal gebouwd wordt. Wij vinden - volgens mij vindt een groot deel van de raad dat - dat wij als gemeente vooral verantwoordelijk zijn voor sociale huur, middenhuur en de betaalbare koop tot en met, uit mijn hoofd, € 400.000,00. Wat zien we wel verrijzen? Alles boven de € 400.000,00. Dus wat ons betreft mag daar best wel een stapje bijgezet

worden. Als je het hebt over het aanwenden van je eigen vermogen, dan zijn we voor deze drie categorieën altijd bereid een stuk eigen vermogen te gebruiken. Dan kun je goed laten zien dat die woningen mede mogelijk zijn gemaakt door de belastingbetaler. Het lijkt ons dat het een zeer redelijk idee is om te zeggen dat we voor die drie categorieën gaan. Mocht het geld kosten, dan zijn we altijd bereid om daar een bijdrage aan te leveren, voorzitter. Ja, over de Mariaschool kunnen we het ook een avondje hebben.

De **voorzitter**: Dat 'avondje' maakt dat ik u wil vragen om binnen een minuut te willen af te ronden.

De heer **Roeling**: Ja, dat wil ik. Nou, dan zijn we er toch uit. Ik heb verder het openluchtmuseum met stilstaand water. Dat lijkt me een goede afsluiting, want wat we zien - dat zal meer mensen opgevallen zijn - is dat we elke maand zo'n agendaatje hebben. Er zijn weinig beleidsdocumenten en weinig bouwprojecten. In juli en augustus hebben we geen vergaderingen gehad, alleen eentje met dat datalek. Maar dan denk je: in september krijgen we een grote agenda. Niets. We staan stil, voorzitter. Dat is een quote van ons: het openluchtmuseum. Een voormalig burgemeester heeft daar iets aan toegevoegd en toen werd het een openluchtmuseum met stilstaand water. Dat zijn we en daar willen we graag verandering in brengen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van de heer Jongsma. U mag dus nog even blijven staan.

De heer **Jongsma**: Dat klopt, voorzitter. Ik zou van de heer Roeling dan graag iets willen weten. Hij lijkt nu wel de museumdirecteur van dat museum. Wat gaat hij eraan doen om innovatie binnen dat museum te krijgen? Want voor de rest zie ik Mijn Partij ook niet veel meer doen dan een beetje gewoon het fort bewaken en de oude collectie die er hangt niet opfrissen of zo. Dus mijn vraag aan u is dan de volgende. Ik zie u geen moties inbrengen. U heeft het altijd over het college, van 'joh, doe wat', maar wat mogen we van Mijn Partij verwachten?

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Jongsma. Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Nou, we zijn nu bezig met een verkiezingsprogramma. Dan zal daar ook nadrukkelijk bij stilgestaan worden. Maar het gaat ons erom dat we van degenen die er nu zitten te weinig resultaten zien. Natuurlijk zitten wij vol met ideeën, zoals de fietspaden verbreden in plaats van hele mooie vergezichten schilderen, van 'nee, we moeten breder'. Begin met fietspaden. Begin met overeenkomsten aangaan met boeren om daadwerkelijk het land op te gaan. Zoals je hier dat Voddijkpad hebt. Dat vinden we een uitstekend voorbeeld. Want wat nu mensen mogen, is op het asfalt blijven staan en dan mogen ze kijken. Nou, kijk, een koe. Ga het gebied in. Wat gaan we doen om dat gebied in te kunnen? Hoe maken we de afspraken met boeren, zodat ze daar ook een voordeel bij hebben? Dat zijn allemaal dingen die wij op dit moment missen. Er ligt een collegewerkprogramma. Er is een coalitieakkoord met een addendum. Prima. En dan staat er: nee, we willen meer. Wat was er? Monisme, dualisme. Weer dualisme. Elke keer zie ik weer de wethouders bij de fracties zitten. Dan denk ik: wat is dat dualisme dan?

De **voorzitter**: Ik zie de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland voor een interruptie. Aan u het woord.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Ik blijf toch vragen waarom Mijn Partij dan wacht tot de eerstvolgende verkiezingen. We zijn dan vier jaar verder en het lijkt me ook heel vervelend naar uw kiezers toe, maar dat terzijde. Maar waarom neemt u in de tussentijd geen initiatieven? Waarom gaat u in de tussentijd niet met initiatiefvoorstellen komen? Ik bedoel, bij een aantal zult u OGP Midden-Delfland gewoon mee hebben, want het klinkt heel fantastisch. Dus dan vind ik dat gewoon zonde van de tijd. Dat is het toch? Dus wat maakt dat er één keer per vier jaar dan ineens een nieuwe eruptie komt met allerlei nieuwe voorstellen en dat u in de andere vier jaar gewoon weer die museumdirecteur bent?

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Jongsma. Ik wil de heer Roeling vragen om na deze beantwoording, of nu, ook af te ronden. Dan gaan we door.

De heer **Roeling**: Er zitten schitterende dingen tussen wat wij naar voren brengen. Dat ben ik met de heer Jongsma eens. Dit doen we eigenlijk elk jaar bij de begrotingsbehandeling. De boeren, wat wij daadwerkelijk als gemeente kunnen doen. Ik heb nu De Beeldenkas, waarschijnlijk ook bekend bij de heer Jongsma. Pak dat op. Dat zouden wij doen als wij aan die kant van de tafel zouden zitten. En moties en amendementen doen we niet vanavond, voorzitter. Lees en huiver ons verkiezingsprogramma.

De **voorzitter**: Ik wil u allereerst bedanken voor uw betoog. We hebben iets om over na te denken. Ik wil vervolgens ook meneer Jongsma namens de OGP Midden-Delfland vragen als fractievoorzitter om plaats te nemen achter het spreekgestoelte om uw vijftien minuten goed te kunnen benutten. Mijnheer Jongsma, aan u het woord.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Ja, meteen een spoiler alert. In tegenstelling tot Mijn Partij doen wij wel aan moties, dus er komen er vandaag een paar. Laat ik beginnen, voorzitter. Voorzitter, collega's, allereerst onze waardering en complimenten aan het college en de ambtelijke organisatie. Die zitten daar. Midden-Delfland heeft haar zaken op orde. We staan er financieel goed voor. We hebben een sluitende begroting, niet alleen voor 2026, maar ook voor de jaren erna. Dat is in deze tijd allesbehalve vanzelfsprekend. Begin dit jaar stond 2026 nog bekend als ravijnjaar. De zorgen waren groot, er kwam minder geld van het rijk, er waren stijgende kosten en weinig ruimte om te investeren. Maar met realisme, samenwerking en visie hebben we dat ravijn overbrugd, samen als raad, college en organisatie. We hebben scherpe keuzes gemaakt zonder onze kernwaarden te verkwanselen. Want, voorzitter, je moet er toch niet aan denken dat kinderboerderijen sluiten, de bibliotheek verdwijnt of verenigingen hun deuren moeten sluiten? Dat is niet het Midden-Delfland dat wij willen zijn en dankzij goed beleid is dat ook helemaal niet nodig. Een toekomstgericht perspectief. De septembercirculaire bracht goed nieuws. De vooruitzichten tot 2030 zijn stabiel. Er blijft ruimte om te investeren en tegenvallers op te vangen. Dat geeft vertrouwen. En dat vertrouwen willen wij vertalen naar de toekomst van onze inwoners. Wat wil OGP Midden-Delfland bereiken en hoe past dat binnen de begroting? Wij hebben onze eigen toets gedaan en de conclusie is helder. Onze ambities passen binnen de financiële kaders en versterken zelfs.

Betaalbaar bouwen voor jong en oud. Samen bouwen we door. Betaalbaar wonen blijft een van de grootste opgaven van deze gemeente. Starters, jonge gezinnen, senioren: allemaal willen ze in onze dorpen blijven. In de afgelopen jaren zijn er mooie stappen gezet. Van De Houve tot de Maaslandse Zoom, van de Keenenburgweg en de Kasteellaan tot de Woudselaan en ja, dan straks eindelijk dat Centrumplan Den Hoorn. Dat verdient waardering, maar de opgave blijft groot. OGP Midden-Delfland wil versnellen en leveren. CDA had het nog over zeventig tot negentig huizen. We zijn net iets minder ambitieus. Wij doen vijftig tot zeventig woningen per jaar, verspreid over de dorpen met oog voor kwaliteit, duurzaamheid en dorpskarakter. Begin volgende maand krijgen we een overzicht van potentiële bouwlocaties. Dat is het moment om te zien wat helpt, wat remt en wat nodig is om tempo te maken. Niet nog een onderzoek om het onderzoek, maar inzicht om te kunnen sturen op capaciteit, middelen en prioriteit. We kunnen daarbij leren van anderen. Het rekenkameronderzoek van Nieuwkoop laat zien hoe regie, doorzettingskracht en samenwerking kunnen zorgen voor versnelling. Geen blauwdruk, maar wel inspiratie. OGP Midden-Delfland vraagt daarom inzicht en actie, zodat we samen kunnen bouwen aan betaalbare woningen. Onze motie luidt dan ook: 'Alle hens aan dak'. Dan is het nu de bedoeling dat ik het dictum voorlees. En het dictum luidt: "draagt het college op begin 2026 een uitwerking te presenteren waarin belemmeringen en kansen voor versnelling van woningbouw inzichtelijk worden gemaakt; daarbij te benoemen welke capaciteit, middelen en keuzes nodig zijn om de bouwopgave te realiseren; relevante voorbeelden en werkende aanpakken uit andere gemeenten hierin mee te nemen en tot slot deze uitwerking voor de kadernota 2027 aan de raad aan te bieden, zodat we het bij de kadernota verder kunnen regelen." Dat is de eerste motie. Dan is het de bedoeling dat ik die overhandig. Deze motie is naast de OGP Midden-Delfland ook ondertekend door de ChristenUnie. Alstublieft.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Gebben van de VVD. Aan u het woord.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. Ik ben toch een klein beetje in verwarring, want er wordt nu een motie ingediend met een vraag voor een onderzoek, maar een half minuutje eerder spreekt

de OGP Midden-Delfland uit: geen onderzoek om het onderzoek te doen. Toch gaan we weer een onderzoek doen. Wat mis ik hier? Volgens mij is het vragen naar de bekende weg.

De **voorzitter**: Deze vraag is voor de heer Jongsma. Aan u het woord.

De heer **Jongsma**: Dank u wel. Het is zeker niet vragen naar de bekende weg en het is zeker niet bedoeld als onderzoek in de zin van: nou, we gaan maar weer zo'n onderzoekje doen. Nee, het is echt gericht om nu te bekijken, zeker omdat we straks weten waar die woningbouwlocatie is, aan welke andere dingen het misschien ligt. Soms denk je van, nou, het ligt alleen aan capaciteit, we bereiden de ambtelijke organisatie uit en we komen verder. Maar het is vaak ook dat bijvoorbeeld de parkeernorm een ding kan zijn dat ervoor zorgt dat er minder gebouwd kan worden. Het gaat over normen, snelheid en doorlooptijden, ervoor zorgen dat je procedures verkort. Als je de onderzoeken dus leest, zie je dat daar wel in terugkomen. Vandaar dat het ons een goed idee leek om dit onderzoek wel te doen. Niet eerst meteen een heel duur onderzoek door externen. Laten we eerst kijken wat we binnen deze organisatie allemaal al weten. Combineer dat en presenteer dat aan ons. Dan kunnen we zien of we daarmee toch meer meters kunnen maken. Dat is het idee. Is dat voldoende antwoord op uw vraag?

De **voorzitter**: Daaropvolgend zie ik een interruptie van de heer Scholtes van D66. Aan u het woord.

De heer **Scholtes**: Dank u wel, voorzitter. Ja, even daaropvolgend. Ik hoor namelijk hele casusspecifieke reacties van de OGP Midden-Delfland vandaan komen, terwijl we een onderzoek gaan doen om te bekijken wat we kunnen lenen uit andere gemeenten. Daar gaan we toch, denk ik, aan algemeenheden komen en minder aan die casusspecifieke dingen. Want een parkeernorm is echt locatieafhankelijk. Hoe ziet de OGP Midden-Delfland dat dan? Is het dan niet zonde van de ambtelijke uren om te bekijken hoe andere gemeenten dingen doen, terwijl we casuspecifieke problemen willen oplossen?

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank voor de vraag. Ik zie dat toch echt specifiek wat anders. Ik heb daar ook met ambtenaren over gesproken, en met andere organisaties. Ik heb die rapporten erover gelezen. Daar valt echt nog wel meer uit te halen dan de standaarddingen. Ik zou ook willen zeggen: mocht u binnenkort in de gelegenheid zijn, lees dan ook vooral die rapporten als u ze nog niet gelezen heeft. Maar misschien heeft u ze ook wel gelezen. Daar staan echt wel interessante dingen in, waar je ook binnen deze gemeente wat mee kunt.

Dan ga ik verder. Groene dorpen in een groene omgeving. Midden-Delfland is een groene oase tussen de steden. Dit gebied moeten we blijven koesteren en beschermen. Bezuinigingen mogen niet leiden tot een verrommeling of tot achterstallig onderhoud. We willen meer groen in de dorpen, meer bomen en bewoners actief betrekken bij beheer. Ook boeren die natuurbeheer combineren met hun bedrijfsvoering verdienen steun. Landbouw, natuur en recreatie horen bij elkaar. Dat is de kracht van Midden-Delfland. Daarom zijn we blij dat vanaf 2026 alle zes de gemeentelijke overheden binnen Coöperatief Beheer groengebieden Midden-Delfland, het CBG, hun krachten bijdragen. Zo blijft het Bijzonder Provinciaal Landschap financieel gezond en toekomstbestendig. Dank aan iedereen die dit mogelijk maakt.

Meer verbinding tussen inwoners en gemeenten. De afstand tussen inwoners en de gemeenten moet kleiner. Mensen willen gehoord worden, niet verrast. Een collega-raadslid wil dat ook niet. We zien gelukkig verbeteringen, zoals bijvoorbeeld de herinrichting van de Maassluiseweg, de bouw van de Mariaschool en een nieuw appartementencomplex in Schipluiden. Dat is hoe participatie hoort te werken. Dat willen we ook bij andere projecten in 2026 zien, sociaal en solidair. Niemand mag buiten de boot vallen. Dat is al eerder vanavond genoemd, onder andere door de ChristenUnie en het CDA. Dat geldt ook voor ons. We steunen de koers van het college om te investeren in preventie, samenwerking en vrijwilligers. Met duidelijke kaders in de WMO en Jeugd kunnen we niet alleen sparen, maar ook beter helpen. OGP Midden-Delfland blijft staan voor opvang van vluchtelingen en nieuwkomers. Dat is niet alleen een wettelijke plicht, maar ook een menselijke. Een goed georganiseerd azc met begeleiding en draagvlak is voor ons de juiste keuze. Solidariteit is niet iets wat je roept, het is iets wat je doet.

Bereikbaarheid en veilig verkeer. Voorzitter, steeds meer inwoners hebben hier last van. Sluipverkeer door Schipluiden en Maasland zet de leefbaarheid onder druk. Daarom dienen wij een motie in: 'Onderzoek effectieve aanpak sluipverkeer Midden-Delfland'.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Gebben, VVD.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. De OGP Midden-Delfland blijft de VVD verbazen, want net wordt er gezegd: geen onderzoek om het onderzoek doen. Nu gaan we weer een onderzoek doen. Hoe zit het in elkaar?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Het klopt dat ik dat inderdaad heb gezegd, maar ik heb ook gezegd dat we niet, zoals vaak gebeurt, maar weer een onderzoekje doen om dingen vooruit te schuiven, wat ik heel vaak bij andere partijen zie. Nee, dit onderzoek moet wel concreet ergens toe leiden. Wij geloven ook echt dat dit weer ergens toe leidt, want wij hebben ook hier weer onderzoek gedaan, zelf, om te bekijken of het ook werkt en of het ergens kan. En wij zien, door dit onderzoek te doen, - ook hier heb ik vooraf inderdaad wat consulten over gepleegd - dus dat dit kan werken en dat er niet meteen op één zaak gefocust wordt, maar dat je wel iets breder kijkt om te bekijken wat nou het beste werkt voor het sluipverkeer in Midden-Delfland.

De **voorzitter**: Daar is een vervolgvraag van de heer Gebben. Aan u het woord.

De heer **Gebben**: Nee, dank u voorzitter, dat u mijnheer Jongsma maar even laat uitspreken, want anders blijven we heen en weer tikken. Het verbaast mij wel, want volgens mij is naar de verkeerssituatie en over sluipverkeer in deze gemeente al enorm veel onderzoek gedaan. Dus ik zie eigenlijk niet zo heel goed waarom er nou nog weer een onderzoek bovenop moet. Is dat niet gewoon een herhaling van zetten?

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Als dat een herhaling van zetten is, wat ik hoop, dan zijn we vrij snel klaar met een totaalonderzoek. Dan weten we ook waar we ons de komende jaren op kunnen richten om dit sluipverkeer tegen te houden. Vooralsnog is er heel veel onderzoek geweest en heeft het nog niet geleid tot een structurele oplossing.

De **voorzitter**: De heer Gebben.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. Voor de laatste keer, een concrete oplossing, dat is denk ik wat we allemaal willen. Is dat wat u ons gaat brengen? Ik geloof er eigenlijk helemaal niks van.

De **voorzitter**: Dat is duidelijk. Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik ben niet de messias, dus ik kom niks brengen, maar ik hoop wel met deze motie een meerderheid te krijgen die er uiteindelijk voor gaat zorgen dat er toch uiteindelijk iets structureels wordt gedaan aan het sluipverkeer.

Zal ik het dictum oplezen? We weten in ieder geval dat er over heel veel zaken wordt nagedacht. Wij verzoeken het college om een hoog over inventarisatie uit te voeren naar sluipverkeer in Schipluiden en Maasland, waarin wordt vastgesteld waar de belangrijkste probleemlocaties liggen, welke maatregelen denkbaar zijn en hoe die zich verhouden qua kosten, doorlooptijd, uitvoerbaarheid en neveneffecten; in die vergelijking ten minste de volgende scenario's te betrekken: bewegwijzering of borden met 'alleen bestemmingsverkeer' - dat is al op een plek toegepast, maar misschien kan dat op meer plekken - fysieke afsluitingen of pollers; een alternatieve route of doorsteek en de Vianenmethode. Dat is een tijdgebonden inrijverbod met kentekenherkenning. Dan om de beschikbare verkeersdata en analyses te benutten en te delen met de raad, contact te leggen met de gemeente Vijfheerenlanden om ervaringen en lessons learned op te halen, de raad vóór juni 2026 te informeren over de bevindingen en mogelijke

vervolgstappen, en, indien mogelijk, de verantwoordelijke wethouder te laten deelnemen aan het landelijke congres over deze methode in januari 2026. Dan hebben we het over de Vianenmethode.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Gebben. Aan u het woord.

De heer **Gebben**: Ja, dank u wel. Er kijken misschien ook mensen thuis mee. Die weten niet wat de Vianenmethode is. Zou u dat heel kort even kunnen toelichten?

De **voorzitter**: Er zijn er meer, dus dat is inderdaad een goede vraag. Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik heb alle raadsleden daar een paar dagen geleden over geïnformeerd via een rapport. Meestal wordt vanuit de hoek van de VVD gevraagd of er ook een rapportje bij zit. Ja, zeker. Dat heb ik inderdaad. Kort gezegd is het een soort kentekenregistratie. Als je te kort door Midden-Delfland rijdt - dat is dan wel vaak gerelateerd aan gewoon sluipverkeer - dan volgt er een boete.

De **voorzitter**: Nou, dat is duidelijk. Dan mag u uw betoog vervolgen.

De heer **Jongsma**: Dank je wel. Gaan we verder.

De **voorzitter**: Ik kijk naar rechts. Ik zie ook de heer Zwaard; die heeft daar toch mogelijk nog een aanvullende vraag op. Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan meneer Jongsma. Kunt u aangeven of het in Vijfheerenlanden, waar dat uitgevoerd is, om een provinciale weg of een gemeentelijke weg gaat? Ik neem aan dat u, als u die kentekenregistratie wil doen, de N468 bedoelt. Dat is een provinciale weg, dus in hoeverre zijn we in staat om daar wat uit te voeren als gemeente zijnde?

De heer **Jongsma**: Ik weet dat de N468 een provinciale weg is, dus daar kun je niet zomaar wat maatregelen treffen, maar je kunt dat op andere plekken wellicht wel doen. Ik ben hier niet de verkeersdeskundige, dus ik geef alleen aan dat we last hebben van sluipverkeer. Laten we nou gewoon bekijken wat we bij anderen op kunnen halen om hier toe te passen. Niet meer, niet minder.

Oké. Over de N468 gesproken. Zodra die weer open is, willen wij in ieder geval dat buslijn 33 volledig terugkomt. Zonder openbaar vervoer zijn er namelijk geen leefbare dorpen te realiseren. D66 had het hier ook al over. Daar sluiten we dus bij aan. Het CDA vroeg nog of we ons nou moeten focussen op de Hoornsekade of op de Hoornseweg. Daarover zou ik zeggen dat wij als OGP Midden-Delfland geneigd zijn om te focussen op de Hoornsekade, maar D66 heeft al gevraagd om aanvullend onderzoek. Nou ja, we zouden dan eerst graag die informatie willen hebben om daar een definitieve keuze in te maken.

Goed. Sterke lokale economie. Een gezonde lokale economie is de motor van onze dorpen. Wij waarderen de inzet voor Duurzaam Boer Blijven en Stichting PUUUR Midden-Delfland, maar ondernemers verdienen ook een goed contact met de gemeente. Dat vinden wij. Daarom steunen wij in ieder geval een voorstel over het versterken van die verbinding, als dat zou komen, dat lijkt ons een goede zaak. Maar wellicht daar straks meer over.

Dan samen duurzame energie opwekken en opslaan. De energietransitie moet lokaal nog meer gaan leven en leveren. OGP Midden-Delfland wil dat inwoners direct profiteren van duurzame energie. Daarom pleiten wij voor samenwerking met JUVA om te starten met buurtbatterijen. Dat hebben we al vaker gezegd, maar dat blijft toch wel een punt. Bij ons is lokale opslag van zonne-energie: kleine stappen, grote impact.

Dan onderwijs, sport en cultuur als fundament. Ook de ChristenUnie had het daar eerder vanavond al even over. Een sterke gemeenschap groeit door onderwijs, sport en cultuur. OGP Midden-Delfland is blij dat niet wordt bezuinigd op verenigingen en dat er geïnvesteerd wordt in vrijwilligers. Vrijwilligers houden onze dorpen levend en dat verdient waardering en zekerheid.

Dan gezonde financiën. Dat is eerlijk en duurzaam. Wij steunen de financiële koers van het college: maximaal 3% ozb-stijging, een kostendekkende afvalstoffenheffing en volgens het principe 'De vervuiler betaalt'. Dat is niet alleen verstandig, maar ook rechtvaardig. Dan kom ik bij schone lucht

en gezonde leefomgeving. Schone lucht is een basisrecht. Wij steunen de regionale samenwerking aan schonere lucht en stellen aanvullend voor om zeer terughoudend te zijn met vergunningen voor het verbranden van snoeiafvalhout. Gebruik in plaats daarvan de gemeentelijke versnipperaar. Dat scheelt uitstoot en levert herbruikbare houtsnippers op. Onze derde motie luidt dan ook: 'De houtstookvergunning kan de versnipperaar in'. Ik zal het dictum voorlezen: "Draagt het college op het aantal te verlenen ontheffingen voor het verbranden van snoeihout vanaf 2026 sterk terug te brengen; hiervoor samen met de aanvragers te sturen op het inzet van alternatieve verwerking van snoeihout, bijvoorbeeld door het snoeihout te laten versnipperen; na te gaan in hoeverre de gemeente hierin kan faciliteren, bijvoorbeeld door het, eventueel betaald, inzetten van de gemeentelijke houtversnipperaar, en over de resultaten van deze actie volgend jaar om deze tijd terug te rapporteren aan de gemeenteraad.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Gebben van de VVD.

De heer **Gebben**: Ja, dank u wel, voorzitter. Straks wordt ons gevraagd wat wij van deze moties vinden. Dan is het denk ik ook wel even zaak en belangrijk om te weten waar deze motie eigenlijk voor bedoeld is. Welk probleem gaan we hiermee oplossen? Wil de OGP Midden-Delfland dat het verbranden van hout in het buitengebied stopt? Of wat willen ze eigenlijk? Ik hoor de OGP Midden-Delfland ook net zeggen: 'De vervuiler betaalt'. Als mensen afval hebben en het is groen, dan moeten ze denk ik ook voor hun eigen afval betalen. Dus waarom moet er dan een versnipperaar van de gemeente beschikbaar komen? Dat is niet echt consistent, lijkt mij.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Gebben. Mijnheer Jongmsa.

De heer **Jongmsa**: Dank u wel. Leuke vraag. Zie het als mensen op een andere gedachte brengen. Het is nu standaard: 'steek het maar in de fik' terwijl je er ook mooie houtballen van kunt maken waar vogeltjes in kunnen zitten. Daar zijn binnen Midden-Delfland namelijk ook heel veel liefhebbers van. Het is dus een beetje een mindset. Soms kan bijvoorbeeld het gratis of voor weinig gebruiken van zo'n houtversnipperaar, in eerste instantie vanuit de gemeente, mensen ook bewegen om te denken: oh, dat is wel een goed idee; dat gaan we gewoon doen. Dan kun je op termijn wel bekijken of je dat op een andere manier doet, maar het gaat ons erom om enerzijds minder rook in Midden-Delfland te laten ontstaan en anderzijds om mensen ook er ook wat meer bewust van te maken dat je ook op een andere manier met afval om kunt gaan.

De **voorzitter**: De heer Gebben, uw vervolgvraag.

De heer **Gebben**: Dank u wel. Mijn conclusie is dan dat u eigenlijk wilt dat het verbranden van hout in het buitengebied stopt. En daar wilt u dan bij helpen?

De heer **Jongmsa**: Als we dat ermee bereiken, zijn we allemaal blij. Voorzitter, ik kom tot een afronding.

De **voorzitter**: Dat was nou precies mijn opmerking geweest. Gaat uw gang.

De heer **Jongmsa**: Visie, waarden en lef. Voorzitter, begroten is meer dan rekenen. Het is koers houden, keuzes maken en lef tonen. OGP Midden-Delfland kiest niet voor wat het meest oplevert, maar voor wat het meest waard is, voor een gemeente die sociaal is en niemand laat vallen, een landschap dat groen blijft en toekomst heeft en voor dorpen die bruisen van leven, saamhorigheid en initiatief. Samen houden we Midden-Delfland sterk, leefbaar en toekomstgericht. Laten we die koers vasthouden, met elkaar, als raad, college en gemeenschap. Laten we samen bouwen aan een gemeente waar mensen zich thuis voelen, waar het landschap blijft ademen en waar dorpen bruisen van leven en initiatief. Daarmee sluit ik af.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Jongmsa. Ik wil benadrukken dat we vanavond een willekeurige volgorde hebben gehad. Ik wil nu het woord geven aan onze fractievoorzitter, de heer Gebben van de VVD. Aan u het woord.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. 'De laatsten worden de eersten' zeggen ze altijd, dus bij dezen. De VVD staat voor financiële degelijkheid: dat is een van onze ankerpunten. Voor ons is het belangrijk dat het zuurverdiende geld van onze inwoners wordt uitgegeven aan verstandige en nuttige zaken. De gemeente beheert het geld namens ons als samenleving. Van haar mag dan ook verwacht worden dat zij dit zorgvuldig doet. Het is dan ook goed nieuws dat er dankzij een stevige bezuinigingsronde en een hogere uitkering van het Gemeentefonds een sluitende begroting kan worden aangeboden. Daarvoor willen wij richting ambtenaren en college onze dank uitspreken. Er is veel werk in gaan zitten om deze begroting tot stand te brengen. En het is gelukt: de begroting voor 2026 is sluitend. Dat is een knappe prestatie.

Echter, een sluitende begroting betekent niet automatisch dat het geld ook goed wordt besteed. Of het geld daadwerkelijk goed besteed is, weten we eigenlijk niet. Het college heeft in deze begroting namelijk nagelaten expliciet duidelijk te maken wat er met de voorgestelde bezuinigingsvisies, de amendementen en de moties uit de kadernota is gebeurd. Deze zijn nu opgegaan in de grote bedragen en daarmee is niet direct zichtbaar wat er met al die voorstellen is gebeurd. Dat is jammer, want juist die bezuinigingen deden voorafgaand aan de kadernota veel stof opwaaien. Denk daarbij aan de bezuinigingen op de kinderboerderij, de muziekverenigingen, de bibliotheken en SWMD. Kleine bedragen met grote maatschappelijke impact. Deze lijken gelukkig van de baan, maar had dat gewoon even duidelijk opgeschreven. Inwoners willen graag duidelijkheid en het benoemen helpt hierbij. Voor de VVD is het onbegrijpelijk dat het college dit heeft nagelaten. Zelfs bij navraag van onze kant vond het college dit eigenlijk niet nodig en dat is echt jammer. Dit alles draagt niet bij aan de zo broodnodige transparantie en zeker niet aan het vertrouwen in dit bestuur. Ik zou, mevrouw de voorzitter, natuurlijk voor de zoveelste keer kunnen zeggen dat de houding van dit college nogal regentesk is als het gaat om transparantie, maar laat ik dat deze keer maar niet doen, want de geschiedenis leert dat dit toch niet veel uit zal halen.

Voorzitter, het lijkt erop dat het zogenaamde ravijnjaar is afgewend, maar schijn bedriegt: het probleem is alleen maar vooruitgeschoven. Na 2029 komt dit probleem waarschijnlijk gewoon weer terug. Stevig ingrijpen lijkt op dat moment dan alsnog onvermijdelijk. Wij staan er dus eigenlijk niet veel beter voor dan twee jaar geleden. Het verschil is alleen dat nu alle lucht en rek door de uitgevoerde bezuinigingsronde wel uit de begroting is verdwenen. Het laaghangende fruit is geplukt en er valt dus weinig meer makkelijk te besparen. Gelukkig heeft dit college en het volgende nog even de tijd om zich op deze periode voor te bereiden. Hopelijk doen ze dat ook. Graag geven wij daarbij nu alvast wat mee. Volgens de VVD zijn er nog twee grote knoppen waar nog wel aan gedraaid kan worden, te weten: het stoppen met onnodige uitgaven en het afdichten van de spreekwoordelijke financiële lekkages. Laten we met de laatste beginnen, voorzitter. Ik heb even teruggekeken. Dit is mijn achtste begrotingsraad en bij elk van die raden heeft de VVD gepleit voor ingrijpen in het sociaal domein, vooral in de jeugdhulp. Tevergeefs. Het sociaal domein blijft het rupsje-nooit-genoeg van de gemeentelijke begroting. Het vormt inmiddels by far de grootste kostenpost met ieder jaar weer een tekort. De kosten voor Midden-Delfland zijn de afgelopen acht jaar gestegen van € 8,8 miljoen naar € 13,8 miljoen, een stijging van meer dan 50%. Afgelopen jaar kwam daar weer eens € 0,5 miljoen bij. Wij betalen aan jeugdhulp inmiddels meer dan € 10.000,00 per jaar per kind dat jeugdhulp krijgt. Dat is eerlijk gezegd niet meer uit te leggen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Vieira van D66. Aan u het woord.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter. Ik deel de mening met de VVD dat de kosten in de jeugdzorg oplopen. Ik zie ook dat wij daar beleid op maken dat wij ook door het rijk verplicht zijn om bepaalde zorg te geven. Wat zou volgens de VVD beleid kunnen zijn waarmee dit ingedamd kan worden? Minder kosten willen we allemaal, maar welk concreet voorstel heeft de VVD hierin?

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Vieira. Het woord is aan de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Voorzitter. Als u mij even de tijd geeft, dan ga ik daaraan toekomen. Maar anders ga ik twee keer hetzelfde vertellen. Dus dat is, denk ik, zonde van uw tijd en mijn tijd. Als u niet tevreden bent, kunt u altijd nog een nieuwe vraag stellen.

Even kijken waar ik was gebleven. De VVD vindt daarom dan ook dat de uitgaven in het sociaal domein beteugeld moeten worden en eigenlijk zelfs omlaag moeten. Wij snappen heus wel dat het niet van het ene op het andere moment geregeld kan worden, maar er moet nu eindelijk iets gaan gebeuren. Jarenlang werd door partijen in deze raad gezegd dat iedere kind recht heeft op zorg en

werden wij verweten koud en kil te zijn, omdat wij bij die opmerking onze kanttekening zetten. Naar iedere hulpvraag moet goed geluisterd worden; dat vinden wij ook. Maar niet iedere hulpvraag hoeft zonder meer en automatisch te leiden tot hulp. Dat is altijd onze insteek geweest en die is nog steeds zo. Die boodschap begint nu eindelijk wat voeten aan de grond te krijgen. De laatste twee jaar horen wij gelukkig steeds vaker dat de jeugdzorg genormaliseerd moet worden. De linkse houding dat de overheid de oplossing is voor alle problemen gaat er gelukkig langzaam wat vanaf. Het is immers niet normaal dat wij vanwege een opneemregeling alles maar vergoeden waarom wordt gevraagd. De VVD verwacht dan ook veel van de nieuwe verordening. We hebben als gemeenteraad veel meer invloed dan we soms zelfs denken: laten we deze dan ook gebruiken. Laten we de verordening zo inrichten dat wij alleen die zaken vergoeden waarvan we vinden dat ze echt noodzakelijk en effectief zijn.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van mevrouw Langeveld, CDA. Aan u het woord.

Mevrouw **Langeveld**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan u heel ver volgen, mijnheer Gebben, maar ik heb toch wel even een vraag aan u. U gaf aan dat wij aan het sociaal domein ongeveer € 10 miljoen uitgeven. Ik hoor u eigenlijk alleen praten over de jeugdhulp. Aan de jeugdhulp geven wij ongeveer € 5 miljoen uit. Wat verstaat u verder onder het sociaal domein? U heeft het erover dat het een opneemregeling is, maar niet alles in het sociaal domein is een opneemregeling. Kunt u nader verklaren wat u daaronder verstaat? Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Langeveld. Het woord is aan de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Daar heeft mevrouw Langeveld op zich helemaal gelijk in. De WMO valt daar natuurlijk ook onder. Het probleem zit hem er alleen in dat in de opneemregeling gewoon het grote geldverlies zit. Daar gaat mijn betoog over. Wij verliezen heel veel geld aan dat soort opneemregelingen, terwijl er eigenlijk niks gedaan wordt om dat te stoppen. Dat komt ook, zoals de heer Ringeling van de ChristenUnie al zei, doordat wij het gesprek met elkaar daarover niet willen aangaan, omdat de keuzes die we dan moeten maken gewoon moeilijk zijn. Wat ons betreft zouden we dat gesprek wel moeten aangaan. Wat willen we allemaal wel vergoeden en wat niet? Dat gesprek wordt door deze raad gewoon ontlopen, al jarenlang. Nu komt er een nieuwe verordening. Laten we die gebruiken als startpunt om dat gesprek een keer te openen. Hoever zijn we bereid te gaan en wat vinden wij dat het mag kosten? Dat gesprek uit de weg gaan, vinden wij weglopen van verantwoordelijkheden.

De **voorzitter**: Ik zie een vraag van de heer Scholtes van D66.

De heer **Scholtes**: Dank u wel, voorzitter. Als u dan zegt: 'we gaan het gesprek niet aan', bedoelt u dan met 'we' de ambtenaren en de gemeente die het gesprek aan zouden moeten gaan met de ouders van zorgbehoevende kinderen? Of bedoelt u dan met 'we' de gemeenteraad die zou moeten bekijken wat we niet hoeven te vergoeden aan de opneemregeling?

De heer **Gebben**: Die vraag is makkelijk. Dat gesprek moeten wij hier in de raad hebben met elkaar. Wat moet volgens ons vergoed worden en wat niet? Wat vinden wij normaliseren? Wat vinden wij kunnen of niet kunnen? Dat gesprek voeren wij nooit. Dus misschien wordt het tijd dat we dat wel eens gaan voeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld, aan u het woord.

Mevrouw **Langeveld**: Dank u wel, voorzitter. Ik ben het niet helemaal met u eens, mijnheer Gebben, want ik kan me ook heel veel keren herinneren dat ik hier het woord heb gevoerd en dat ik juist wel met elkaar het gesprek aan wilde gaan over wat we met elkaar verstaan onder het normaliseren en juist ook over de punten waar u het over heeft met betrekking tot de opneemregeling: wat vergoeden we wel en wat vergoeden we niet en hoe ziet onze verordening eruit? En ik hoop dat u zich ook nog mijn betoog met betrekking tot de nieuwe inkoopstrategie kunt herinneren, over de zorgen die wij als CDA daarbij hebben. U geeft aan dat we het daar in de raad niet over hebben gehad, maar dat deel ik niet met u. Ik deel wel met u het goede gesprek over de aanpassing van de verordening, dat we kortgeleden ook met elkaar hebben gehad. Ik deel

ook met u dat daar wel wat van mag worden verwacht, want daarin hebben we met elkaar het goede gesprek gevoerd over wat we wel gaan vergoeden en wat we niet gaan vergoeden. Ik denk dus niet dat ik u helemaal gelijk geef wanneer u zegt dat we nog eens een keer met elkaar dat gesprek aan moeten gaan, want volgens mij hebben we dat gesprek al gehad. Bent u dat met mij eens?

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Langeveld. Mijnheer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik zeg niet dat wij er niet over gesproken hebben. Uw bijdragen worden altijd zeer gewaardeerd. We hebben natuurlijk zeker ook over de kosten gesproken, maar waar we wel heel vaak voor weglopen, is de vraag wat het betekent als we bijvoorbeeld bepaalde dingen niet meer zouden vergoeden. Daar hebben we het nooit over gehad. Ik snap dat ook wel; dat gaat reuring geven. Er zijn altijd mensen die dan net buiten de boot vallen en dat moet je dan kunnen uitleggen. Dat zijn dus altijd moeilijke gesprekken. Ik heb het idee dat die best wel eens uit de weg gegaan worden. Dat is eigenlijk wat ik bedoel. Daarom verwacht ik eigenlijk ook veel van die verordening. We moeten gewoon bekijken hoe we dat beter kunnen inrichten zodat het niet een jaarlijks terugkerend tekort is op onze begroting.

De **voorzitter**: Daarop aanvullend is een interruptie van de heer Scholtes, D66.

De heer **Scholtes**: Dank u wel, voorzitter. Kunt u dan een concreet voorbeeld geven van zorg die wij nu verlenen maar die wij eigenlijk niet zouden moeten verlenen?

De heer **Gebben**: Ja, die zag ik natuurlijk wel komen. Als ik er zo eentje paraat moet hebben, dan zou ik zeggen wat we met dyslexie doen. Daar kun je best nog wel eens wat van vinden, van of we dat allemaal wel of niet moeten vergoeden. Dat is een voorbeeld, maar er zijn er natuurlijk veel meer en dat lijstje moeten we dan eens een keer eerlijk op tafel hebben. Wat vergoeden we allemaal en wat willen we nou precies als raad?

De **voorzitter**: Ik zie ook een interruptie van mevrouw Koppert van de OGP Midden-Delfland. Aan u het woord.

Mevrouw **Koppert**: Dank u wel, voorzitter. Ik ga voor een groot deel ook mee met mevrouw Langeveld. U heeft het iedere keer over de jeugdzorg, maar volgens mij hebben we nog een ander rupsje-nooit-genoeg. Die heet WMO. Dat is ook een aardige regeling. Is dan uw voorstel ook om daar iets te doen met betrekking tot het voeren van een open gesprek?

De heer **Gebben**: Ik denk dat het een enorme kostenpost op onze begroting wordt, verreweg de grootste. Ik weet niet hoe u vindt dat dit in de toekomst door moet gaan, maar ergens zullen we ook daar met elkaar moeten normaliseren. Dat ben ik helemaal met u eens en ik had het idee dat u dat bedoelde. Dus dat gesprek moeten we zeker met elkaar aangaan. Nou, dan wil ik het sociaal domein achter mij laten. Nee, kijk...

De **voorzitter**: Er is een rupsje-nooit-genoeg.

De heer **Scholtes**: Nou, er is hier zeker een rupsje-nooit-genoeg, voorzitter.

De **voorzitter**: Zo is dat. Mijnheer Scholtes, aan u het woord.

De heer **Scholtes**: Dank u wel. Ik ben toch wel benieuwd, want er wordt nu wel stellig gezegd dat we veel te veel geld uitgeven aan dyslexieonderzoek, maar hoe vaak wordt er dan dyslexieonderzoek uitgevoerd en hoe vaak wordt het niet uitgevoerd terwijl het misschien wel noodzakelijk was geweest? Heeft de VVD daar misschien dan ook cijfers over paraat?

De heer **Gebben**: Ik vind het wel een hele vreemde vraag, want u weet ook wel dat ik dat niet paraat heb. Dit is misschien wel de manier om onder dat gesprek uit te komen, mijnheer Scholtes, altijd zo flauw zijn en zeggen: 'ja, geef dan een voorbeeld en zeg dan hoe het wel moet'. Dat gesprek gaan we nooit aan. En dan wilt u mij een soort van vastzetten door te zeggen: 'ja, zie je

wel, hij weet het ook niet.' Ik weet het ook niet, omdat we gewoon dat gesprek nooit voeren. Zo eenvoudig is het gewoon.

Dank u wel, voorzitter. Dan gaan we verder. Dan gaan we ook nog even terug naar het eerste punt, voorzitter. Verstandig omgaan met publiek geld betekent ook dat je geen geld uitgeeft aan dingen die niet nodig zijn. En eerlijk gezegd, voorzitter, in onnodige uitgaven doen is dit college behoorlijk goed geweest. Er is de afgelopen jaren immers veel geld uitgegeven aan het realiseren van een azc en de daaruit voortvloeiende poging om flexwoningen te bouwen. Dat zijn zaken waar onze inwoners niets aan hebben en ook niet op zitten te wachten. Het was de huidige coalitie die samen met de ChristenUnie de grote voorstanders waren van het azc. Dat moest er wat hen betreft koste wat kost komen. Of zij daarbij echt goed de consequenties hebben doordacht, ook financieel gezien? Wij vragen het ons nog steeds af. Het azc heeft niet alleen veel maatschappelijke onrust veroorzaakt, maar ook veel geld gekost. Midden-Delfland heeft bijvoorbeeld voor € 10 miljoen grond gekocht en daar een lening voor moeten afsluiten. Het heeft de grond bouwrijp moeten maken, het heeft extra grondonderzoek moeten laten doen, extra geld moeten uitgeven voor de bescherming van flora en fauna, om maar niet te spreken over de steeds verder oplopende kosten voor woonverzoeken en de nog steeds lopende juridische procedures.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Vieira van D66.

De heer **Vieira**: Ik had een vraag aan de heer Gebben. Hij spreekt over de kostenkant. Er worden kosten gemaakt, maar er is ook een opbrengstenkant. Ik noem maar wat: als je het zou vertalen naar een hypotheek, betaal je € 1.000,00 hypotheek en dan krijg je vanuit in dit geval het COA € 1.200,00 terug. De kosten worden in onze begroting dus ruimschoots gedekt. Waarom heeft de heer Gebben het altijd over de kostenkant, maar nooit over het feit dat we er misschien per saldo zelfs op vooruit gaan? Kan hij uitleggen waarom hij nooit die opbrengsten benoemt in zijn betoog?

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik was net toe aan het beloofde zoet, dus ik ga even verder. U voelt mijn betoog kennelijk goed aan, mijnheer Vieira, dus dat is knap.

Het beloofde zoet, de zogenaamde bruidsschat, hebben wij tot nu toe nog niet gezien. De grote vraag is dan ook of het zoet überhaupt wel gaat komen. Het verbaast de VVD dan ook niets dat het college de financiële cijfers over het azc stevig tegen de borst houdt. Hoogstwaarschijnlijk zijn deze cijfers niet zo mooi; anders hadden we ze immers echt wel gekregen. Ook Mijn Partij heeft daar in aanloop naar deze begroting naar gevraagd maar niet echt een antwoord gekregen. Dat de raad dit overzicht niet krijgt, vinden wij eigenlijk wel schokkend. Wat ons betreft stopt het college zo snel mogelijk met deze farce en speelt het open kaart wat betreft de kosten en de opbrengsten. Dan kunnen we ook daar een eerlijk gesprek over voeren.

Voorzitter, zoals reeds gezegd zijn er ook nog kosten gemaakt met betrekking tot de flexwoningen. De kosten hiervan lopen alleen maar op en de financiële risico's evenzeer. Het COA schuift als we geluk hebben wat geld, trekt zijn handen ervan af en Midden-Delfland blijft zitten met de rest van de kosten en de risico's. Dit is geen verstandig beleid. De VVD zegt dan ook: stop hiermee voordat we nog meer geld verliezen aan een project dat onze inwoners niets oplevert. De VVD vraagt zich überhaupt steeds vaker af of het college dit plan daadwerkelijk wel van de grond weet te krijgen. Voorzitter, heel wat anders. De VVD vindt dat werken altijd lonend moet zijn. Daarom zou het verstandig zijn om eens kritisch te kijken naar de lange lijst van subsidieregelingen binnen de sociale zekerheid en hoe die samenhangen met armoedeval. Wat de VVD betreft moet het niet zo zijn dat mensen in een uitkering blijven hangen omdat dit simpelweg meer zekerheid biedt dan werken. De gemeente moet mensen helpen om vooruit te komen, niet om te blijven staan. Bijspringen is prima, maar het moet wel effectief zijn. En nee, dat betekent niet dat alles klakkeloos overboord moet worden gegooid. Maar kritisch bekijken wat wel en wat niet werkt, is geen overbodige luxe. Te vaak horen we dat aanpassingen in de sociale zekerheid op lange termijn tot hogere kosten zullen leiden. Dit is een reflex die we vaak zien maar die nooit onderbouwd wordt met harde getallen en feiten. De VVD vindt het dan ook een te gemakkelijk excuus en wegkijken voor je verantwoordelijkheid. Wij moeten die verantwoordelijkheid nemen, zowel richting de mensen die hulp nodig hebben als richting onze inwoners die het allemaal moeten betalen. Voorzitter, onze ondernemers zijn ontzettend belangrijk. Zij zorgen voor werkgelegenheid, maar ook voor de vitaliteit en leefbaarheid van onze dorpen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland.

De heer **Jongsma**: Dank u wel. Het ging over het vorige kopje van de heer Gebben. Blijft u ervoor om onderzoeken te doen, om dat in beeld te krijgen?

De heer **Gebben**: Als dat helpt wel. Ik heb niet gezegd dat onderzoek doen niet nodig is. Ja, als dat nodig is wel. U pleit ook voor onderzoeken, maar als ze nodig zijn, dan kunt u ons altijd vinden. Bij de ondernemers waren we gebleven, voorzitter. Het college zegt graag dat het ondernemers ondersteunt, maar als deze ondernemers geen koeien melken of grasland beheren, dan vraagt de VVD zich af waar die steun dan uit bestaat. Onze melkveehouders zijn belangrijk; daar bestaat geen enkele twijfel over. Zij houden ons landschap mooi en groen. Het is terecht dat het college trots is op wat daar gebeurt. Wij zijn dat ook. Maar, voorzitter, Midden-Delfland is meer dan alleen een groen openluchtmuseum. We hebben ook drie prachtige dorpen met winkeliers, horeca en meerdere zelfstandigen. Ook deze bedrijven verdienen onze aandacht. Juist voor deze ondernemers doet het college veel minder. Het contrast met de steun die boeren krijgen is soms zeer groot. Daar komt nog iets bij. Het college heeft het aanspreekpunt voor ondernemers, de bedrijfscontactfunctionaris, wegbezuinigd. Voor de VVD is dat onbegrijpelijk. Wat een slecht signaal geeft het college hiermee af richting onze ondernemers. De VVD wil daarom dat het college alles op alles zet om deze fout te herstellen. Wij hebben hiervoor dan ook een motie geschreven. De motie heet: 'Herstel van aandacht voor ondernemers in Midden-Delfland'. Het dictum luidt: "verzoekt het college met een voorstel te komen hoe het gat wordt opgevuld dat is ontstaan door het wegvallen van de bedrijfscontactfunctionaris en hoe de gemeente structureel aandacht houdt voor de relatie met ondernemers; daarbij ook alternatieve vormen te onderzoeken, zoals samenwerking met buurgemeenten, herverdeling van bestaande taken of inzet van een ondernemerstafel; en uiterlijk in februari 2026 de raad hierover te informeren.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Van Rijs van het CDA.

De heer **Van Rijs**: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag aan de heer Gebben is of hij zich nog kan herinneren dat we tijdens de kadernota een amendement hebben aangenomen waarin het schrappen van de bedrijfsfunctionaris is geschrapt. Met andere woorden: we hebben het college opdracht gegeven om dat wel in te vullen. Ik ben benieuwd hoe dat is. Vindt u dan ook niet deze motie overbodig, mijnheer Gebben?

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik weet niet beter dan dat dat amendement niet doorgegaan is, maar dan zijn we misschien abuis.

De **voorzitter**: We gaan daar beantwoording op krijgen.

De heer **Gebben**: Ja, dat denk ik ook. Het college zal het wel moeten weten, denk ik. Voorzitter, woningbouw. Ook in deze begroting wordt gesproken over de noodzaak tot versnelling van de woningbouw. De permanente woningbouw, wel te verstaan, dat is natuurlijk een beetje een loze kreet van dit college. De enige substantiële nieuwbouw die op dit moment plaatsvindt in deze gemeente, is de Maaslandse Zoom in Maasland. Laat dat nou net een project zijn dat nog gerealiseerd is door de toenmalige wethouder van de VVD. Sinds ons vertrek uit de coalitie zijn bijna alle andere bouwprojecten in de vertraging gegaan. Het Centrumplan in Hoorn, het Centrumplan Schipluiden, het Centrumplan Maasland, de Zuidrand, Keenenburg V en de Hoornbloem: alles staat op een lager pitje. Dit college heeft zijn prioriteiten duidelijk verlegd. Alle energie is gaan zitten in het azc en de flexwoningen, iets waar onze inwoners niets aan hebben. Wat de VVD betreft moet woningbouw weer gaan over vaste, permanente woningen, over woningen waar onze eigen inwoners blijvend kunnen wonen. Daarom zeggen wij heel duidelijk: stop met de flexwoningen en ga weer bouwen voor onze inwoners en aan de toekomst van onze dorpen.

Tot slot, voorzitter. De begroting voor dit jaar is sluitend, maar dat betekent niet dat we achterover kunnen leunen. We zijn er dit jaar dankzij hulp van het rijk goed van afgekomen, maar dat zal niet

zo blijven. Dat weten we nu al. We hebben even lucht gekregen, maar het volgende tekort dient zich alweer aan, daar moeten we eerlijk over zijn. Het is dus belangrijk dat het college de komende tijd verstandig gebruikt. Maak een plan, bereid je goed voor en zorg dat we opnieuw niet in de problemen komen.

Dan wil ik nog even op het voorstel van het CDA terugkomen over de Hoornsekade of de Hoornseweg. Ik zou graag wel eerst van het college horen hoe het ertegen aankijkt en of het ook risico's ziet als we dat budget gaan verleggen. Dus ik kom er graag in mijn tweede termijn even op terug. Dan wil ik het hierbij laten, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel ook, mijnheer Gebben, voor uw betoog. Daarmee zijn nu alle zes fracties in volle glorie aan de orde gekomen en hebben zij hun betoog gehouden. Het is op dit moment 21.45 uur. In principe kan ik me eerlijk gezegd ook wel voorstellen dat u, ook gezien de moties die zijn ingediend, onderling mogelijk even een stukje wilt overleggen en u wilt beraden. Aan de andere kant wil ik vanuit die eerste termijn uiteraard straks het college de gelegenheid geven. Ik zie de heer Van der Eijk, aan u het woord.

De heer **Van der Eijk**: Dank u wel, voorzitter. In de agenda staat een schorsing na de collegereactie, dus dan kunnen we toch eerst even de collegereactie afwachten en ons daarna over de moties beraden? Dan hebben we gelijk de reactie van het college erbij. Dus ik stel voor dat we dat gewoon aanhouden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dat is ook mogelijk inderdaad. Het is ook een voorstel dat ik even gedaan heb richting de raad en het is aan u. Dus ik kijk ook even rond of niemand even een korte pauze nodig heeft. We zijn ruim twee uur onderweg, dus het was even op basis daarvan dat ik dit voorstel deed, maar zo niet, dan gaan we nu naar het college toe. Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Als we toch een schorsing willen gebruiken, kan het college zich ook voorbereiden op de beantwoording van de gestelde vragen. Wij kunnen ons dan als raad verdiepen in de moties. Dus dan zou ik zeggen: hou dan nu een pauze, dan kunnen we daarna verder.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik hoor hier wat verschillende beelden. Ik wil even het woord geven aan de heer Gebben.

De heer **Gebben**: De VVD wil graag eerst de reactie van het college wel hebben. Dan is het wel wat makkelijker praten over de moties, want er moeten ook nog wel een paar antwoorden gegeven worden. Anders gaan we twee keer schorsen, want daar zou het dan op neerkomen. Als we één schorsing doen, dan liever na de reactie van het college.

De **voorzitter**: Ik zou graag even de handen willen zien van wie graag doorgaat, nu, zonder schorsing, en dan een schorsing daarna. Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Voorzitter, dank u wel. Ik denk niet dat we het zo moeten doen. Ik denk dat we wat mijnheer Gebben voorstelt moeten doen. Er staat nu een schorsing gepland.

De **voorzitter**: Er staat geen schorsing gepland. Daarom bracht ik hem even in, maar het is aan u. Ik hoor verschillende geluiden, maar de meerderheid van stemmen gaat, zoals ik nu geïnventariseerd heb, naar het niet schorsen op dit moment. We plannen eerst de beantwoording van de vragen door het college in en daarna de schorsing waarin u, vanuit de beantwoording van de vragen en de ingediende moties, met elkaar in de beraadslaging en afstemming kunt. Dat betekent dat ik deze vergadering nu verder voortzet en de collegeleden de gelegenheid geef om de vragen te beantwoorden. Uiteraard zal allereerst wethouder Voskamp als portefeuillehouder van Financiën het woord voeren en daarna de wethouders Oderwald en Klijmij. Ik wil de heer Voskamp graag hierbij het woord geven. Aan u het woord.

Wethouder **Voskamp**: Voorzitter, dank u wel. Na de begrotingsbehandeling van vorig jaar zijn we bij wijze van spreken de dag erna meteen begonnen met het aanpakken van de knelpunten die we aan zagen komen voor deze begroting. De begroting van 2025 sloot immers nog positief af, maar voor 2026 en verder doemde net als bij vele andere gemeenten het zogenaamde ravijnjaar op.

Samen met u hebben we in het afgelopen jaar een uniek proces doorlopen. Het is een proces dat veel van ons allemaal heeft gevraagd, maar ook heeft laten zien waartoe we met elkaar in staat zijn. Vanaf januari zijn de afdelingen concreet aan de slag gegaan met de zogenaamde fiches om te komen tot forse besparingen of extra opbrengsten. Er zijn plannen uitgewerkt en voorstellen gedaan. Die zijn vaak pijnlijk maar ook noodzakelijk. Als college hebben we uiteindelijk een reeks van bezuinigingsvoorstellen aan u voorgelegd, maar ondanks een pakket van ruim €2,5 miljoen aan maatregelen waren we er met de toenmalige vooruitzichten nog niet. De voorjaarsnota en daarna de meicirculaire boden gelukkig enige financiële ruimte. U als raad heeft toen scherpe keuzes gemaakt en richting gegeven aan de verdere uitwerking.

Voorzitter, in de opwerking van deze begroting zijn alle besluiten verwerkt, samen met de nieuwe ontwikkelingen die deze zomer op ons afkwamen. Het resultaat is een sluitende begroting met een klein positief saldo in 2026 en een wat ruimere plus in de jaren daarna. De septembercirculaire en de eerste begrotingswijzigingen hebben die ruimte zelfs nog verder vergroot. Met elkaar hebben we een intensief proces doorlopen, juist doordat de financiële vooruitzichten gedurende het jaar steeds wijzigden. Daardoor moesten we telkens opnieuw onze berekeningen herzien, keuzes heroverwegen en bijstellen. Het is en blijft onzeker, niet in de laatste plaats door met name de blijvende onzekerheden vanuit het rijk. Met dit positieve resultaat, ook voor de jaren na 2026, staat hier een trotse en dankbare wethouder. Ik ben dankbaar voor het vele werk dat door onze medewerkers is verzet, voor de collegialiteit binnen het college en niet in de laatste plaats voor de constructieve bijdrage van u als raad aan dit proces. Bedankt hiervoor.

Voorzitter, ik zal nu de verschillende fracties langslopen en een reactie geven op de gestelde vragen. Het CDA vroeg om te onderzoeken hoe glastuinbouw duurzaam te kunnen bestemmen. En onder het kopje economische zaken staat: 'Wat gaan we doen voor glastuinbouw? Verkennen toekomstvastheid en opstellen ontwikkelperspectief voor de glastuinbouw.' Dus dat gaan we aanpakken.

Verder waren er opmerkingen van de verschillende partijen. De heer Ringeling had het over het azc, dat het wat hem betreft niet een kwestie van uitgaven en inkomsten van elkaar aftrekken is. We doen er iets voor en het is belangrijk dat we dat doen. Ik wil nogmaals benadrukken dat we de financiële cijfers die we hebben over het azc niet tegen de borst houden maar dat u daar zelf over heeft besloten en dat op dit moment die financiële cijfers nog steeds positief zijn. U roept verder op om tijd, geld noch moeite te besparen om een snelle en duurzame inburgering te bewerkstelligen. Wat betreft de opvang zal het COA dat doen. Wat betreft de statushouders hebben wij een taak en zullen wij die ook blijven uitvoeren. Dat zijn wel twee gescheiden zaken.

Mijn Partij had het over het eigen vermogen. Daar gaat het volgens mij niet helemaal juist. U heeft het over 'meer uitgaven dan inkomsten', maar structureel is onze begroting sluitend. Dat betekent dat onze inkomsten en uitgaven structureel in evenwicht zijn. Dat neemt niet weg dat wij diverse bestemmingsreserves hebben die we inzetten voor de dingen waar u als raad toe heeft besloten. Een van de voorbeelden is dat we het bij deze commissievergadering over het centrumplan in Schipluiden hebben gehad. Daar heeft u als raad over gezegd dat u er € 1,2 miljoen in wilt investeren. Dat is voor € 816.000,00 gedekt uit de bestemmingsreserve die daar al voor staat. Daar is het geld dat wij, met uw goedkeuring, uitgeven gebleven. U vraagt of de aankoop van de Willemoordseweg in de begroting staat. Nee, die staat niet in de begroting. Daar krijgt u volgende maand een voorstel voor. Verder vraagt Mijn Partij hoe het staat met de flexwoningen. We hebben sinds kort goedkeuring van de provincie om deze flexwoningen op de Zuidhoornseweg neer te zetten. Samen met WoonWest zijn we aan het bekijken hoe we dit zo snel mogelijk kunnen doen. We hebben de omwonenden aangegeven dat de vergunning voor het stallen van de units aan de Sterappel eenmalig voor één jaar is verleend. Voor die tijd zijn die units daar weg. Wij komen zo snel mogelijk naar u toe met een verdere uitwerking van hoe en wat. Verder heeft Mijn Partij iets gevraagd over de familie Wubben. Ambtelijk kreeg ik door dat we met twee families Wubben in gesprek zijn. Ik denk dat het gaat om Maasland. Daar is inderdaad een mail over geweest en daar is ook actie op ondernomen. De gesprekken lopen naar mijn beste weten nog steeds vanuit onze organisatie en met de omwonenden. Verder geeft Mijn Partij aan dat we het eigen vermogen mogen aanwenden voor de sociale huur, de middenhuur. U krijgt binnenkort een aantal voorstellen om zowel huisvesting huisartsen goed te keuren, net als extra investeringen, als ook De Kroon waarmee we investeringen gaan doen en de Zuidrand waar we investeringen in gaan doen. Ik hoop dat we dan op uw steun mogen rekenen.

Voorzitter, dan kom ik bij de motie die de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland heeft ingediend, over het inzicht en de actie om samen te kunnen bouwen. Volgende maand hebben we

inderdaad, zoals beloofd, in de raad de lijst met projecten waarin we met elkaar besluiten gaan nemen over waar we de komende tijd op gaan inzetten. In dat raadsvoorstel, dat 18 november 2025 bij het college ligt zodat het op tijd bij u komt voor de commissiebehandeling, staan een aantal knelpunten benoemd. Volgens mij zijn dat de knelpunten waar u op doelt, maar we kunnen kijken of we met middelen, mensen of misschien anders wel beleid kunnen bekijken of we daar versnelling kunnen realiseren of keuzes kunnen maken. Dus wat mij betreft kunnen we die motie uitvoeren. Ik denk dat u volgende week het een en ander zult herkennen in de knelpunten. Voorzitter, ik zie een interruptie.

De **voorzitter**: Die had u eerder gezien dan ik. Mijnheer Gebben van de VVD.

De heer **Gebben**: Ja, dank u wel, voorzitter. Kan ik hieruit afleiden dat de wethouder tussen neus en lippen eigenlijk bedoelt dat de motie overbodig is?

De **voorzitter**: Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Voskamp**: Het is de vraag of die overbodig is. Volgens mij benoemt de heer Jongasma uitstekend waar de knelpunten zitten. Dat hebben wij ook in het raadsvoorstel beschreven. We hebben daar in het raadsvoorstel nog geen oplossingen voor genoemd. Dus als uw motie leest: 'kom met een aantal oplossingen of ga met ons in gesprek over wat er mogelijk is om een aantal van die knelpunten weg te nemen', dan denk ik dat dat zeker een goede oproep is. Die motie zouden we kunnen steunen.

Voorzitter, dan kom ik bij de VVD over financiële degelijkheid. Ik heb de vraag aan het college wat er is gebeurd met de fiches opgeschreven. De amendementen die ingediend zijn over die fiches, zijn verwerkt. Dat hebben we gedaan. Volgens mij zei de heer Ringeling dat we over de kadernota en over de begroting in een heel hoog detailniveau hebben gesproken. Dat is, denk ik, ook de reden waarom een aantal fiches niet meer terugkomen in deze begroting. Ik denk namelijk niet dat we het twee jaar geleden over de speeltuinen of de dierenweides gehad hebben bij de behandeling van deze begroting.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Gebben, VVD.

De heer **Gebben**: Ja, dank u wel, voorzitter. Waar het de VVD om ging, is dat er heel veel commotie is geweest over een aantal bezuinigingen die nogal wat impact hadden. Ik heb ook meerdere partijen hierover gehoord van: joh, koppel dat terug. Vermeld dat gewoon ergens in de begroting. En het hoeft helemaal niet een plus-of-minlijstje te zijn of een groen of rood lijstje, maar vermeld die fiches gewoon in de begroting. Vermeld gewoon dat ernaar is gekeken en dat de meeste bezuinigingen die heel veel impact hebben niet zijn uitgevoerd. En dat is eigenlijk waarom gevraagd werd, ook door andere partijen, waarom dat niet heeft gekund. Al zet je het maar even in de inleiding van de begroting.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is weer aan wethouder Voskamp.

Wethouder **Voskamp**: Volgens mij was dat de uitkomst van de kadernota. Daar hebben we over gecommuniceerd, ook met de verschillende partijen in een-op-eengesprekken die wij als portefeuillehouders hebben gehad. Volgens mij was heel duidelijk waar die behandeling over gegaan is, namelijk het terugdraaien van een aantal voorgestelde bezuinigingen. Ik heb de inleiding niet uit mijn hoofd zo paraat, maar volgens mij staat daarin gewoon beschreven dat we de kadernota verwerkt hebben en dat de daar gedane voorstellen in de begroting zijn geland.

Voorzitter, de heer Gebben geeft aan dat het ravijnjaar is afgewend en dat stevig ingrijpen vanaf 2029 nog steeds nodig is. In het meerjarenperspectief zie ik dat niet naar voren komen. Dat hangt heel erg af van de onzekerheden die we ook op landelijk niveau zullen zien.

Om het nogmaals te zeggen, ook in het kader van het azc en de flexwoningen: het beloofde zoet is nog niet gezien. Daar wordt hard aan gewerkt. Daarvoor komen we met voorstellen. Het COA levert een substantiële bijdrage aan in totaal 45 flexwoningen die wij kunnen gaan inzetten. Daarbij houden we echt de financiële cijfers niet tegen de borst. Die flexwoningen zijn nodig om op korte termijn dingen te kunnen doen, zodat we verder kunnen gaan met de permanente woningbouw.

Dan kom ik bij de motie over de bedrijfscontactfunctionaris. De heer Van Rijs gaf het ook al aan; amendement E van de kadernotabehandeling is met 11 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. De bedrijfscontactfunctionaris bestaat dus nog gewoon en tot voor kort hadden we daar een vacature op. Afgelopen maandag zijn onze nieuwe bedrijfscontactfunctionaris en medewerker economisch beleid samen met de burgemeester op pad gegaan om zich voor te stellen aan de ondernemers in Den Hoorn.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Jongasma van de OGP Midden-Delfland.

De heer **Jongasma**: Even voor de duidelijkheid, raadt u dan die motie af?

Wethouder **Voskamp**: Volgens mij is die in zijn geheel uitgevoerd.

De heer **Gebben**: Dan zal ik de OGP Midden-Delfland meteen uit de droom helpen. Dan trekken wij hem natuurlijk in, want dat heeft geen enkel zin.

De **voorzitter**: Dank u wel, maar dat is ook...

Wethouder **Voskamp**: Dank u wel. De VVD sloot af met: de begroting is sluitend, maar we kunnen niet achteroverleunen en we hebben even lucht gekregen. We staan er financieel goed voor. We hebben een sluitende begroting over vier jaren. Onze reservepositie is op orde. We hebben geïnvesteerd in de zaken waarin we moeten investeren en dat kunnen we nog jaren volhouden. Dus in die zin staan we er goed voor. Dat betekent niet dat we achteroverleunen, maar het betekent ook niet dat we op dit moment nu met een uitgebreid plan moeten komen om vervelende keuzes en maatregelen in de nabije toekomst te nemen. Voorzitter, tot zover.

De **voorzitter**: Ook dank aan wethouder Voskamp voor de beantwoording van de vragen. Ik heb even meegekeken en volgens mij heeft u ook alle antwoorden gegeven op de vragen die gesteld zijn. Dat betekent dat ik graag naar de andere portefeuillehouder mag gaan. Ik zie de heer Klijmij al opstaan. Dat betekent dat u van mij aan de beurt mag zijn en bij het spreekgestoelte ook de vragen die gesteld zijn mag gaan beantwoorden. U heeft de stemkaart... Aan u het woord.

Wethouder **Klijmij**: Dank u wel, voorzitter. Ik moest hier even het restafval verwijderen. O nee, dat is niet mijn portefeuille. Dank.

Mooi om hier bij mijn eerste begrotingsbehandeling te mogen staan, als groentje in het college, met een groene portefeuille. De burgemeester werd al vergeleken met de Messi van het college, dus ik zat wel gelijk te bedenken waar ik mij dan mee moet gaan vergelijken. Nou, laat ik het maar houden bij Maurice Steijn, want die is trainer van een hele mooie club met ook een mooi grasveld. Dus daar hou ik me dan even bij. En het is iemand die continu overpresteert, dus die pak ik ook even mee. Ja, het kan nog wel beter, maar die play-offs, dat komt goed.

Voorzitter, de begroting die voor ons ligt bekijk ik natuurlijk vooral vanuit mijn portefeuille en daar ben ik in ieder geval trots op de woorden die in de inleiding worden gewijd aan de stevige sociale cohesie die wij willen ondersteunen, de initiatieven die wij faciliteren die de leefbaarheid vergroten en het feit dat we ons blijven inzetten voor behoud en versterking van het Bijzonder Provinciaal Landschap. Daar staan natuurlijk nog een aantal dingen concreet bij. Voor de toekomst van de landbouw zetten we ons vol energie in; dat is ook een paar keer aangehaald. Daar kom ik zo op terug. We hebben de dorpensvisie waar we mee aan de slag zijn. We hebben de omgevingsvisie, die er volgend jaar moet liggen en waaraan wordt gewerkt. We hebben de centrumplannen, ook een van de zaken waar we hier vorige week nog een goed gesprek over hebben gehad, naast de participatie. Het bijwerken van visies en beheerplannen, met ook meer mogelijkheden voor participatie in het groen, werd ook genoemd, het tegengaan van sluipverkeer, inzet op goed openbaar vervoer. We zijn ook goed bezig - vooral Stichting PUUUR is goed bezig - met de marketing van ons gebied. Daar zit heel veel energie in.

Dat zijn allemaal punten die ook door een aantal van uw fracties zijn aangehaald. Ik zal er nu per fractie nog even op terugkomen. Er is een punt, dat van het CDA, dat door iedereen werd aangehaald omdat iedereen om een reactie werd gevraagd: die Hoornseweg-Hoornsekade. We hebben het over de Metropolitane Fietsroute; dat is het woord dat we tegenwoordig gebruiken in plaats van snelfietsroute en doorfietsroute, omdat dat ooit is bedacht voor de Hoornseweg. Dus die

staat daar nog bij. Zoals ook in de begroting staat, staat daar wel 'Metropolitane Fietsroute' achter, dus dat is wel de kern. Er wordt nu inderdaad gekeken naar een tracé over de Hoornsekade, dus dat betekent dat geldt dat als daar een investering moet worden gedaan, dat dat dan voor de Hoornsekade is. De kern daarvan is de Metropolitane Fietsroute. Daar is het budget aan gekoppeld. Ik fiets met enige regelmaat over de Hoornsekade, dus ik herken ook wel dat het wat hobbelig fietsen is daar. Overigens is het stukje van Delft erger, want daar zitten allemaal putjes in. Daar zal ik mijn collega nog een keer op aanspreken. Dat is richting het CDA.

D66 noemde al participatie in het groen. Uw raad heeft een raadsinformatiebrief gekregen over het feit dat er hard wordt gewerkt aan een visie op het groenbeheer, maar ook op hoe bewoners zelf kunnen meedoen aan beheer van het groen en daarin kunnen participeren. Dat is daar wel een belangrijk punt, dus dat nemen we daar zeker in mee. D66 had het ook over openbaar vervoer. Dat werd ook door de OGP Midden-Delfland aangehaald. Overmorgen ben ik weer in gesprek met MRDH en EBS over de toekomst van het busvervoer. Het gaat over het vervallen van bus 133 en wat daaraan wordt gedaan, dus dat heeft niet alleen volgend jaar, waar deze begroting over gaat, maar ook dit jaar al de volle aandacht van mij. Een goed openbaar vervoer is namelijk essentieel. Dan kom ik bij de ChristenUnie. De voetbalvergelijking heb ik al gemaakt. Over de knip tussen Den Hoorn en Delft zijn gesprekken geweest en eigenlijk zegt Delft nee. Dat is ook een antwoord. Dat is dus lastig. Om dan ook gelijk even de link te leggen met de Maassluiseweg die de heer Ringeling aanhaalt: daar is eigenlijk ook wel een oproep vanuit een groot deel van de bevolking: moet daar niet een knip moet komen richting Maassluis? Dus het is natuurlijk ook wel gek als wij naar Delft gaan met de vraag of er wat meer verkeer kan komen en ondertussen zeggen: nou hebben we zelf last van sluipverkeer; kan dat dan daar niet weg? Dat zijn wel even andere schaakwedstrijden op twee borden.

Over die Maassluiseweg: u vroeg naar het artikel dat is verschenen. Ja, dat is ons meerdere keren gemaïld door de indiener en we hebben het gelezen. Het is denk ik wel goed om ook even daar een knip aan te brengen in de verschillende maatregelen die er zijn. Je hebt de korte termijn en de lange termijn. Het plan om de fietsveiligheid te verbeteren, waarmee wij ook naar buiten zijn gegaan en waar de heer Vis op gereageerd heeft, is voor de korte termijn. Zijn plan ging over de vraag hoe je nou die hele doorstroming kunt verbeteren met een plan van tientallen miljoenen euro's, waarbij al, geheel vrijblijvend, was ingevuld wat Maassluis en de provincie daarvoor zouden moeten betalen. Zoals u net misschien merkte in mijn inleiding en in mijn opmerking over vergelijkingen, dicht ik mijzelf graag wat macht toe en ben ik niet altijd even bescheiden. Maar in dit geval kan ik toch wel echt zeggen dat ik niet over die begrotingen ga. Daar kunnen we dus ook niet zoveel mee. Wat we ook bij die inloopavond hebben uitgelegd, is dat die plannen voor de lange termijn om veel geld gaan. Daar moet echt nog wel wat voor gebeuren voordat we daarmee verder kunnen gaan. Maar er lopen wel gesprekken met Maassluis, want als het gaat om langetermijnoplossingen die gaan over doorstroming, werkt Maassluis er echt aan mee en dan kunnen ze daar ook aan meebetalen en dat betekent dus ook dat ze erover meepraten. Maar het is nu nog veel te prematuur om daar iets over te kunnen zeggen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Ringeling van de ChristenUnie.

De heer **Ringeling**: Ja. Dank u wel voor het antwoord. Uit uw beantwoording haal ik dat u zegt dat de houding bij Maassluis er één van constructieve aard is. Klopt dat?

Wethouder **Klijmij**: Voorzitter, ja. Wij zijn in gesprek. Als het gaat om de plannen waar we laatst de inloopavond over hebben gehad in Maasland, geldt dat het vanuit ons echt de fietsveiligheid van het kruispunt is. Als het gaat over de lange termijn, dan zie ik daar wel een constructieve houding. Maar ook daar zegt Maassluis dat de budgetten die voor allerlei plannen die door allerlei mensen worden geopperd, met bypasses en rotondes enzovoort, budgetten zijn die zij niet op de rekening hebben staan, die wij niet op de rekening hebben staan, die Rijkswaterstaat ook maar even wil laten zitten en waarvan de provincie zegt er geen geld voor te hebben. Daar kunnen we dus een goed gesprek over voeren, maar dat is echt voor de lange termijn. Want daar zullen we allemaal ook gewoon het geld voor moeten vinden. Dan zullen we ook moeten bedenken wat we dan precies willen. We hebben die plannen daarvoor nog niet voor uitgetekend liggen. Het enige dat we weten is dat dat dure plannen zijn. Dat is ook ooit met uw raad gedeeld.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Gebben van de VVD.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. Nu we het toch over de Maassluiseweg hebben: in de motie Sluipverkeer van de OGP Midden-Delfland wordt gevraagd naar extra onderzoek naar de Maassluiseweg. Wat denkt de wethouder dat dat nog op zou kunnen leveren?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Klijmij**: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde op die motie gaan reageren bij mijn blokje OGP, maar ik kan er nu ook wel iets over zeggen. We zijn op zich al bezig met sluipverkeer, met name op de Zouteveenseweg, om te kijken wat we daar kunnen doen met het instellen van bestemmingsverkeer om zo sluipverkeer te weren. Een van de lastigste dingen daarin is hoe we dat handhaven. Want als je zegt dat je ergens alleen mag komen als bestemmingsverkeer, moet je zien dat iemand daar ook echt voor een bestemming is of dat die niet stiekem aan de andere kant doorrijdt. Dat vraagt ook wat van de handhaving. In die zin kan het helpen, en dat geldt ook voor het gebied rond Maasland, om te bekijken wat ze nou doen in Vijfheerenlanden, waardoor ze daar tevreden zijn. Ik heb natuurlijk ook even gegoogeld en berichten gezien over dat men er in ieder geval in Vijfheerenlanden zelf positief over is. Dus wat doet men dan dat ze dat daar op een goede manier kunnen doen en kunnen handhaven? Dat was in dat krantenartikel nog niet zo duidelijk, dus het lijkt mij prima om daar een onderzoek naar te doen om te bekijken wat wij daarvan kunnen leren. We hoeven niet altijd zelf het wiel uit te vinden als gemeente. Dus als dat ons helpt om sluipverkeer te weren, dan kan dat. Er kan ook uit het onderzoek komen dat het bij ons niet uitvoerbaar is, maar dan hebben we het in ieder geval onderzocht. Dus daar sta ik in beginsel positief tegenover. Als u mij op een uitje naar Vijfheerenlanden wilt sturen om daar een congres bij te wonen, dan ben ik daar prima toe bereid.

De **voorzitter**: Mijnheer Gebben.

De heer **Gebben**: Wij zijn natuurlijk altijd voor dit punt en ik neem aan dat onze ambtenaren daar ook proactief in staan, maar de motie vraagt natuurlijk om veel meer. Vindt u dat ook zinvol?

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Klijmij**: Voorzitter, ik hoorde het dictum en volgens mij vraagt dat om een hoog over onderzoek naar wat Vijfheerenlanden doet en impact et cetera. Dat zit volgens mij allemaal op uitvoerbaarheid. Dat zijn allemaal logische zaken die je wilt weten om te weten of het hier toepasbaar is. Dus van wat ik in het dictum zag staan, is het uitvoerbaar en kunnen wij dat volgens mij ook gewoon binnen onze capaciteit doen. Want eigenlijk bekijken we gewoon wat ze daar goed doen en wat wij ervan kunnen leren. En vooral ook belangrijk: is dat financieel verantwoord?

De **voorzitter**: Mijnheer Gebben, aan u het woord.

De heer **Gebben**: Ik denk dat de VVD de motie dan toch anders interpreteert, want er wordt een hoog over onderzoek gevraagd naar de knelpunten binnen Midden-Delfland. Ik mag aannemen dat binnen dit gemeentehuis de knelpunten en alles wat daarom speelt, uitgebreid is onderzocht en bekend is. Heb ik daar gelijk in?

De **voorzitter**: Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Klijmij**: Dank u, voorzitter. Uiteraard hebben we ook een beeld van de knelpunten die er zijn, zeker hoog over. Dat is dus inderdaad vrij makkelijk op te schrijven, maar dat maakt de motie alleen maar makkelijker uitvoerbaar. Er zitten ook een aantal dingen in die wij nog niet zo hebben. Daarvoor is het goed om dat onderzoek te doen, als uw raad dat wil. Goed, even kijken, was ik gebleven. Dan ben ik bij Mijn Partij. Die vraagt wat we eigenlijk doen voor de boeren. Volgens mij doen wij hier ontzettend veel voor de boeren. Ik heb er ook een aantal andere partijen positief over gehoord. Dus wij zijn daar hard voor aan het werk om ervoor te zorgen dat onze boeren hier een duurzame toekomst op kunnen bouwen. En dat is ook eigenlijk mijn standaardvraag bij ieder gesprek dat ik voer met boeren: hoe zie je de toekomst en wat is daarvoor nodig? Zo kunnen wij bekijken wat voor rol wij er dan als gemeente in kunnen spelen,

omdat die boeren inderdaad hier de dragers van dat mooie agrarische landschap zijn. Maar we kunnen niet alles. Dus als het gaat over de derogatie, zijn dat Europese regels die hier nationaal worden verwerkt. Dan is onze invloed van wat we daar als gemeente in kunnen betekenen relatief beperkt. Dat geldt ook voor PAS-melders. Hoe graag wij ook daar zouden willen helpen, dat kan niet altijd, want dat hangt gewoon aan nationale regelgeving en een kabinet dat eindelijk eens die problemen echt gaat oplossen. Wij zijn gewoon heel beperkt in wat wij kunnen doen. Dat is geen onwil; dat is gewoon hoe de scheiding der machten hier zit in het huis van Thorbecke. Dus daarvoor kijken we echt naar de nationale overheid. Als we de gelegenheid hebben om dat aanhangig te maken bij de provincie of elders, dan doen wij dat zeker.

De **voorzitter**: Ik zie de heer Roeling met een interruptie. Aan u het woord.

De heer **Roeling**: Dank u wel. Ik vroeg natuurlijk naar de gevolgen van die mestderogatie voor onze kringlooptandbouw. Met andere woorden: als voor ons inzichtelijk is wat de gevolgen zijn, kunnen we daar als gemeente misschien iets aan doen. We kunnen ons natuurlijk niet verschuilen achter het excuus Brussel en dat wij dus niks kunnen. Nee, daarom specifiek de vraag wat de gevolgen zijn voor die mensen. Het is hetzelfde als met de PAS-melders. Dat even ter verduidelijking.

Ik heb ook nog een vraag over het ganzenbeheer en de uitbetaling van het weidevogelbeheer. Is het college bereid om daar iets daadwerkelijk te ondernemen? Want dat lijkt me iets wat op de weg ligt van de gemeente.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Roeling. En in vervolg het woord aan de wethouder.

Wethouder **Klijmij**: Ja, dank u wel, voorzitter. In relatie tot de derogatie zijn er ook vooral zorgen over dat er steeds meer hectares nodig zijn, terwijl natuurlijk de hoeveelheid grond niet toeneemt, omdat men eerder bedreigingen ziet in allerlei ontwikkelingen. Dat is een grote zorg. Daar kijken we wel naar wat we kunnen doen, maar de mogelijkheden zijn wel beperkt. Er zijn ook initiatieven uit het veld die wij met interesse volgen. Dat wegen we altijd af: kunnen wij daarin bijspringen? Moet dat? Maar daar zit nu nog niet een groot masterplan in. We hebben het programma vanuit de IODS-gelden genoemd. Die hebben we als college nog een jaar verlengd, omdat het eigenlijk nodig is om daar weer een nieuw meerjarenplan op te zetten. Dat betekent wel dat we daar volgend jaar in ieder geval vanuit het college aan de gang moeten gaan met de vraag hoe we dat meerjarenprogramma rondom die IODS-gelden nou goed gaan vormgeven. Wat mij betreft zou het mooi zijn als we daarin niet alleen maar vijf jaren vooruitkijken, maar ook wat langer vooruitkijken. Ik denk dat het dan ook wel goed is om dan ook te bekijken, ook al is het een collegebevoegdheid om daarover te besluiten, naar hoe we de raad goed mee kunnen nemen in wat we daarin doen. Dat is iets voor volgend jaar en dat zal dus waarschijnlijk ook bij de nieuwe raad gaan vallen na de verkiezingen. Dat signaal over het weidevogelbeheer wat de heer Roeling noemt, heeft mij nog niet bereikt in de diverse gesprekken die ik heb gevoerd. Als dat een zorg is, dan zullen we kijken wat we daaraan kunnen doen, met dan de kanttekening dat dat weidevogelbeheer loopt via Vockestaert, die de uitbetalingen doet. Dus dat is dan meer iets voor een gesprek dat wij bestuurlijk met Vockestaert gaan doen. Dus bij een eerstvolgende gelegenheid zal ik dat te berde brengen, want het is niet zo dat wij als gemeente dat zelf direct overmaken. Dan heb ik ook De Beeldenkas. Er ligt in ieder geval niks op mijn bureau om daar wat aan te doen. Dat is op zich ook niet afhankelijk van deze begroting. Dus mocht daar wat opkomen, dan beoordelen we dat naar wenselijkheid en mogelijkheid, maar voor deze begroting maakt dat niet zo uit.

Tot slot, voorzitter, maakt de heer Roeling nog een opmerking over dualisme. Dat is mij ook een groot goed, net als de rest van het college. Zoals ik al eerder heb aangegeven toen ik hier begon, sta ik open voor gesprekken met alle partijen, want ik ben wethouder voor de gehele raad en niet voor één partij of één iemand. Dus ik ga graag dat gesprek aan. Ik kom ook graag een keertje bij de fractie langs; dat aanbod lag er ook. En ik heb natuurlijk ook al eerder direct gezegd, naar aanleiding van het debat over het Centrumplan Schipluiden, dat ik graag een keertje langskom om dingen nader toe te lichten, om wat meer vragen te beantwoorden en u gerust te stellen. Dat is voor mij echt ook partijonafhankelijk. Dus ook in die zin zit het dualisme mij hoog. Dat had ik staan richting Mijn Partij.

Dan de OGP Midden-Delfland. Op de motie heb ik al gereageerd. Die zie ik als positief en uitvoerbaar. Participatie is ook genoemd door de OGP Midden-Delfland. Daar hebben we natuurlijk vorige week een mooi debat over gehad in deze commissie. Daar zijn we ook hard mee bezig. Ook de voorbeelden die daar werden genoemd, dat is mooi. Sluipverkeer heb ik dus genoemd. Bus 33 terug? Uiteraard. Ook dat is iets wat natuurlijk is voor als de werkzaamheden af zijn, want dan kan die weer in volle glorie gaan rijden. Ik heb nog niemand horen zeggen dat dat niet zo zou zijn en het lijkt mij ook volkomen onlogisch om zo'n belangrijke buslijn dwars door onze gemeente te laten verdwijnen. Ik zie dat dus niet zo snel gebeuren. Zolang ik daar invloed op heb, zal ik mij daar altijd tegen verzetten, mocht dat ook maar opkomen. Dat is een belangrijke buslijn en daar zet ik mij voor in. Zoals gezegd praat ik 13 november a.s. weer verder over de 133. Tot slot, voorzitter, had ik bij de VVD geen opmerking over mijn portefeuille gehoord. Dus ik ga ervan uit, in lijn met het betoog van de heer Gebben, dat elke cent die wordt uitgegeven binnen mijn portefeuille verstandig wordt uitgegeven. En daar sluit ik mij volledig bij aan.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Gebben van de VVD. Mijnheer Gebben, aan u het woord.

Wethouder **Klijmij**: Oh, hij heeft toch iets gevonden.

De heer **Gebben**: Ja, heel leuk geprobeerd. Maar als wij een halfuur spreektijd hadden, was u ook aan de beurt gekomen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Wethouder **Klijmij**: Ja, voorzitter. Maar als ik dan ook een halfuur spreektijd had gehad, dan was ik er ook fantastisch tegen ingegaan. Maar wel in het kader van...

De **voorzitter**: En dan weer de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik heb gelukkig nog een tweede termijn, dus ik zou oppassen als ik u was.

Wethouder **Klijmij**: Voorzitter, die heb ik ook, 1-1.

Nee, voorzitter, ik wil afsluiten met een quote van Vincent Luyendijk over het verstandig investeren van geld. Het gaat in deze begroting weliswaar om geld, maar niet alleen om geld, maar ook om beleid. En dat is het slot van wat Vincent Luyendijk schreef; veel mensen hebben het gezien: 'De natuur stuurt geen factuur. De natuur levert alsmaar door. Factuurloos, geduldig. Maar vergis je niet, als ze ooit de incasso inschakelt, zijn we de klos.' Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Klijmij. Dat betekent dat ik nu het woord ga geven aan onze derde wethouder, portefeuillehouder, mevrouw Oderwald. Aan u het woord.

Wethouder **Oderwald**: Dank u wel, voorzitter. Ik ga hier voor het vierde jaar een verhaal houden over de sociale samenhang en de volksgezondheid, duurzaamheid, onderwijs, sportiviteit, culturele activiteiten, dienstverlening en noem maar op, want dat houdt mij dagelijks hier in dit huis actief voor alle inwoners van de gemeente. Dat zei de heer Klijmij al: we zijn hier voor iedereen in de hele raad. Daar zetten we ons voor in, want uiteindelijk moet Midden-Delfland ook een veilige plek zijn. Een fijne plek om te wonen, te werken, te leven en alles te doen. Maar dat gaat dan over de eerste vraag die het CDA gesteld heeft. Iedereen moet zich hier veilig kunnen voelen en thuis kunnen zijn. Daar werken we dan ook hard aan. Dan gaat het over die vraag over femicide en partnergeweld. We moeten die geweldscyclus namelijk echt doorbreken. Intieme terreur kan echt niet en huiselijk geweld verdient een stevige aanpak. En daarvoor krijgt u komende maand in de decembercyclus ook stukken van ons toegestuurd voor de Regiovisie Aanpak huiselijk geweld Haaglanden. Dat is een visie die een aantal jaren looptijd heeft en die stevig inzet op preventie. Maar die betreft ook allerlei andere partners. Niet alleen bestuurlijk: we proberen er netwerken voor op te bouwen. We werken samen met huisartsen, politie, sociale teams, WMO, GGD, noem het maar op, want het is heel belangrijk om dat met elkaar te doen. We vragen daar op verschillende manieren aandacht voor. Bijvoorbeeld via Orange the World, wat de komende weken een campagne zal zijn. We werken dit jaar ook samen met sportverenigingen om daar aandacht

voor te vragen. Want ja, huiselijk geweld kan soms in kleine dingen gebeuren, maar je moet dat gaan melden en die meldbereidheid moet er gewoon zijn. Daar zijn meldcodes voor, daar werken we aan, maar het moet laagdrempeliger worden om te voorkomen dat het echt volledig uit de hand loopt. Dat kan niemand wensen. Geweld hoort nergens thuis en zeker niet in Midden-Delfland. Dat brengt me dan bij wat lichtere onderwerpen: kinderboeken. Daar stelde D66 een vraag over. Hoe zit het nou met die boeken? Ja, u weet dat we al een aantal jaren lang een mooie bibliotheekvestiging in Den Hoorn hebben. Daar komen alle schoolkinderen boeken lenen. Die hebben geen bibliotheek op school. Sinds de sluiting van de bibliotheken in Schipluiden en Maasland zijn daar juist bibliotheken op de vijf scholen terechtgekomen. Die bibliotheken op scholen zetten we ook voort nu we in de centra, in de Dorpshoeve, een uitleenpunt hebben gekregen en we op 19 november — ik maak even graag reclame — om 14.00 uur aan de Langetaam, de oude locatie van Wonen Midden-Delfland, een nieuwe bibliotheekvestiging gaan openen. Maar de bibliotheek op school, dat is wat blijft. De bibliotheek op school, het is niet helemaal zeker of het precies kan. De scholen gaan er zelf over, maar in de meeste gevallen...

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Roeling van Mijn Partij.

De heer **Roeling**: Dank u wel. Het staat me bij dat na de verhuizing van WoonWest aangegeven is door de wethouder dat hij zou gaan bekijken wat de mogelijkheden zijn met het pand, of er renovatie kon plaatsvinden of dat nieuwbouw mogelijk was. Nu hoor ik dat de bibliotheek daar een plekje krijgt. Is dat tijdelijk, in afwachting van het rapport? Of hebben wij iets gemist, voorzitter?

Wethouder **Oderwald**: U hoort het al aan het geschud, inderdaad. Dank u wel, voorzitter. Ik vervolg mijn betoog. Dat klopt. We gaan het natuurlijk in de tussentijd niet leeg laten staan. Het was moeilijk zoeken in Maasland om daar een goede locatie te vinden. Dit is voorlopig een hele goede plek. De voorzieningen die er al waren, waren goed genoeg om daar gewoon snel van start te kunnen gaan.

Maar terug naar de vraag van D66. Kinderen in de andere dorpen kunnen vooral op school hun boek lenen. Dat willen we in stand houden zo, want we hebben gewoon verplichtingen, steeds meer ook vanuit de wet, zoals een zorgplicht om bibliotheekfuncties te realiseren. Want ja, met lezen word je gezond en actief en dan kan je jezelf lekker ontwikkelen. En dat brengt mij dan bij de vraag over jeugdzorg, want soms gaat het niet zo makkelijk en niet zo goed. En dan was de vraag of we nou de juiste zorg bieden voor de mensen die het echt nodig hebben en of de maatschappij nou echt zoveel complexer is geworden dat zoveel ouders voor hun kinderen om jeugdzorg komen vragen. Dat brengt mij ook al vast even vooruit op de vraag die de VVD stelt, want we hebben daar een aantal keren echt het goede gesprek over gehad. Raadswerkgroepen hebben we belegd, daar kunt u al uw vragen kwijt. Daar kunt u als raad al uw vragen die u wilt stellen kwijt, want dat is de bedoeling. We hebben een conceptverordening die we de komende maand naar u toe zullen sturen, zodat we die ook gaan behandelen. Want het is een opneemregeling, maar we hebben daar zeker lokale sturing in zitten. En dat zal ook gaan betekenen - dat zal ook in de kanttekeningen te vinden zijn - dat er sommige punten zijn die een beetje pijn gaan doen bij sommige ouders, want niet alles gaat meer vanzelf. Je mag niet elke vraag maar weer bij ons neerleggen. Ouders krijgen steeds meer het normale opvoeden toch zelf weer teruggelegd.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van mevrouw Langeveld, CDA.

Mevrouw **Langeveld**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb daar toch even een vraag over aan de wethouder. U geeft aan dat wij al onze vragen kwijt kunnen bij de raadswerkgroepen sociaal domein. Nou, dat is natuurlijk heel erg mooi en dat gebeurt in een aantal gevallen ook zeer zeker. Maar dan wil ik toch wel eventjes terugkomen op een raadswerkgroep sociaal domein. Niet op de laatste - dat was overigens een hele goede, waarin we het hebben gehad over de verordening - maar over een raadswerkgroep eerder, waarin we het hadden over de nieuwe inkoopstrategie. Daar hebben wij vragen gesteld en daar hebben we onze zorgen neergelegd, maar hoe ziet u het dan dat wij als raad ook met u het goede gesprek kunnen voeren, terwijl uiteindelijk het resultaat is dat we eigenlijk alleen maar kunnen tekenen bij het kruisje en eigenlijk alleen maar akkoord kunnen gaan? Zijn er misschien ook mogelijkheden om ons dan ook eerder mee te nemen, zodat we niet alleen maar hoeven te tekenen bij het kruisje?

De **voorzitter**: Dank u wel mevrouw Langeveld.

Wethouder **Oderwald**: Voorzitter, dank u wel. We hebben in regionaal verband ook een aantal sessies georganiseerd en gefaciliteerd om met elkaar dat gesprek aan te gaan, want het is namelijk ook een regionale inkoopstrategie. We moeten dat gesprek dus op verschillende tafels voeren. Naar mijn idee bent u daar veel al te vinden, helaas niet elke keer. Het is gewoon moeilijk om dat gesprek met elkaar te voeren, maar regionale samenwerking is nodig. In Midden-Delfland zullen wij nooit de inkoop zelf kunnen doen. Dat past niet bij onze schaal. Als wij in de regio inkopen, voeren we ook regionaal het gesprek.

Dat brengt mij terug bij de vraag van de ChristenUnie over jeugdzorg. Die verordening ligt dus komende maand bij u voor. Dat is heel goed, want ook vanuit het rijk zijn we volop aan het werk om die hervormingsagenda vorm te geven voor de jeugd, om die uitvoering te geven. Daar kan het rijk ook best wel een stapje harder lopen, want daar zien we ook dat we voor twee jaar wel weer wat extra middelen gekregen hebben, maar dat die niet structureel zijn, terwijl de openeinderegeling wel verder blijft lopen.

Ik zie dat mijn collega-wethouder al antwoord heeft gegeven over de bewoners van het azc. Wat ik daar nog aan toe wil voegen, om die welkom te heten voor snelle inburgering, is dat in ieder geval de Taalklas van start kan. Dat is zeker voor kinderen een belangrijke start om hier mee te kunnen gaan doen. Ook voor de net wat oudere kinderen in de middelbare schoolleeftijd, zijn alle activiteiten in gang gezet om die ook naar een schoolplek toe te kunnen gaan geleiden. Dat is in ieder geval voor de jeugd heel erg belangrijk.

Dan heb ik nog een aantal moties, maar die zal ik apart behandelen. Onder andere die over snoeihout. Nogmaals, de verordening jeugd komt naar u toe. Dat zei ik al. Mijn verwachting is ook echt dat dat gaat helpen. We zien in de regiogemeenten, onder andere in het Westland, dat dat soms ook een flinke poortwachtersfunctie oplevert, zeker voor dyslexie zit dat ook al in onze verordening, dat we daar wat scherper kunnen gaan sturen en dat dat echt helpt.

Dan was er een vraag vanuit de VVD over dat we kritischer moeten gaan kijken naar de armoedeval en misschien wel het aantal subsidieregelingen moeten beperken, maar dan wil ik u toch even terugverwijzen naar een onderzoek. We hebben het hier in deze raad een aantal keer gehad over onderzoeken die moesten gebeuren, maar dit onderzoek heeft gewoon plaatsgevonden. Daar staat gewoon heel helder in dat er geen inkomenseffecten zijn die zodanig zijn dat onze regelingen ervoor zorgen dat het loont om thuis te zitten. Dus zoek het rapport van KWIZ gewoon nog eens een keertje op. Daar staat het allemaal in. Wij hebben daar heel veel aandacht voor, want we willen graag dat iedereen meedoet en dat we gestimuleerd worden om het liefst te werken en anders vrijwilligerswerk te doen of op een andere manier betrokken te zijn. Dat zorgt er namelijk gewoon voor dat mensen zich veel gelukkiger voelen in hun leven.

Dat brengt me dan toch nog bij de twee moties die ik heb. De titel staat er nu even niet op. Hij was zo mooi, maar hij is bij mijn print eraf gevallen. Allereerst die van de OGP over het snoeihout. Daar hebben we in mei ook al een gesprek met elkaar over gehad, naar aanleiding van artikel 42-vragen. Het is inderdaad de bedoeling dat we het aantal ontheffingen voor snoeihoutverbrandingen terug gaan schroeven. Maar er is niet voor niets ooit een keuze gemaakt dat we in sommige gevallen toch echt een ontheffing verlenen. Ik kan u ook al voorspellen dat we nooit alles zullen gaan stoppen, want dat is echt te impactvol voor het landschap, zeker gezien het soms zelfs niet eens op de weg aangesloten zit, zoals in de Vlietlanden waar Natuurmonumenten aan de gang is. Wat we daarbij niet moeten vergeten, is dat we graag ook verantwoordelijkheden houden zoals die is. Degene die het snoeihout heeft, is verantwoordelijk voor het afvoeren van het snoeiafval. Daar willen we wel graag bij meedenken en de prikkels inbouwen om de ontheffing niet te makkelijk te geven of om alternatieven te suggereren. Dan klinkt het heel aantrekkelijk om ook onze versnipperaar in te zetten. Die hebben we natuurlijk niet voor niets. Die hebben we al voor onze eigen zaak en het is bovendien een vrij gevaarlijk instrument. Daar kunnen we niet zomaar mee rond gaan lopen rijden. Dus ik denk dat we daar wel over na kunnen denken. Maar ik wil toch wel een winstwaarschuwing geven dat dat niet per se de oplossing is waar we naar zoeken. We laten de verantwoordelijkheid graag bij degenen die er verantwoordelijk voor zijn. We kunnen niet zomaar iemand zijn snoeiafval gaan ophalen. Maar het is wel een goed idee om daar goed over na te denken en om het te gaan terugdringen. Dus het rapporteren over hoever we het terug kunnen brengen, lijkt me een heel goed idee. Het concept steunen we dus en daar zijn we al mee aan de slag, met wat kanttekeningen.

Dan kom ik bij jongeren en ontmoetingsmogelijkheden.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Zwaard, CDA.

De heer **Zwaard**: Ja, dank u wel, voorzitter. Een heel betoog over snoeihout, maar de motie? Ontraadt u die nu of omarmt u die? Daar doet u geen uitspraak over.

Wethouder **Oderwald**: Voor mij is het belangrijkste wat nieuw is, daarover rapporteren. De rest hadden we al in gang gezet en echt expliciet. 'Versnipperaars', maar dat staat er volgens mij, als ik het even lees, 'eventueel betaald, na te gaan in hoeverre'. Ja, ik kan best nagaan in hoeverre wij onze versnipperaar beschikbaar stellen. Dat kan, alleen ik kan nu alvast wel een beetje de conclusie delen. Maar ik denk dat we deze motie kunnen omarmen.

Dan kom ik bij jongeren en ontmoetingsmogelijkheden. Daar zijn we al uitgebreid mee aan de slag geweest in onze voorbereiding op de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050. Daarbij hebben we gepoogd jongeren zoveel mogelijk te betrekken, zeker als het over de toekomst gaat en over de vragen wat jongeren dan willen en wat nodig is om in Midden-Delfland een prettig klimaat te hebben om in op te groeien. Het is zeker ook belangrijk dat we jongeren daarbij betrekken. Dat willen we ook gewoon blijven doen. En dat is ook heel belangrijk, want jongeren moeten mee blijven doen. Die zijn onze toekomst en voor hen hebben we ook al verschillende vormen van voorzieningen. Buurthuizen hebben we misschien niet met dat label, maar we hebben wel heel veel sportvoorzieningen. In scholen kan je activiteiten doen. En ja, ik zou bijna willen zeggen, nogmaals de bibliotheek. We hebben binnenkort weer een extra bibliotheekpunt waar activiteiten georganiseerd kunnen worden, ook voor jongeren. Dat is heel belangrijk. We hebben een participatiebeleid.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Gebben, VVD.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. Bij de motie sprak het CDA erover dat er onder jongeren heel veel behoefte is aan buurthuizen. Is dat een mening die u deelt, of heeft u dat signaal ook opgevangen?

Wethouder **Oderwald**: Ik hoor het wel regelmatig, maar ik hoor wel meer dingen regelmatig. Dat wil nog niet zeggen dat dat daadwerkelijk ook een vertaling moet hebben in een buurthuis, want ik denk dat we ook gewoon ietsje breder moeten gaan bekijken hoe we dat precies zien. Want natuurlijk hebben we functies nodig in onze dorpen. Daarvoor zijn we naar aanleiding van die Toekomstvisie Midden-Delfland 2050 ook aan de slag om dorpensies te gaan vertalen, om te bekijken wat we precies in welk dorp nodig hebben en om de mensen te voorzien van de mogelijkheden die er zijn.

De **voorzitter**: Heeft u daar een vervolgvraag op? Mijnheer Gebben, aan u het woord. Daarna krijgt mevrouw Langeveld het woord.

De heer **Gebben**: Ja, dank u wel, voorzitter. Dus als ik het goed begrijp, wordt in onze dorpensies ook al een mening gevraagd aan onze jongeren? Dan is dit eigenlijk een herhaling van zetten.

De **voorzitter**: Mevrouw Oderwald.

Wethouder **Oderwald**: Een herhaling van zetten zou ik het niet willen noemen. We nemen dit gewoon mee. Dit is gewoon altijd onze insteek geweest bij de dorpensies, om dat zo te doen. Maar zo specifiek als het hier staat, is het wel een aanvulling. Ik denk ook dat het beter is om te zeggen dat we met de uitkomsten van de dorpensies in de hand gaan bekijken of we nog expliciet iets extra's voor jongeren moeten doen. Maar jongeren zijn gewoon heel belangrijk, ook om die mee te nemen en om die te betrekken. Ik denk ook dat het heel belangrijk is om in die dorpensies ...

De **voorzitter**: Ik wil eigenlijk allereerst ook even mevrouw Langeveld het woord geven. Die heeft een interruptie. Aan u het woord.

Mevrouw **Langeveld**: Dank u wel, voorzitter. Ik ben toch wel een klein beetje verbaasd over de beantwoording van de wethouder over deze motie. Het is natuurlijk hartstikke goed dat die dorpenvisie er komt. Daarbij hebben wij als CDA in de bijeenkomsten aangegeven dat wij daarin de wens hebben dat u de stem van de jongeren laat horen. Dat hebben we u nadrukkelijk meegegeven. Deze motie gaat over het feit dat er, zoals een aantal jongeren ook aangeven, weinig mogelijkheden zijn voor hen om samen te komen in Midden-Delfland, dat er weinig locaties voor hen zijn. Natuurlijk zijn er sportverenigingen en in de motie staat dat ook allemaal, maar wij verzoeken daarin het college ook om in gesprek te gaan met jongeren van een bepaalde leeftijd om hun wensen en behoeften ook in kaart te brengen: zo van: klopt dat ook daadwerkelijk? Wij hebben ook contact met Stichting Welzijn Midden-Delfland gehad. Wij vroegen of ze dit herkenden en of ze deze signalen binnenkrijgen. Daarin wordt duidelijk aangegeven dat ze dit herkennen en dat dit zeker iets is dat zij van jongeren horen. Wij geven dus niet aan dat we buurthuizen willen hebben. Dat staat er ook niet, mijnheer Gebben. Er staat in dat wij in Midden-Delfland geen buurthuis hebben. We roepen niet het college op dat er een buurthuis moet komen. Dan roep ik u ook op om de motie nog eens goed te lezen. Ik zal een concrete vraag stellen. Kunt u mij concreet aangeven of u deze motie omarmt, ja of nee. Dank u wel.

De **voorzitter**: Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Ik kom aan bij deze motie. Ik geef hem wel in de toelichting wat invulling over hoe we dat dan precies uitvoering zullen geven. Het hangt toch zeker wel om die dorpenvisie waarin we gewoon de functionaliteiten in onze gemeente gaan verkennen, want dat verlangt u altijd van ons, dat we dingen integraal presenteren. Op die manier gaan we dat ook brengen.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van de heer Gebben, VVD.

De heer **Gebben**: Ja, de laatste keer wat mij betreft op dit onderwerp, maar ik wil het echt graag even duidelijk hebben. U gaat eerst de dorpenvisie doen en daar extraheert u uit wat u het CDA gaat antwoorden op haar motie. Of heb ik dat echt verkeerd begrepen?

De **voorzitter**: Wethouder, aan u het woord.

Wethouder **Oderwald**: Afhankelijk van de uitkomst moeten we bekijken of er nog iets separaat nodig is.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie van mevrouw Langeveld, CDA.

Mevrouw **Langeveld**: Dan begrijp ik hem niet helemaal. Misschien nog even concreter. In de motie staat: "de raad hierover uiterlijk in Q2 2026 te informeren." Kan ik daar dan van uitgaan? Ik neem aan dat de dorpenvisie dan nog niet gereed is.

Wethouder **Oderwald**: Dan is de dorpenvisie al gereed.

De **voorzitter**: Dat is een kort en helder antwoord. Mevrouw Oderwald.

Wethouder **Oderwald**: Volgens mij was ik bijna aan het einde van mijn pleidooi. Ik denk dat we het gewoon heel goed in samenhang moeten bezien voor jongeren, ouderen en alle inwoners daartussen. Voor iedereen, daar gaat het om. Ik denk dat ik daar ook mijn betoog mee begon. We kijken uit naar hoe we dat in de dorpenvisie en daarna eventueel, als dat nog nodig is, vorm kunnen geven. Dank u wel. Ik denk dat ik dan alle vragen en antwoorden heb gehad. Ik ben blij dat we dit hier weer gedaan hebben. Alle antwoorden zijn geweest. Volgens mij heb ik alle amendementen en moties beantwoord en heeft u uw gereedschapskist weer zoveel mogelijk kunnen gebruiken. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel ook, wethouder Oderwald, voor de beantwoording van de vragen aan de raad. Het wordt al een beetje onrustig. Dames en heren, nog even aandacht graag. Het is zo dat wij nu inderdaad de schorsing ingaan en die wil ik tot 23.00 uur qua tijd laten lopen, tenzij u

langer tijd nodig heeft. Ik zeg 23.00 uur en 23.00 uur gaan we dan ook echt starten. En als u dan weer goed fris bent, dan gaan we er met tempo verder tegenaan. Tot straks.

Schorsing

De **voorzitter**: Beste mensen, na een kleine versnapering en een sanitaire stop zijn we er weer om de vergadering te vervolgen. Ik heropen hierbij de vergadering. Ik neem aan dat in de tweede termijn alle fracties de behoefte hebben om het woord te voeren. Daarom begin ik deze keer met de kleinste fractie. Ik zie dat de lampjes nog niet branden, maar die worden vast heel gauw aangezet. Ik wil beginnen met het woord geven aan de heer Ringeling van de ChristenUnie. Aan u het woord.

De heer **Ringeling**: Dank u wel, voorzitter. Dank aan het college voor de uitgebreide beantwoording van alle vragen die gesteld zijn. Kort, maar volledig. Ik heb ten aanzien van de vragen die ik heb gesteld nog één aanvullende vraag. Die gaat over de knip bij de Kristalweg. De wethouder zei kort, en in dit geval krachtig: Delft zei nee. Maar ik ga ervan uit dat Delft ook daarin heeft gezegd waarom ze nee zeggen. Ze hebben niet alleen nee gezegd. Zou u daar nog iets over kunnen zeggen zo meteen? Over waarom ze precies nee hebben gezegd? En dan had ik verder op de beantwoording geen aanvullende vragen, ook gezien de tijd.

Dat brengt mij nog op de moties die er nog voorliggen. De motie over jongeren hebben wij ook medeondertekend en daar staan we nog steeds achter. Die lijkt mij nog steeds relevant, ook na de goede beantwoording van de wethouder, dus die steunen we sowieso. We staan ook nog steeds achter de motie 'Alle hens aan dak', die wij ook mede hebben ondertekend. Dan kom ik bij de motie 'Stop sluipverkeer door onze gemeente'. Uit mijn verhaal blijkt dat wij daar natuurlijk voor zijn, dus die motie ondersteunen wij ook. Die hebben wij niet medeondertekend, maar die steunen wij sowieso. Dan kom ik bij de motie 'Snoeien in ontheffingen'. Ja, die motie kan geen kwaad, die kunnen wij ook ondersteunen. Die motie over de ondernemers is ingetrokken, dus daar hoeven wij niets van te vinden. Voorzitter, tot zover mijn termijn nu.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Ringeling. Dan wil ik graag het woord geven aan de heer Vieira van D66. Aan u het woord.

De heer **Vieira**: Dank u wel, voorzitter, en uiteraard ook dank aan het college voor de beantwoording. Ik wil even reflecteren op een aantal antwoorden. We hebben natuurlijk als raad ontzettend hard gewerkt aan de fiches; er werd al eerder aan gerefereerd. Ik gaf het in mijn eerste termijn aan. De VVD is er ook nadrukkelijk op teruggekomen en misschien geldt dat voor meer van onze collega's. Dus waar zien we dat terug in de begroting? Het is verwerkt, of zo wordt dat ook door het college aangegeven. Wat ons betreft had dat echt wel concreter gekund. Nu vragen wij ons af of we, als we dit de volgende keer hebben, 115 technische vragen moeten stellen, zo van: waar landt deze fiche en waar landt die fiche? Als je zo'n exercitie doet, waar iedereen heel hard aan gewerkt heeft en wat enorm leeft, zouden wij verwachten dat dat wat concreter terug te vinden zou zijn. Dat wat de begroting betreft.

We hebben ook een reactie gehad over de bibliotheek. De wethouder gaf aan dat boeken voor kinderen op de basisscholen zijn. Daarom zijn er in de collectie in de bibliotheek, die echt als bibliotheek, en dus niet als schoolbibliotheek, fungeert, geen kinderboeken. Wij constateren dat dan voorbij wordt gegaan aan kinderen die in het speciaal onderwijs zitten en die vaak niet naar school gaan in Maasland, maar vaak daarbuiten. Die hebben dan geen toegang tot boeken. Wat wij daarmee gaan doen, weet ik niet. Het is ook veel te laat om daar nu bij stil te staan, maar dat is wel iets wat wij op dit moment constateren. Verder zijn wij blij met de toezegging van het college, met name die over de participatieverordening, dat het niet alleen om de verordening gaat, maar dat er ook nadrukkelijk gekeken wordt naar hoe dat beter terug kan komen, niet alleen in letter, maar ook in daad vanuit de medewerkers die hier voor de gemeente werken.

Dan kom ik bij de moties, vier stuks. Uit de motie rondom de jongeren maken wij op dat het primair als eerst opgepakt wordt vanuit de dorpensvisie, dat de mening van jongeren daarin verankerd moet zijn. Wij kijken enorm uit naar wat daar komt. Mocht daaruit blijken dat dat niet toereikend is of plek voor jongeren er niet voldoende terugkomt, zijn wij in de toekomst mogelijk bereid om na te denken over een nieuwe motie of nieuwe voorstellen, maar deze steunen we op dit moment niet. We hebben ook de toezegging van de wethouder gekregen dat dat van die woningen

in kaart gebracht wordt en dat we daar informatie over krijgen. In die zin beschouwen wij die motie dan op dit moment als overbodig, dus die steunen wij ook niet. Dan hebben we een motie rondom sluipverkeer. Wat ons betreft is er een onderscheid tussen twee dingen. Je hebt een onderzoek, en dan zit je met een bureau dat uitgebreid onderzoeken gaat doen, maar je hebt ook gewoon 'in kaart brengen'. Wat ons betreft is het gewoon een kwestie van met onze inwoners delen van waar die knelpunten zitten, waar het sluipverkeer zit, hoe groot dat is, hoe laat dat is, welke maatregelen waartegen kunnen helpen en of eventueel vervolgonderzoek nodig is. Wij weten niet exact waar de problemen zitten en welke oplossingen helpen. In die zin staan wij achter de motie om dat rondom sluipverkeer in kaart te brengen. Dan kom ik bij snoeihout. Wij hebben ons hardgemaakt voor schone luchtkwaliteit. De bedoeling van deze motie, hoe wij hem interpreteren, is dat rook teruggebracht wordt. Je zou partijen die te maken hebben met veel snoeiafval, mogelijk een menukaart of een kaart kunnen geven van hoe je daarmee kunt omgaan in deze gemeente. Zo interpreteren wij die motie. Wij staan er wel achter dat er bekendheid gegeven wordt aan hoe je daarmee om zou kunnen gaan. In ieder geval is het doel schone lucht, dus wat dat betreft steunen wij deze motie ook. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Vieira van D66. Dan wil ik nu graag het woord geven aan de heer Gebben van de VVD. Aan u het woord.

De heer **Gebben**: Dank u wel, voorzitter. Dank aan het college voor de toelichting en de beantwoording van de vragen. Wij zijn natuurlijk allereerst blij dat er weer een bedrijfscontactfunctionaris is. Dat is goed nieuws en dat is goed voor onze ondernemers. Dat betekent dat zij weer de aandacht krijgen die ze verdienen. Wat betreft het sociaal domein zijn we benieuwd naar wat een nieuwe verordening gaat brengen. Daar hebben wij, zoals al gezegd, goede verwachtingen van en we wachten het debat daarover af. Wel hopen we dat we vooraf goed inzichtelijk krijgen wat we nu precies doen, wat daarvan verplicht is en wat wij daar extra bovenop doen. Wij zijn heel blij met de steun van D66 in de vorm van de vraag hoe wij afspraken uit de kadernota ook in de begroting verwerken, zodat dat ook voor inwoners echt duidelijk is. De begroting is ten slotte uiteindelijk ook voor onze inwoners.

Dan gaan we even langs de moties. Ik begin bij de motie van het CDA over het onderzoek onder de jeugd. Op zich snappen wij de motie en vinden we die heel sympathiek, maar we zouden u toch willen vragen om hem in te trekken en eerst de dorpensvisie af te wachten, om te bekijken wat daar uitkomt en om, als het nodig is, een nieuwe motie in te dienen. Dan denk ik dat wij elkaar wel kunnen vinden. We vinden het nu een beetje prematuur. Waar wij zelf ook wel een beetje bang voor zijn, is de vraag of je, als je dit soort onderzoeken doet, wel ook kunt leveren op de uitkomsten. Want als er iets uitkomt en we kunnen daar vervolgens niet op acteren, leidt dat weer tot teleurstellingen. Dat is, denk ik, niet wat je voor ogen moet hebben. Wij zullen de motie nu niet steunen. Dan de motie over de woningbouw van de OGP Midden-Delfland. Ook deze is heel sympathiek, dat moeten we zeggen. Woningbouw versnellen willen we natuurlijk allemaal. De VVD denkt echt dat het onderzoek hiernaar niet heel veel verandering gaat brengen. Wij hadden gehoopt dat u de motie in plaats van - even kijken, hoe noemde ik hem? - 'Alle hens aan dak' gewoon 'Schoenmaker, hou u bij uw leest' had genoemd. Wat ons betreft is een hele simpele oplossing om gewoon de tijd en capaciteit permanent in woningbouw te steken. Dan is het probleem grotendeels opgelost. Wij gaan deze motie dus niet steunen. Dan kom ik bij de motie over het sluipverkeer. Wij wilden de motie eerst niet steunen. Het probleem vonden wij eigenlijk dat de motie nogal breed was. Nu heeft de wethouder aangegeven dat die brede scope over de knelpunten vrij makkelijk op te lossen is, want die zijn hier intern al bekend. Dan valt het een beetje onder het in kaart brengen dat D66 benoemt. Als het onder die voorwaarden gaat, dan vinden wij dat prima. Uitzoeken hoe het met de Vianenmethode zit spreekt ons wel aan in de motie. Als het dus onder die voorwaarde is - ik vermoed dat dat zo is, ook door de toezegging van de wethouder - gaan wij die motie steunen. Dan kom ik bij de laatste motie, de motie over het snoeiafval. Wat wij begrijpen, is dat OGP Midden-Delfland graag wil dat het niet meer verbrand wordt. Dat kan je vinden. Wij vinden alleen niet dat als je dat verbod gaat instellen, degenen die geen snoeiafval hebben daarvoor moeten betalen. Wij vragen ons ook erg af wat de CO₂-winst is in dit verhaal. Die versnipperaar moet toch worden opgehaald en weggebracht? Die moet ook aanstaan en verbrandt diesel in plaats van groen afval. Dat lijkt mij CO₂-technisch niet helemaal lekker voor de footprint. Die gaan we dus niet steunen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ook u dank u wel voor de beantwoording en de inzichten op uw standpunten. Dan wil ik graag door naar de fractievoorzitter van OGP Midden-Delfland, de heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel, voorzitter. Wij willen het college bedanken voor de beantwoording. Fijn dat nogmaals wordt bevestigd dat de begroting in balans is. Dat vind ik toch wel goed om te benoemen, omdat niet iedereen dat vindt. Wel blijven we het jammer vinden dat Mijn Partij niet zelf met moties en amendementen komt. Dat hoeft niet nu bij de begroting, maar in het algemeen komen ze daar eigenlijk niet mee, terwijl ze vaak hele goede ideeën hebben. Als die goede ideeën er zijn, dan steunen wij dat ook. Ik wil het maar weer als handreiking aangeven. Als er goede ideeën zijn en moties, kom er dan gewoon mee, want daar komen we als gemeente mee verder. Dan hebben wij een vraag over dat lijstje in de begroting. Mijn concrete vraag aan de wethouder zit hem dan in deze. Zou er bij de volgende begroting wel gewoon zo'n lijstje opgenomen kunnen worden, of iets waarbij je kunt zien waar welke fiche terecht is gekomen? Dat weten we nu, nu vooraf. Daar hebben we dan van geleerd. Misschien is dat, als je er nu alvast mee aan de slag gaat, beter te implementeren. We zijn het eens met het CDA over het actief grondbeleid. Je ziet welke mooie kansen dat oplevert. Wij zijn het met de VVD eens dat je proactief moet zijn bij de structurele uitgaven. Daar moeten we echt aandacht voor hebben. Dat gesprek moeten we inderdaad voeren over de financiën in het sociaal domein. Ik ben het eens met de VVD dat we dat wel vooraf inzichtelijk moeten hebben, dan weten we ook waar we het over hebben. Gelukkig is ook een vrij grote partij hier in Midden-Delfland, Mijn Partij, het eens met dat er meer betaalbare woningen moeten komen. Ze hebben dat toegezegd, dat er meer betaald wordt. Tot dusver hebben we daar nog niet zo heel veel van gemerkt - er is met name gekozen voor miljonairswoningen - maar met Mijn Partij erbij denk ik dat bijna de hele raad nu gaat voor meer betaalbare woningen. Dus dat is goed om te weten. D66 had het nog even over blijven investeren in het ambtelijk apparaat, met vertrouwen als baas. Dat vonden wij een mooi iets. Daar sluiten we ons van harte bij aan.

Dat is een beetje wat wij hebben gehoord in de verschillende partijen. Dan kom ik bij de moties. We hebben ze in ieder geval of ondertekend of zelf ingediend. Dan kun je zeggen dat die blijven staan. De invulling die D66 en de VVD eraan gaven, met betrekking tot — ik moet even goed kijken — het sluipverkeer, zijn beide zaken die ook al door de wethouders zijn benoemd. Zo zien we dat ook. Het is ook niet zo dat we alles opnieuw moeten doen. Het gaat ons meer om de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat we er toch weer een stapje extra in kunnen zetten. Het snoeien in ontheffingen houtverbranding. Ik hoor allemaal technische bezwaren. Dan wordt er weer diesel verstoekt. Het idee erachter is misschien nog wat meer om mensen bewust te maken van hoe ze met het stoken van snoeihout omgaan. Dat kun je op een andere manier doen. Het was maar een idee om dat met een houtversnipperaar te doen. Er zijn misschien wel andere ideeën over dat dat op een andere manier verwerkt wordt. Het gaat meer om de bewustwording. Dat is eigenlijk wat ik wil zeggen over de moties. Die zullen natuurlijk alle vier door de OGP Midden-Delfland worden ondersteund.

De **voorzitter**: Ook u bedankt, mijnheer Jongsma van de OGP Midden-Delfland. Dan wil ik nu door naar de heer Zwaard van het CDA. Aan u het woord.

De heer **Zwaard**: Dank u wel, voorzitter. Allereerst bedankt voor de beantwoording van de gestelde vragen en de reacties op de moties. Wat het CDA betreft zou de samenwerking zoals we die met z'n allen getoond hebben in de voorbereiding voor de kadernota maatgevend moeten zijn voor deze raad. Dat was het moment waarop we hebben laten zien dat we met elkaar tot goede dingen in staat zijn. Dat zou eigenlijk de teneur moeten zijn voor alle raadsvergaderingen en alle commissievergaderingen. Inhoudelijk mag je met elkaar van gedachten verschillen, maar daar moet het bij blijven. Er moeten inhoudelijke debatten zijn. Dat hebben we bij die kadernota uitvoerig gedaan. Dat is ons in ieder geval heel goed bevallen. Nogmaals, wij danken daar ook onze collega's voor. We hebben een paar aandachtspunten. De Maassluiseweg is al een aantal keer genoemd. Er staat ook een artikel in De Schakel waar we het over hebben gehad. Daar staan weliswaar ook nog wat onwaarheden in. 'Wat dan?' wordt er gevraagd. Lees het zelf na en dan komt u daar tot de conclusie. Wat ik wel belangrijk vind bij die Maassluiseweg, is om een realistisch plaatje van de aanpassing van de Maassluiseweg - en dan bedoel ik niet het fietspad - aan te geven. Die vraag hebben we al meerdere keren gesteld en er is ook al eens min of meer een antwoord op gegeven. Wij wekken hier nu de verwachting alsof we daar op korte termijn wat aan

zouden kunnen doen. Dat is niet zo. College, geef een realistisch tijdsbeeld. Geef gewoon duiding aan de inwoners, zo van: 'dat gaat nog een x-aantal jaren duren.' Dat maakt voor die mensen, denk ik, een heleboel duidelijk.

Wat de technische vragen betreft, zijn we ook nog blij met de vraag over de was-woordlijst. Collega Van Rijs heeft daarom gevraagd en wij zijn blij met die toevoeging. Dat was weer een stukje verduidelijking. Financieel staat onze gemeente er gelukkig goed voor. We zijn ook blij met de beantwoording van onze wethouder, die hierover duidelijkheid van zaken geeft. Vragen over dat er maar met geld wordt gesmeten en dat er maar wordt gedaan worden ontkracht en ontworteld en er wordt aangegeven dat we gewoon een financieel gezonde gemeente zijn, waarin we weliswaar niet achterover kunnen leunen - we moeten bij de les blijven - maar voorlopig zijn we nog een hele gezonde gemeente met goede reserves. We kunnen wel een stootje hebben wat dat betreft. In een andere opmerking die gemaakt is over de duiding van de fiches kunnen wij ons ook wel vinden. Een volgende keer zou het inderdaad helpen als er een toevoeging zou zijn, zodat je niet hoeft te gaan zoeken waar die fiches zitten, ervan uitgaande dat ze nu allemaal verwerkt zijn.

Dan komen we bij de moties. De motie ingediend door het CDA gaan we uiteraard steunen. In de motie van de OGP Midden-Delfland, 'Alle hens aan dak', kunnen we ons ook vinden. Die zullen wij steunen. De motie over sluipverkeer steunen wij niet. Dat is om de volgende reden. De vraag die eigenlijk voorligt, is de Zouteveenseweg. Daarover krijgen we op korte termijn een reactie en een voorstel van het college. Voor het overige zien wij niet in waar we iets tegen sluipverkeer kunnen doen met kentekenherkenning. Dus voor ons is dat de reden om die motie niet te steunen. Ook de motie over snoeihout ondersteunen wij niet, alleen al vanwege de zinsnede dat er inzet en verhuur van de versnipperaar plaats zou moeten vinden. Er zit nog een andere kant aan het verhaal. Stel dat je een algeheel stookverbod in gaat stellen, dan zou het zomaar kunnen zijn dat het snoeiwerk aan wilgen een ondergeschoven kindje gaat worden, dat mensen dat snoeien niet meer gaan doen of dat ze hem tien centimeter boven de grond af gaan snoeien. Er zit dus ook nog een andere kant aan het verhaal. Wat ons betreft gaan wij die motie over snoeihout niet steunen. Tot zover, dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Zwaard van het CDA, voor uw uiteenzetting. Dan wil ik tot slot naar Mijn Partij, mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Dank u wel, voorzitter. Het college heeft gereageerd. Er zaten natuurlijk wel wat onduidelijkheden in de beantwoording. Ik snap natuurlijk wel dat je als je een voormalig GroenLinks-wethouder bent niet zo big bent op ganzenbeheer, maar ik zou toch willen aanraden om daar toch serieus naar te kijken voor onze boeren. De Willemoordseweg staat niet in de begroting, maar volgende maand komt dat wel naar ons toe. Dus met andere woorden, voordat deze begroting is vastgesteld, weten we al dat er alweer een wijziging komt op die begroting, terwijl al maandenlang bekend is en is toegezegd dat dit project naar de raad zou gaan. Dus je weet dat iets komt, en toch neem je het niet mee in de begroting. Laten we erop houden dat het jammer is, maar voor ons een reden des te meer om kritisch naar deze begroting te kijken.

Wat hebben we nog meer gehad? Als het gaat over de Maassluiseweg, is het niet alleen het college dat een beetje draait. Ook verschillende fracties zeggen: ja, maar nu kunnen we niks. Dat kunnen we wel. En dat is nou een voorbeeld waarvan wij zeggen: hier kan jij als gemeente voor je inwoners opkomen door te zorgen dat het verkeer vanuit Maassluis in ieder geval gewoon gestremd wordt. Dat kan heel simpel met een verkeersbesluit. En ja, we gaan wat doen aan die fietspaden aan één kant. Prima, maar doe ook wat aan het verkeer vanuit Maassluis. Maassluis vindt het prima, dat snap ik. Die zitten daar voor de inwoners van Maassluis. En wij vinden dat wij als Midden-Delfland er toch ook wel moeten zijn voor de kern Maasland. Dat gebeurt onvoldoende wat ons betreft. Dan kom ik op de tijdelijke bibliotheek in Maasland. Nou, ik was niet de enige die daar niet van op de hoogte was. De fractie breed. Wat wij weten is dat het pand vrijkwam en dat er bekeken zou worden wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Nou, in die tijd had dat onderzoek natuurlijk al lang gereed kunnen zijn. Nu zitten we met een bibliotheek. Ook weer een voorbeeld van iets waar we hadden kunnen doorpakken, wat dus niet gebeurd is. En nu zit de bibliotheek daar. Het zij zo, voorzitter. Meer hebben we eigenlijk niet.

Dan hebben we nog de moties. Motie 1 heeft het voordeel van de twijfel bij ons. Ik heb tenminste ja opgeschreven. Dat betekent dat we instemmen, voorzitter. 2 is 'Alle hens aan dak'. Wij snappen het wel, maar wij weten ook dat we begin van dit jaar een groot format hadden waarin de projecten stonden beschreven. Daar zat ook een kleurtje bij, groen, daar kunnen we wat mee, of

oranje. Dat is er al. Geef dat overzicht een update, met of zonder kleurtjes, maar in ieder geval: ga daarmee aan de slag. En daar heb ik bij gezet: nee. Dus dat betekent dat we niet zullen instemmen, voorzitter. De derde is 'Stop sluipverkeer door onze gemeente'. Nou ja, we zijn natuurlijk bekend met het fenomeen sluipverkeer, maar we weten ook dat aan de Zouteveenseweg door het college gewerkt wordt aan een mogelijke oplossing. Op provinciale wegen et cetera ondervinden wij eigenlijk weinig drukte, als ik het zelf zeggen mag. Van de invoer van een systeem met kentekenherkenning zijn we vooralsnog geen groot voorstander, dus die zullen wij niet steunen. Ik heb er wel bij gezet: sympathiek. Dat zeggen we wel vaker, sympathiek. Sympathiek. Dus sympathiek. Motie 4 gaat over snoeien: 'Snoeien in ontheffing houtverbranding snoeihout'. We zijn de partij van de fikkiestokers, dus dat wringt natuurlijk. Dat gaan we niet doen. Ik heb daar een nee bij gezet, dus dat betekent dat wij dit niet zullen steunen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Roeling, ook voor uw beantwoording. Dat was sympathiek. Er zijn inderdaad twee vragen, één van de ChristenUnie aan wethouder Klijmij: even 'Delft nee' om het zo maar te zeggen. Ook heb ik de opmerking c.q. verzoek over concreet en nog beter, als het gaat om de begroting en het inzicht geven op de fiches en welke vertaald zijn. Daarin zijn ook de OGP Midden-Delfland, CDA en de VVD meegegaan. Ik zie wethouder Voskamp al staan voor de beantwoording, aan u het woord.

Wethouder **Voskamp**: Voorzitter, dank u wel. Een overzicht kunnen we geven, maar veel duidelijker dan dat we het verwerkt hebben en dat u erop kunt vertrouwen dat het in de begroting zit zoals het in de begroting zat, kunnen we echt niet worden. Wat ik heb geprobeerd te zeggen in de eerste termijn is dat we het over de speeltuintjes en de dierenweides twee jaar geleden niet hebben gehad. Het stond niet in de begroting. Die zaken zitten gewoon netjes in de begroting, verwerkt op een detailniveau waar we het normaal niet met elkaar over hebben. Als wij van alle fiches zouden moeten gaan beschrijven waar ze geland zijn, dan zouden we de grootboeknummers van waar dit in verwerkt is moeten gaan opgeven. Dat heb ik net even nagevraagd. Dat is wat mij betreft een detailniveau waar we niet moeten komen. In onze Financiële verordening staat dat we voor verschillende analyses onder de € 50.000,00 kunnen volstaan met een algemene beschrijving en daarboven juist met een gedetailleerde beschrijving. Ik denk dat het goed is om dat als richtlijn mee te nemen voor een volgende begroting. Verder zult u er toch echt op moeten vertrouwen dat wij, wanneer er wijzigingen aangenomen worden, de besluitvorming van de raad serieus nemen en die verwerken in de begroting. Voorzitter, ik zie een interruptie.

De **voorzitter**: Die zagen wij ook. Ik wil graag het woord geven aan de heer Scholtes van D66.

De heer **Scholtes**: Dank u wel voorzitter. Is de wethouder het dan ook met ons eens dat wij ook in de kadernota eigenlijk op een hele afwijkende manier hebben gewerkt door met die fiches te werken en op een dusdanig detailniveau keuzes te moeten maken, waardoor we de verwachting hadden kunnen hebben dat we dat ook op eenzelfde detailniveau terug zouden krijgen in de begroting, of in ieder geval met een betere terugkoppeling erop?

Wethouder **Voskamp**: Ja, voorzitter, nogmaals, natuurlijk kunnen we van alles leveren en kunnen we van alles geven maar ik denk dat het er niet duidelijker op wordt als wij voor alle fiches, inclusief de fiches van pak 'm beet € 750,00, gaan uitleggen wat ermee gebeurd is en dat we, zoals u heeft gezegd bij uw besluitvorming, het verwerkt hebben in de begroting en op welke plaats dat geland is. Wij hebben alle amendementen die aangenomen zijn uitgewerkt. Die zijn geland in de begroting en die staan net zoals de voorgaande jaren gewoon netjes in de begroting opgenomen. U neemt als raad uiteindelijk een besluit op het detailniveau dat dat ver te boven gaat. Ik denk niet dat het er heel veel duidelijker op was geworden als we al die fiches hadden uitgeschreven, erachter hadden gezet in welke grootboekrekening dat opgenomen was en hoe dat verder verwerkt was. Volgens mij zit de duidelijkheid hem in het feit dat wat u besloten heeft via de amendementen netjes verwerkt is in de begroting. Daar mag u op vertrouwen. Dat is het niveau waar we met elkaar normaal het gesprek over voeren. Ik zeg u toe dat we op het moment dat wij een volgende keer, als het zover komt of als we op die manier met elkaar in gesprek zijn, voor de bedragen die bijvoorbeeld de verordening te boven gaan, zijnde € 50.000,00, ietsje meer duidelijkheid zullen verschaffen. Ik denk dat dat recht doet aan het gesprek dat we met elkaar hebben en hoe we daar in vertrouwen met elkaar de uitwerking richting de raad kunnen borgen.

Dan kom ik nog bij de Willemoordseweg. Wij hebben in juli de kadernota aangenomen. In grofweg het reces is de begroting opgewerkt. Na het reces heeft het college de begroting vastgesteld en aan u aangeboden. Op dat moment was nog niet exact duidelijk hoe en wat. Met alle liefde zou ik € 2 miljoen in de begroting willen reserveren voor de Willemoordseweg, maar dan weet ik zeker dat we hier nu hadden gestaan met vragen waarom er € 2 miljoen is opgenomen, wat de onderbouwing is, wat mijn plannen zijn en wat ik ermee ga doen. Als je met de begroting bezig bent, moet je ook accepteren dat sommige zaken na het vaststellen van de begroting komen en dat je dan naar bevinden moet handelen. Wij komen volgende maand naar u toe, omdat u daarvoor het bevoegd gezag bent, met een voorstel om geld vrij te maken voor iets waarvan wij vinden dat het moet gebeuren, daar geld voor vrij te maken en de juiste stappen te zetten. Volgens mij is dat volledig in het kader van het recht dat u als raad heeft over het budget. Dat betekent dat u soms keuzes moet maken nadat u vanavond de begroting heeft vastgesteld, zoals we straks ook al over de eerste begrotingswijziging gaan stemmen, omdat bijvoorbeeld na het vaststellen van de begrotingswijziging de septembercirculaire is gekomen. Dat is niks anders dan gewoon gezond en terecht begroten.

Dan nog even over de bibliotheek. De bibliotheek is van een collega, maar de gesprekken met WoonWest lopen. Het is een pand dat eigendom is van WoonWest. WoonWest is zelf aan het bekijken wat ze daarmee willen. Natuurlijk zijn wij in gesprek. Ik kan u ook vertellen dat op de projectenlijsten waarover we in gesprek zijn met u, ook dit project opgenoemd staat en dat we voor de tijd waarin we nog geen besluiten hebben over wat we daar exact gaan doen, we daar inderdaad een tijdelijke invulling hebben gevonden, in samenspraak met WoonWest, om daar de bibliotheek te vestigen. Zodra er besluiten zijn en zodra er projecten uitgewerkt zijn, kunnen we ook gaan bekijken wat dat betekent voor toekomstige ontwikkelingen op die locatie. Voorzitter, tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel, wethouder Voskamp. Dan heb ik tot slot wethouder Klijmij in de beantwoording. Aan u het woord.

Wethouder **Klijmij**: Dank u wel, voorzitter. Ik had inderdaad twee of drie vragen staan. Ik begin richting de ChristenUnie over de knip. Daarvoor wil ik verwijzen naar de maandlijst die naar de commissies verstuurd is afgelopen mei. Daarop is teruggekoppeld over de gesprekken. Niet per se een vraag, maar de VVD had het over de interpretatie van die motie over sluipverkeer. Kijk, als dat inderdaad om een groot onderzoek had gevraagd, had ik hier ook gezegd: 'hé, geef mij dan even geld om een bureau in te huren.' Die vraag heb ik niet gesteld, dus dat betekent dat ik hem inderdaad hetzelfde had geïnterpreteerd als de indianers. Daarmee denk ik dus ook dat die motie uitvoerbaar is. De motie vraagt om meer dan wat we nu doen. Dat wordt een paar keer genoemd. We zijn bezig om op de Zouteveenseweg te studeren, maar de motie vraagt wel om meer dan dat te doen. Dan is het wel fijn als ik hoor van de raad hoe hij daarin staat.

Dan de Maassluiseweg, door CDA en Mijn Partij genoemd. Geef een realistisch tijdpad. Dat is heel lastig als je nog niet, in ieder geval voor de lange termijn, de plannen hebt staan. Wat we hebben teruggekoppeld bij de inloopavond is een realistisch tijdpad. We gaan pas op die kruising aan de slag wanneer die N468 weer is opgeknapt, want anders zetten we het hele dorp dicht en dat vindt niemand een goed idee. Als het gaat om de langetermijnoplossingen vind ik het heel lastig om daar een tijdpad op te zetten, want die plannen zijn nog nauwelijks uitgewerkt. Ik bedoel, er zijn schetsen gemaakt, maar er zitten nog zoveel haken en ogen aan dat je niet kan zeggen van: oh, dat is over vijf jaar of tien jaar of twintig jaar een keer gebeurd. Dat vraagt echt heel veel. We zijn nu wel hard bezig met het verwerken van alle participatie die erop is gepleegd.

Dat geeft ons ook weer een moment om daarop terug te komen, hoe we dat verder zien. Maar ik denk dat dat echt nog wat meer gesprek met de raad vraagt over dat tijdpad, voor de langetermijnoplossingen. Er is een interruptie, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Voorzitter, dank u wel. Ik begrijp uw betoog met betrekking tot de Maassluiseweg en dat we niet gaan beginnen voordat de N468 klaar is wat het fietspad betreft. Maar de grotere oplossing — u geeft het zelf al aan — kan vijf, tien of twintig jaar duren. Daar is wel iets van te zeggen, of het vijf of tien jaar gaat duren. En als dat dus in dat tijdsbestek ligt, vijf

à tien jaar, communiceer dat dan ook. Dan weten mensen dat ze in ieder geval de eerste vijf jaar niks hoeven te verwachten. Die verwachting ligt er nu bij een aantal mensen wellicht wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Klijmij.

Wethouder **Klijmij**: Voorzitter, er zijn volgens mij drie paden hier: de korte korte termijn, de korte termijn en de lange termijn. Er zijn inderdaad heel veel inwoners van Maasland die hebben gevraagd of we iets kunnen doen aan de doorstroming en of we het verkeer uit Maasland kunnen weren, met ook suggesties die we op korte korte termijn zouden kunnen doen. Dat vraagt ook wat bestuurlijke afstemming. Dat is een van de dingen waar we, omdat dat veel is genoemd in de participatie, wel een mening over moeten vormen en mee aan de slag moeten gaan. Daar komen we op wat kortere termijn op terug. Zoals gezegd is voor de kruising de termijn aangegeven. Als het om de lange termijn gaat, heb je het over grondaankoop, de samenwerking met Rijkswaterstaat et cetera. Ik zie niet voor me dat je daar binnen tien jaar een oplossing voor hebt, tenzij we er echt heel, heel, heel hard aan gaan werken. Maar dat is echt heel ingewikkeld. Dat is, nogmaals, een nattevingerinschatting. Dus dat voor de Maaslandseweg. Dan kom ik bij het ganzenbeheer. Dat is echt tussen de provincie en de agrariërs. Dat heeft verder niet zozeer met mijn landelijke partijenaffiliaties te maken. Dat was hem volgens mij, voorzitter.

De **voorzitter**: Dat klopt. Dank u wel, mijnheer Klijmij. Tot slot wethouder Oderwald met één vraag die opstond. Aan u het woord.

Wethouder **Oderwald**: Dank u wel, voorzitter. Vanuit de VVD heb ik een oproep gehoord om voor de verordening Jeugd een goede oplegger te doen over wat er verplicht in zit en wat er bovenop komt als beleidsvrijheid. Ik moet u zeggen dat we deze verordening eigenlijk al helemaal af hebben. De informatie in het besluit is eigenlijk ook al zo goed als klaar, dus we gaan kijken wat we daar in de komende twee dagen nog aan kunnen doen. Dat is niet heel eenvoudig, want heel veel is verplicht, maar in welke hoeveelheid is het dan verplicht? We gaan ons ervoor inspannen om dat zo duidelijk mogelijk te maken, maar wat ik wel vooral wil meegeven, is dat we dat gewoon graag op 1 januari 2026 willen laten ingaan en dat we dan als college ook nadere regels zullen gaan bepalen die een uitwerking zijn van die verordening. Die kunnen we daarna vastleggen. Daar zit die nuance soms ook nog in. We gaan dat zelfs nog een stapje dieper doen. We gaan zoveel mogelijk proberen uit te leggen hoe dat kan, maar qua tijdpad is het wat mij betreft ook heel belangrijk om dat zo snel mogelijk in te laten gaan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel, wethouder Oderwald. Daarmee is de beantwoording vanuit de tweede termijn en agendapunt 4 hierbij afgerond. Sterker nog, het woord besloten zit in het opvolgende agendapunt.

5. Besluitvorming begroting 2025-2026

De **voorzitter**: Dat betekent dat we nu overgaan tot besluitvorming. Het Reglement van Orde schrijft de wijze van besluitvorming voor. Er is geen amendement, dus we gaan allereerst de besluitvorming op de begroting doen. Ik wil u vragen om uw stem uit te brengen. De begroting wordt aangenomen met 13 stemmen voor en 4 stemmen tegen.

Het voorstel wordt aangenomen met tegenstemmen van de fractie van Mijn Partij.

Dan gaan we vervolgens die vier moties in stemming brengen. Ho, ik ga nu te hard. Ik wil het tempo erin hebben, maar we gaan nu inderdaad de begrotingswijziging in stemming brengen. Daartoe wil ik u ook uitnodigen. Met 13 stemmen voor en 4 stemmen tegen is dit aangenomen.

Het voorstel wordt aangenomen met tegenstemmen van de fractie van Mijn Partij.

Dan gaan we over naar de moties die we in stemming gaan brengen. Dat is 'Jongeren en ontmoetingsmogelijkheden'. Met 12 stemmen voor en 5 stemmen tegen is deze motie aangenomen.

De motie wordt aangenomen met tegenstemmen van de fracties van VVD en D66.

Dan gaan we naar de tweede motie: 'Alle hens aan dak'. Alle hens aan dek om uw stem uit te brengen. Met 8 stemmen voor en 9 stemmen tegen is deze motie niet aangenomen.

De motie wordt verworpen met voorstemmen van de fracties van CDA, OGP Midden-Delfland en ChristenUnie.

Dan gaan we naar motie 3: 'Onderzoek effectieve aanpak sluipverkeer in Midden-Delfland'. Met 9 stemmen voor en 8 stemmen tegen is deze motie aangenomen.

De motie wordt aangenomen met tegenstemmen van de fracties van CDA en Mijn Partij.

Dan gaan we naar de motie 4, 'Snoeien in ontheffingen houtverbranding'. Ook hier wil ik u tot slot vragen uw stem te willen uitbrengen. Er zijn 6 stemmen voor en 11 stemmen tegen. Daarmee is deze motie verworpen.

De motie wordt verworpen met voorstemmen van de fracties van OGP Midden-Delfland, D66 en ChristenUnie.

6. Sluiting

De voorzitter: Dat betekent, geachte raad, beste mensen, dat nu alle besluiten zijn genomen, alle iPads gesloten worden. Maar ik wil u hierbij van harte feliciteren, de raad en het college, met dit resultaat. Met het vaststellen van de begroting 2026-2029 is het financieel kader voor het komend jaar bepaald. En er kan gewerkt worden. Ook de ambtenaren hier op de tribune, ook jullie, de raad, het college. We doen dit alles niet voor onszelf, maar we doen dit voor het welzijn van onze inwoners in Midden-Delfland. Dat wil ik benadrukken. Ik wil u nogmaals heel hartelijk danken. Ik weet dat mijnheer Ringeling hier vandaag zijn laatste begrotingsraadsvergadering heeft gehad. Er zijn er ook meer die hier in deze ring op deze manier waarschijnlijk ook een laatste begrotingsraadsvergadering hebben. Ik wil jullie nogmaals enorm danken voor jullie inzet en bijdrage daartoe. We zijn verheugd dat wij weer koers voorwaarts kunnen zetten. Ik wil jullie uitnodigen om nog een hapje en een drankje te doen. De doelstelling was bij mij stiekem dat we echt voor 00.00 uur klaar moesten zijn. Dat is gelukt. Ik wens u allen wel thuis en nog even een korte napraat. Dank u wel. De vergadering is beëindigd. Bedankt voor uw belangstelling.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Midden-Delfland op 16 december 2025.

de griffier,
A. de Vos

de voorzitter,
F.I. Noordermeer-van Slageren